

2017
BİRİNCİ ÇEYREK

OCAK - ŞUBAT - MART - NİSAN - MAYIS - HAZİRAN - TEMMUZ - AĞUSTOS - EYLÜL - EKİM - KASIM - ARALIK

K.K.T.C. MERKEZ BANKASI
SAYI: 2017 - I
ÜÇ AYLIK BÜLTEN

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

Sayı: 2017-I

I: ÖNSÖZ

ABD’de başkanlık seçimi sonrası uygulanması beklenen korumacı ekonomi politikalarının küresel finansal piyasalar üzerindeki olumsuz etkilerine rağmen, önümüzdeki dönemde gelişmiş ülkelerde uygulanması beklenen güçlü maliye politikaları sayesinde büyümenin ılımlı bir toparlanma sürecine gireceği düşünülmektedir. Diğer yandan, Birleşik Krallık’ın Avrupa Birliği’nden çıkışını resmi olarak başlatacak yasal yetkinin hükümete devri ile birlikte, sürece dair belirsizliklerin kısmen de olsa ortadan kalkmasının, önümüzdeki dönemde küresel büyümenin seyrini olumlu yönde etkileyeceği değerlendirilmektedir. ABD ekonomisinden gelen olumlu sinyaller neticesinde Merkez Bankası (FED) bu dönemde de para politikası normalleşmesini sürdürmektedir. FED kaynaklı belirsizliklerin azalması ile birlikte gelişmekte olan ülkelerde zayıf ve kırılgan görünümün sınırlı da olsa toparlandığı, söz konusu ekonomilerde büyümenin, politika tedbirleri, emtia fiyatlarına olan hassasiyet, yapısal reform çabaları ve mali kırılganlıklara bağlı olarak ciddi farklılıklar göstereceği düşünülmektedir.

Küresel iktisadi faaliyetlerdeki olumlu seyrin 2017 yılının geriye kalan döneminde de devam edeceği beklenmektedir. Bu çerçevede küresel ticaret hacminin artırılması yönünde doğru politikaların uygulanması, sürdürülebilir büyümenin temel taşlarından olan yatırım ve tüketim harcamalarının istikrarlı bir şekilde devamı da bu dönemde üzerinde önemle durulması gereken hususların başında gelmektedir. Bu gelişmeler ışığında IMF, 2017 yılı Nisan ayında yayımlanan Dünya Ekonomik Görünüm Raporu’nda küresel büyüme tahminlerini son altı aydır ilk kez yukarı yönlü revize etmiş, 2017 yılı küresel ekonominin yüzde 3,5 ve 2018 yılı için yüzde 3,8 oranında büyüyeceği öngörüsünde bulunmuştur.

2017 yılı birinci çeyreği itibarıyla toplam 22 bankanın 232 şube ve 3.052 personel ile hizmet verdiği KKTC bankacılık sektörünün bilanço büyüklüğü, bir önceki çeyreğe göre yüzde 4,6, bir yıllık dönemde yüzde 26,3 oranında büyüyerek 22.105 milyon TL’ye yükselmiştir. Üç aylık dönemde (Aralık 2016 – Mart 2017) sektörün en önemli yükümlülüğü olan mevduat yüzde 6,1’lik artışla 17.652 milyon TL’ye, en önemli varlığı olan brüt krediler ise yüzde 3,7 oranında artışla 13.231 milyon TL’ye yükselmiş olup, mevduatın krediye dönüşüm oranı yüzde 76,72’den yüzde 74,96 seviyesine gerilemiştir. 2017 yılı birinci çeyrek dönemde Türk Parası mevduat yüzde 3 yabancı para mevduat ise yüzde 9 oranında artmış, aynı dönemde Türk Parası ve yabancı para brüt krediler de sırasıyla yüzde 2,4 ve yüzde 5,6 oranında büyümüştür. 2016 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla 842,5 milyon TL olan sektörün toplam tahsili gecikmiş alacakları, Mart 2017 sonu itibarıyla yüzde 2,6 oranında

azalarak 820,7 milyon TL'ye gerilemiştir. Tahsili gecikmiş alacaklar bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6,7 oranında artmıştır. Sermaye Yeterlilik Standart Rasyosu 2017 yılı Mart ayı itibarıyla yüzde 18,26 olarak gerçekleşmiştir.

2017 yılının birinci çeyreği itibarıyla dünyadaki seçilmiş ekonomilere ve KKTC ekonomisine dair güncel temel göstergelerin yer aldığı ve KKTC bankacılık sektörünün genel görünümünün ayrıntılı şekilde yansıtıldığı bu bültenin hazırlanmasında emeği geçen mesai arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Mehmet Emin ÖZCAN
Başkan

KKTC Merkez Bankası, 2017 / I

Adres

Bedreddin Demirel Caddesi,
Lefkoşa - KKTC

Yazışma Adresi

P.K. 857, Lefkoşa-KKTC

Telefon

0392 - 611 5000

Fax

0392 - 228 5240

0392 - 228 2131

World Wide Web Home Page

<http://www.mb.gov.ct.tr>

E-mail

ileti@kktcmerkezbankasi.org

Bu bültende yayımlanan istatistiki bilgilerin bir kısmı geçici verilerden derlenmiştir. Önceki bültenler ve/veya internet sitemizdekiler ile karşılaştırıldığında farklılıklar görmek mümkün olup, kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanan bu bülten kanıt gösterilmek suretiyle KKTC Merkez Bankası'ndan herhangi bir hak veya değişiklik talebinde bulunulamaz.

Bu yayının tüm hakları saklıdır. Sadece, ticari amaçlı olmayan eğitim, araştırma vb. çalışmalarda kaynak gösterilerek kullanılabilir.

II: KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AMB/ECB	Avrupa Merkez Bankası
BPP	Bankalararası Para Piyasası
BoE	İngiltere Merkez Bankası
DPÖ	Devlet Planlama Örgütü
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
EUROSTAT	Avrupa İstatistik Ofisi
ESA	Avrupa Hesaplar Sistemi
FED	ABD Merkez Bankası
FOMC	FED Açık Piyasa İşlemleri Komitesi
GSMH	Gayri Safi Milli Hâsıla
GSYH	Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla
IMF	Uluslararası Para Fonu
KGF	Kredi Garanti Fonu
KKTCMB/Banka	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
MB	Merkez Bankası
MDC	Menkul Değerler Cüzdanı
MMK	Mevduat Munzam Karşılıkları
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
ONS	İngiltere Ulusal İstatistik Ofisi
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
OVP	Orta Vadeli Program
PMI	Satın Alma Yöneticileri Endeksi
PPK	Para Politikası Kurulu
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
RG	Resmi Gazete
SYSR	Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL/TP	Türk Lirası
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UBB	Uluslararası Bankacılık Birimi
UEA	Uluslararası Enerji Ajansı
YP	Yabancı Para
\$/Dolar	ABD doları
€	Euro, Avro
£	Sterlin, GBP

III: TANIMLAR

Brüt Krediler: Krediler + Tahsili Gecikmiş Alacaklar

Likit Aktifler: Nakit Değerler + MB'den Alacaklar + Bankalardan Alacaklar + BPP İşlemlerinden Alacaklar

İÇİNDEKİLER

I: ÖNSÖZ	i
II: KISALTMALAR	iv
III: TANIMLAR	iv
IV: TABLO LİSTESİ	vii
V: GRAFİK LİSTESİ	ix
1 ULUSLARARASI GELİŞMELER	1
1.1 Genel Görünüm ve Güncel Gelişmeler	1
1.2 Seçilmiş Ülkelerdeki Ekonomik ve Finansal Görünüm	2
1.2.1 Büyüme	2
1.2.2 Enflasyon	3
1.2.3 Politika Faizleri	4
1.2.4 İşsizlik	6
1.2.5 Döviz Kurları	7
2 İSTİHDAM VE FİYATLAR	8
2.1 İstihdam	8
2.2 Enflasyon	9
3 DIŞ TİCARET VE TURİZM	13
3.1 İhracat ve İthalat Gelişmeleri	13
3.2 Turizm	15
4 BÜTÇE GELİŞMELERİ	17
4.1 2017 Yılı Birinci Çeyrek Sonuçları	17
4.2 Gelirler	17
4.3 Giderler	18
4.4 Bütçe Uygulama Sonuçları	19
4.5 Finansman Dengesi	19
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER	21
5.1 Bankacılık Sektörünün Genel Görünümü	21
5.1.1 Finansal Derinleşme	21
5.1.2 Bankacılık Sektörünün Performans Rasyoları	21
5.1.3 Bankacılık Sektörünün Gelişimi	22
5.1.4 Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma	22
5.1.5 Banka, Şube ve Personel Sayısı	23
5.2 Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu	24
5.2.1 Aktif / Pasif Yapısındaki Gelişmeler	25
5.2.2 Likit Varlıklar	27
5.2.3 Krediler	28

5.2.4	Menkul Değerler Cüzdanı.....	30
5.2.5	Mevduat.....	31
5.2.6	Özkaynaklar.....	34
5.2.7	Para Arzı.....	35
5.3	Bankalararası Para Piyasası Genel Görünüm.....	36
5.4	Kredi Kartları Azami Faiz Oranları.....	39
6	<i>FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ</i>.....	41
6.1	Sermaye Yeterliliği.....	41
6.2	Tahsili Gecikmiş Alacaklar.....	42
EK A.	<i>EKONOMİK KARARLAR</i>.....	45
EK B.	<i>İSTATİSTİK TABLOLARI</i>.....	47
EK C.	<i>NOTLAR</i>.....	91

IV: TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri ve Gerçekleşmeler	1
Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)	8
Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)	8
Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (2015=100) Değişim Oranları (%)	11
Tablo 3.1: İhracat ve İthalat	13
Tablo 3.2: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)	14
Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)	15
Tablo 3.4: KKTC'ye Gelen Yolcu Sayısı	15
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)	17
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)	17
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)	18
Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)	19
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)	19
Tablo 5.1: Performans Rasyoları	21
Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)	22
Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler	23
Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi	23
Tablo 5.5: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	24
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yapısal Yüzde Dağılımı (%)	25
Tablo 5.7: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)	26
Tablo 5.8: Likit Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)	27
Tablo 5.9: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)	28
Tablo 5.10: Banka Grupları İtibarıyla Brüt Kredilerin Gelişimi (Milyon TL)	29
Tablo 5.11: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)	31
Tablo 5.12: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)	32
Tablo 5.13: Mevduatın Vade Dağılımı (%)	33
Tablo 5.14: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)	34
Tablo 5.15: Para Arzı Verileri (Milyon TL)	35
Tablo 5.16: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi	36
Tablo 5.17: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x 1.000)	37
Tablo 5.18: Ortalama Faiz Oranları (%)	38
Tablo 5.19: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)	39
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar	41
Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre TGA'lar, Özel Karşılıklar, Toplam Aktifler ve Brüt Krediler Gelişimi (Milyon TL)	43
Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları	44
Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası	45
Tablo A.2: Ekonomik Kararlar - KKTC Cumhuriyet Meclisi	46
Tablo B.1: KKTCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)	48
Tablo B.2: KKTCMB Likit Varlıklar (TL)	49
Tablo B.3: KKTCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullanılan Krediler (TL)	50
Tablo B.4: KKTCMB Nezdindeki Mevduat (TL)	51
Tablo B.5: KKTCMB Döviz Kurları	52
Tablo B.6: Çapraz Kurlar	53
Tablo B.7: KKTCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)	54
Tablo B.8: KKTCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)	55
Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)	56
Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)	57
Tablo B.11: Karşılıksız Çekler	58
Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)	59

Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	60
Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	61
Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	62
Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL).....	63
Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL).....	64
Tablo B.18: Kredi Büyüklükleri (Milyon TL)	65
Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL).....	66
Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%).....	67
Tablo B.21: Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)	68
Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	69
Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	69
Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	70
Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	70
Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	71
Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	72
Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL).....	73
Tablo B.29: Bankalar Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar	74
Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler	75
Tablo B.31: Gayri Safi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	76
Tablo B.32: Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı	77
Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	78
Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)	78
Tablo B.35: Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	79
Tablo B.36: Kamu Kesimi Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)	79
Tablo B.37: Özel Kesim Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla TL).....	80
Tablo B.38: Devlet Bütçe Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)	80
Tablo B.39: Devlet Bütçe Dengesi (GSMH Yüzdesi).....	81
Tablo B.40: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)	81
Tablo B.41: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim Oranları.....	82
Tablo B.42: KKTC ve T.C. Enflasyon Oranları	83
Tablo B.43: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100 Temel Yılı)	83
Tablo B.44: Asgari Ücret Gelişmeleri	84
Tablo B.45: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları	85
Tablo B.46: İstihdam Edilen Nüfusun Sektörel Dağılımı (Hanehalkı İşgücü Anketlerine göre).....	86
Tablo B.47: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (\$)	87
Tablo B.48: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (\$)	88
Tablo B.49: KKTC'ye giriş yapan yolcuların limanlara göre dağılımı	89
Tablo B.50: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı.....	90

V: GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkeler GSYH Büyüme Oranları.....	3
Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkeler Enflasyon Oranları.....	4
Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkeler MB Faiz Oranları	6
Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti	6
Grafik 1.5: Seçilmiş Ülkeler İşsizlik Oranları	6
Grafik 1.6: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100).....	7
Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım.....	8
Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler	8
Grafik 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (2015=100) Temel Yılı Verileri	9
Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranları	9
Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı.....	10
Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı (TÜFE)	10
Grafik 2.7: 12 Aylık Birikimli Sektörel Enflasyon Oranları (%)	10
Grafik 3.1: İthalat ve İhracat.....	13
Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dengesi (ihracat - ithalat)	14
Grafik 3.3 2017 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2016 Yılıyla ve Son 5 Yıllık Ortalamalarla Karşılaştırılması	16
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Doluluk Oranı (%).....	16
Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi	16
Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL).....	17
Grafik 4.2: Bütçe Gelirleri Dağılımı (Milyon TL).....	18
Grafik 4.3: Bütçe Giderleri Dağılımı (Milyon TL)	18
Grafik 4.4: Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı	20
Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)	21
Grafik 5.2: Bankacılık Sektörünün Gelişimi	22
Grafik 5.3: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi.....	23
Grafik 5.4: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%).....	25
Grafik 5.5: Banka Gruplarının Sektör Aktifindeki Payları (%).....	26
Grafik 5.6: Likit Aktiflerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi	27
Grafik 5.7: Likit Aktiflerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)	27
Grafik 5.8: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Yüzde Değişim	28
Grafik 5.9: Bankacılık Sektörü Krediler(Net) TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	28
Grafik 5.10: Kredi Büyüklüklerinin Toplam Krediler İçindeki Payı (%)	29
Grafik 5.11: Kredilerde (Net) Vade Yapısı (Milyon TL).....	29
Grafik 5.12: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)	30
Grafik 5.13: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)	30
Grafik 5.14: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	30
Grafik 5.15: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanı Payları (%).....	31
Grafik 5.16: Mevduatın Gelişimi ve Yüzde Değişimi.....	32
Grafik 5.17: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi	32
Grafik 5.18: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark	33
Grafik 5.19: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı	33
Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları.....	35
Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı.....	36
Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu.....	41
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar.....	41
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerde Artış Oranları	42
Grafik 6.4: Bankacılık Sektörü Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı.....	42
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi	42

<i>Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı</i>	43
<i>Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA</i>	44

1 ULUSLARARASI GELİŞMELER

1.1 GENEL GÖRÜNÜM VE GÜNCEL GELİŞMELER

Küresel kriz sonrası zayıf ve kırılmalı bir görünüm sergileyen dünya ekonomisi, 2016 yılı başından itibaren yaşanan olumlu gelişmelere bağlı olarak 2017 yılı birinci çeyreğinde ılımlı bir toparlanma eğilimi göstermesine rağmen yapısal engeller küresel ekonomi üzerinde halen ciddi bir baskı unsuru olmaya devam etmektedir. Özellikle düşük verimlilik artışı ve gelir dağılımındaki büyük eşitsizlik toparlanmayı önemli ölçüde sınırlandırmaktadır. ABD Başkanı Trump'ın seçim öncesi vaatlerinde de belirttiği gibi korumacı politikalara yönelmesi ile birlikte piyasalardaki belirsizliğin arttığı, Brexit'in de etkisiyle küreselleşme karşıtı popülist eğilimlerin güçlendiği görülmektedir. Brexit sonrası Avrupa Birliği'nin geleceğine dair belirsizlikler, petrol ve emtia fiyatlarındaki oynaklığın devam etmesi ve Avrupa ülkelerindeki seçim süreçleri küresel ekonomik görünümü olumsuz yönde etkilemektedir. Diğer taraftan Suriye ve Kuzey Kore'de yaşananlar küresel ölçekte tansiyonun yükselmesine, jeopolitik risklerin artarak devam etmesine neden olmaktadır.

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri ve Gerçekleşmeler

Küresel GSYH Büyüme Tahminleri						
	2016 ¹	2016	2017 ¹	2017 ²	2018 ¹	2018 ²
IMF	3,4	3,1	3,6	3,5	3,6	3,8
Dünya Bankası	2,9	2,3	3,1	2,7	3,0	2,9
OECD	3	3,0	3,4	3,3	3,6	3,1

Kaynak: OECD, Dünya Bankası, IMF

¹ Kuruluşların o yıla ait ilk tahminleridir.

² Kuruluşların o yıla ait son tahminleridir.

2016 yılında küresel piyasalarda yaşanan büyük boyutlu dalgalanmaların 2017 yılı birinci çeyreğinde de devam ettiği görülmektedir. Küresel iktisadi faaliyetin önümüzdeki dönemde ılımlı bir toparlanma seyri izleyeceğine dair gelen olumlu sinyallere karşın, özellikle gelişmiş ülkelerin ekonomi politikalarında artan belirsizlikler küresel büyüme üzerindeki aşağı yönlü riskleri artırmaktadır. Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden çıkış sürecine dair belirsizliklerin büyük ölçüde ortadan kalkmış olmasına rağmen yeni ABD başkanının ülke ekonomisi ile ilgili politikalarını nasıl şekillendireceği hususunun henüz netlik kazanmaması, küresel büyümenin büyük ölçüde ivme kaybetmesine neden olmaktadır. FED başta olmak üzere birçok

gelişmiş ülke merkez bankalarının para politikaları da 2017 yılı birinci çeyrek döneminde yine gündemi en çok meşgul eden konulardan bir tanesi olmuştur.

2017 yılında, özellikle gelişmiş ülkelerde güçlü maliye politikalarının uygulanacağı yönündeki beklentilere paralel olarak küresel talebin canlanacağı ve buna bağlı olarak büyümede sınırlı da olsa bir toparlanma meydana geleceği düşünülmektedir. Diğer taraftan dış ticaret ile ilgili korumacı politikalara yönelineceği hususu ise küresel büyüme üzerindeki aşağı yönlü baskıların güçlenmesine neden olmaktadır. Bu çerçevede büyümenin istenilen düzeylere ulaşması için ihtiyaç duyulan makroekonomik politikaların etkin bir şekilde kullanılması gerektiği, yapısal reformlar ve doğru ticaret politikalarının da bu süreçte büyük önem arz ettiği görülmektedir.

Gelişmekte olan ülkelerde süregelen politika tedbirleri ve yapısal reform çabalarının henüz arzu edilen büyüme oranlarının yakalanması için yeterli düzeye ulaşmadığı, emtia fiyatlarına olan hassasiyet ve mali kırılmalıkların da devam ettiği görülmektedir. ABD seçimleri sonrasında FED'in faiz artırımı kararı alabileceği beklentisiyle gelişmekte olan ülkelere yüksek miktarda sermaye çıkışları başlamış ve böylece söz konusu ülkeler zorlu bir döneme girmiştir. FED'in parasal sıkılaştırma sürecinin devam etmesine karşın para politikası belirsizliklerinin azalması ise portföy girişlerinin tekrardan hareketlenmesini sağlamıştır.

2017 yılı Nisan ayında IMF tarafından yayınlanan Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda, 2016 yılından itibaren ekonomik gelişmelerin olumlu bir seyir izlediği belirtilmiş, bu yukarı yönlü hareketin önümüzdeki yıllarda da devam edeceği beklentisine paralel olarak IMF, 2017 yılı için küresel büyüme tahminini yüzde 3,4'den yüzde 3,5'e yükseltmiştir. Aynı raporunda 2017 ve 2018 yıllarında küresel büyümenin geniş tabanlı olacağına vurgu yapan IMF, büyümenin gelişmiş ekonomilerde zayıf seyrini sürdüreceği, emtia ihracatçısı ülkelerin ise büyümekte zorlanacağı öngörüsünde bulunmuştur. FED'in beklenenden hızlı faiz artırımı hususunun küresel ekonomiye yönelik aşağı yönlü riskler barındırdığı belirtilen raporda, "ABD'de faiz artırımlarının beklenenden hızlı gerçekleşmesi, küresel finansal koşulların daha hızlı sıkılaşmasına ve dolarının sert yükselmesine bağlı

olarak kırılğan ekonomileri ters yönde etkileyebilir." değerlendirmesine yer verilmiştir. Gelişmiş ekonomilerin 2017 ve 2018 yıllarında yüzde 2 büyüyeceği, aynı yıllarda gelişmekte olan ülkelerin ise sırasıyla yüzde 4,5 ve yüzde 4,8 oranında büyüme kaydedeceği tahmini yapılmıştır.

OECD'nin 2017 yılı Mart ayında yayınladığı Küresel Ekonomik Görünüm Raporu'nda Dünya ekonomisinin yavaş ve ılımlı bir şekilde toparlanmaya devam ettiği, 2016 yılında yüzde 3 oranında büyüyen küresel ekonominin 2017 ve 2018 yıllarında sırasıyla yüzde 3,3 ve yüzde 3,1 oranlarında büyüyeceği tahmininde bulunulmuştur. Olumlu gelişmelere rağmen küresel büyümenin geçmiş normallerden uzak olması ve daha yüksek eşitsizlikle birlikte tüketim, yatırım, ticaret ve verimlilik hususlarında halen istenilen düzeylerden uzak olduğu değerlendirilmesi yapılmıştır. Gelişmekte olan ekonomilerde özel sektörün yüksek borçluluğu, artan sorunlu krediler ve dış şok kaynaklı kırılğanlıklara bağlı olarak risklerin yüksek seyrini koruduğu belirtilen raporda, düşük büyüme tuzağından kalıcı bir şekilde çıkılabilmemesinin ancak yapısal reform paketlerinin hayata geçirilmesiyle mümkün olacağına vurgu yapılmıştır.

2017 yılının ikinci çeyreğinde küresel iktisadi faaliyetlerdeki seyrin olumlu devam etmesi beklenmektedir. Nitekim küresel imalat sanayii PMI verileri 2016 yılı sonu itibarıyla, geride kalan 34 ayın en yüksek seviyesi olan 52,7'ye ulaşmıştır. 2017 yılı birinci çeyrek döneminde de artmaya devam eden endeks, Mart sonu itibarıyla son 69 ayın en yüksek seviyesi olan 53'e yükselmiştir.

1.2 SEÇİLMİŞ ÜLKELERDEKİ EKONOMİK VE FİNANSAL GÖRÜNÜM

1.2.1 BÜYÜME

2017 yılının ilk çeyreğinde gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkelerin iktisadi faaliyetlerinde iyileşmenin devam ettiği, önümüzdeki dönemde de imalat ve ticaretteki toparlanmaya bağlı olarak küresel ekonomik aktivitenin artması beklenmektedir. Bu çerçevede Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), dünya ekonomisinde olumlu seyrin devamı ve ülkelerin doğru yapısal reformları uygulaması durumunda, 2017 ve 2018 yıllarında dünya ticaret hacminin sırasıyla yüzde 2,4 ve yüzde 2,1 oranlarında artacağı beklentisini açıklamıştır.

İngiltere Ulusal İstatistik Ofisi (ONS) tarafından açıklanan verilere göre ülke ekonomisi, Britanya'nın AB'den ayrılık kararı sonrasında yaşanan belirsizliklerden ötürü büyümenin gerileyeceği yönündeki beklentilerin aksine 2016 yılı üçüncü çeyreğinde binde 5 ve dördüncü çeyreğinde binde 7 oranlarında büyüme kaydetmiş ve böylece yılın tümü için İngiltere ekonomisi yüzde 1,9 oranında genişlemiştir. 2017 yılı birinci çeyrek döneminde servis sektöründeki binde 3'lük küçülmeye bağlı olarak ülke ekonomisi binde 3 oranında daralmıştır. 2017 yılı Mart ayı itibarıyla Britanya'nın Avrupa Birliği'nden ayrılma sürecinin resmen başlamasıyla birlikte, Brexit sürecine ilişkin belirsizlikler de ortadan kalkmış, ülkenin ekonomik görünümü beklenenden daha güçlü bir seyir izlemeye başlamıştır. İngiltere'de imalat sanayi satın alım yöneticileri endeksi (PMI) verisi 2017 yılı Nisan ayında bir önceki ay kaydedilen 54,2 seviyesinden 57,3 seviyesine yükselerek son 3 yılın zirvesine ulaşması da ülke ekonomisindeki olumlu seyri teyit eder niteliktedir.

2016 yılı ikinci, üçüncü ve son çeyreklerinde sırasıyla yıllık yüzde 1,4, yüzde 3,5 ve yüzde 2,1 oranlarında büyüyen ABD ekonomisinin, 2017 yılı birinci çeyrek öncü verilerine göre, özellikle tüketici harcamalarındaki zayıflamaya bağlı olarak binde 7 oranında büyüdüğü tahmin edilmektedir. Bu gelişmelere paralel olarak FED yetkilileri, ekonomik görünüme ilişkin kısa vadeli risklerin dengede kaldığına işaret etmiş, ilk çeyrekte yaşanan yavaşlamanın muhtemelen geçici olduğunu, kademeli faiz artışlarıyla ekonominin ılımlı büyüyeceğini, iş gücü piyasası şartlarının güçleneceğini ve enflasyonun orta vadede yüzde 2 civarında istikrar kazanacağını öngördüklerini belirtmişlerdir. IMF'nin 2017 yılı Nisan ayında yayımlanan "Dünya Ekonomik Görünüm" raporunda ABD için 2017 ve 2018 yılı büyüme tahmini sırasıyla yüzde 2,3 ve yüzde 2,5 seviyesinde sabit tutulmuştur.

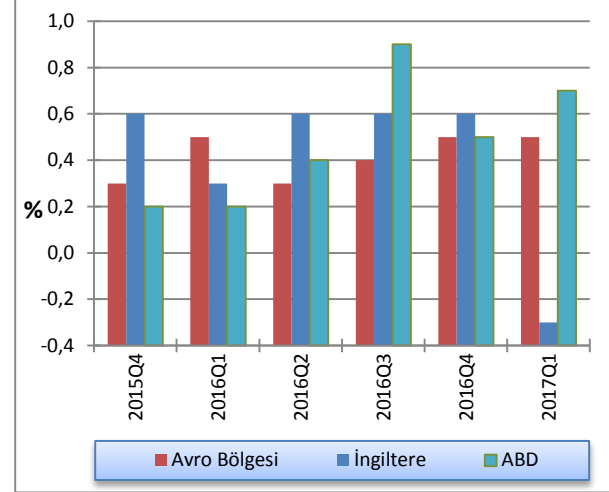
Avrupa İstatistik Ofisi (EUROSTAT) verilerine göre 2016 yılı ilk üç çeyreğinde sırasıyla binde 5, binde 3 ve binde 4 oranlarında büyüyen Avro Bölgesi ekonomisi, 2016 yılı son çeyreğinde ivme kazanan ekonomik aktivite ile birlikte binde 5 oranında genişlemiştir. 2017 yılı birinci çeyrek büyüme oranının binde 5 ile Avro Bölgesi ekonomisine dair pozitif algıyı desteklediği görülmektedir. IMF'nin 2017 yılı Nisan ayında yayımlanan "Dünya Ekonomik Görünüm" raporunda Avro bölgesi ekonomisinin 2017 yılında yüzde 1,7,

2018 yılında ise yüzde 1,6 oranında büyüyeceği öngörülmüştür. 2017 yılı birinci çeyrek döneminde üye ülkelerin ekonomik büyüme performanslarında farklılıklar devam etmiş, Romanya yüzde 1,7, Finlandiya yüzde 1,6 ve Letonya yüzde 1,5 oranında büyürken, İtalya binde 2, Danimarka ve Fransa binde 3 oranında büyüme kaydetmiştir. Aynı dönemde Yunanistan binde 1 oranında küçülmüştür. Avro Bölgesi 2017 yılı Mayıs ayı öncü imalat PMI verisi 57 ile Nisan 2011'den bu yana en yüksek seviyesine çıkmış, bölgesinin en büyük ekonomisi Almanya'da öncü imalat PMI Mayıs ayında 59,4'e yükselerek 58 olan beklentileri aşmıştır.

2016 yılı birinci ve ikinci çeyrek dönemlerinde Türkiye ekonomisinin sırasıyla yıllık yüzde 4,7 ve yüzde 3,1 oranında büyüdüğünü açıklayan TÜİK, Avrupa Birliği Yönetmeliklerine (ESA 2010) uygun olarak yaptığı çalışmalar sonucunda her iki çeyrek verisini de yüzde 4,5 olarak revize etmiştir. 2016 yılı üçüncü çeyreğinde Türkiye ekonomisi 27 çeyrek aradan sonra ilk kez daralmış ve GSYH, zincirlenmiş hacim endeksi olarak (2009=100), bir önceki yılın aynı çeyrek dönemine göre yüzde 1,8 oranında küçülmüştür. 2016 yılı dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre takvim etkisinden arındırılmış GSYH zincirlenmiş hacim endeksinin yüzde 3,5, mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış GSYH zincirlenmiş hacim endeksinin ise bir önceki çeyreğe göre yüzde 3,8 arttığı görülmektedir. Bu gelişmeler çerçevesinde üretim yöntemine göre dört dönem toplamıyla elde edilen yıllık GSYH, zincirlenmiş hacim endeksiyle 2016 yılında bir önceki yıla göre yüzde 2,9 artmıştır. IMF'in 2017 yılı Nisan ayı raporunda, Türkiye'nin ekonomik faaliyetinde ılımlı bir toparlanma olacağını değerlendirmiş, 2017 yılında Türkiye ekonomisinin yüksek ihracat ve ılımlı kamu teşviki ile yüzde 2,5 ve ardından 2018 yılında yüzde 3,3 oranında büyüyeceği tahmininde bulunmuştur.

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkeler GSYH Büyüme Oranları

Kaynak: OECD

1.2.2 ENFLASYON

2016 yılı son çeyreği itibarıyla küresel iktisadi faaliyetlerdeki olumlu performans, Çin ekonomisinden gelen yeniden canlanma sinyalleri ve ABD ekonomisinin toparlanma hususunda yakalamış olduğu ivmenin de etkisiyle enflasyon oranlarında da artışlar görülmeye başlanmıştır. Bu çerçevede 2017 yılı birinci çeyrek döneminde de yukarı yönlü bir seyir izleyen emtia fiyatları genel endeksi, bir önceki çeyreğe göre yüzde 5,1 oranında artmış, aynı dönemde endüstriyel metal, enerji ve tarım fiyat endeksleri sırasıyla yüzde 8,4, yüzde 4,9 ve yüzde 2 oranlarında yükselmiştir. 2016 yılı üçüncü çeyreğinde 40-50 ABD doları bandında seyreden Brent petrol varil fiyatı, yılın son çeyreğinde 50 ABD doları seviyesinin üzerine çıkmıştır. 2017 yılı birinci çeyrek döneminde de artmaya devam eden petrol fiyatlarının Nisan 2017 itibarıyla 55,8 ABD dolarına ulaştığı görülmektedir.

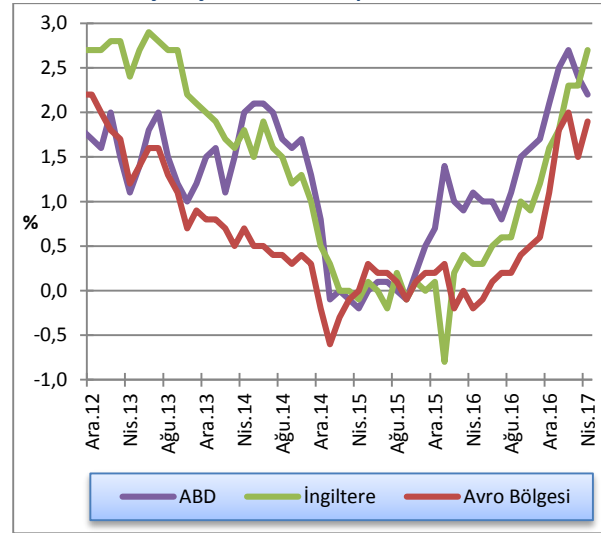
2014 yılı Aralık ayı itibarıyla deflasyona giren Avro Bölgesi'nde enflasyonu, ECB'nin uygulamaya koyduğu genişlemeci para politikaları neticesinde 2017 yılı Nisan ayı itibarıyla yüzde 1,9 seviyesine yükselmiş ve böylece yüzde 2 olarak belirlenen hedefe çok yaklaşmıştır. 2016 yılı Eylül ayında AB üyesi 28 ülkenin 10'unda yıllık enflasyon rakamlarının negatif olduğu, bu sayının 2017 yılı Nisan ayı itibarıyla 1'e düştüğü görülmektedir. 2017 yılı Nisan ayı sonunda yıllık eksi binde 9 ile üye ülkeler arasında en düşük enflasyon oranı İzlanda'ya ait iken, en yüksek enflasyon oranının yüzde 3,6 ile Estonya'ya ait olduğu görülmektedir.

2016 yılsonu itibarıyla yıllık yüzde 2,1 oranı ile FED'in yüzde 2'lik hedefinin üzerine çıkan ABD yıllık enflasyon oranı, 2017 yılı ilk dört aylık döneminde de artmaya devam etmiş ve Nisan 2017 itibarıyla yüzde 2,2 seviyesine ulaşmıştır. 2016 yılı Kasım ayında yapılan ABD Başkanlık seçimi sonrasında beklentilere paralel olarak ABD dolarındaki değerlenmenin gerçekleşmesi, fakat sınırlı kalmasının ABD enflasyonundaki düşüşün de sınırlı kalmasına neden olduğu değerlendirilmektedir.

İngiltere yıllık enflasyon oranı 2016 yılının üçüncü çeyreği sonunda yüzde 1 seviyesine yükselmiş, Britanya'nın AB'den çıkış süreci ile ilgili belirsizliklere bağlı olarak İngiliz sterlininin değerinde yaşanan kayıplara bağlı olarak enflasyondaki artış devam etmiştir. Bu çerçevede, uzun zamandır Merkez Bankası'nın (BOE) yüzde 2'lik hedefinin çok altında seyreden İngiltere enflasyon oranı, Aralık sonu itibarıyla yüzde 1,6 oranına yükselmiştir. 2017 yılı ilk dört aylık döneminde de artmaya devam eden enflasyon oranının Mart ayı sonunda yıllık yüzde 2,3'e, Nisan sonunda ise yüzde 2,7 seviyesine yükseldiği görülmektedir.

TÜİK verilerine göre Türkiye'de TÜFE, 2017 yılı birinci çeyreğinde Türk Lirasındaki değer kaybı, ithalat fiyatlarındaki artış ve gıda fiyatlarındaki yükselişe bağlı olarak bir önceki çeyrek döneme göre 2,76 puan artarak yüzde 11,29 seviyesine ulaşmıştır. Bu dönemde enflasyon görünümündeki bozulmanın önümüzdeki döneme ilişkin ilave riskler barındırdığı, uluslararası beklentilere bağlı olarak döviz kurlarındaki oynaklığın da önemli bir risk unsuru olduğu değerlendirilmiştir. 2016 yılı Aralık ayında yüzde 1,64 oranında artan TÜFE yıllık bazda yüzde 8,53 seviyesine ulaşmış, 2017 yılı ilk dört aylık dönemindeki artışlar ile birlikte yıllık enflasyon yüzde 11,87 seviyesine ulaşmıştır. 2017-2019 yıllarını kapsayan Orta Vadeli Program'da (OVP), TÜFE'nin 2016 yılında yüzde 7,5 oranında artacağı öngörülmekte idi. Aynı Programda 2017 ve 2018 yıllarında TÜFE'nin sırasıyla yüzde 6,5 ve yüzde 5 artacağı öngörülmektedir.

Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkeler Enflasyon Oranları

Kaynak: OPEC

1.2.3 POLİTİKA FAİZLERİ

2017 yılı birinci çeyrek döneminde, Nisan ayında Fransa'da yapılan seçimlerin yanı sıra İngiltere'de erken seçim kararının alınması piyasaların gündeminde ön plana çıkmış, FED ve ECB'nin para politikalarına ilişkin beklentiler piyasalara yön vermeye devam etmiştir. FED'in Mart ayındaki toplantısında ABD Merkez Bankası'nın bilançosunun küçültülmesine ilişkin tartışmalar gündeme gelmiş, küresel ekonomideki olumlu seyrin sürmesi kaydıyla 4,5 trilyon ABD dolarına ulaşan bilançonun 2017 sonuna doğru küçültülebileceği değerlendirilmiştir. FED'in böyle bir politika değişikliğine gitmesi durumunda küresel likidite koşullarının ciddi anlamda sıkılaşacağı ve başta gelişmekte olan piyasalar olmak üzere, piyasalarda büyük bir satış dalgası oluşturabileceği düşünülmektedir.

FED 2016 yılının Aralık ayı toplantısında işgücü piyasası şartları ve enflasyonda gözlenen olumlu gelişmelere bağlı olarak yüzde 0,25-0,50 aralığında tuttuğu politika faizini yüzde 0,50-0,75 aralığına yükseltmiş, FOMC yetkilileri, 2017 yılında üç kez faiz artışı olabileceği yönünde açıklamalar yapmışlardır. 2017 yılı Mart ayı toplantısında FED, ekonomik büyümenin istikrarlı bir şekilde devam ettiği, istihdam artışı ve enflasyonun ise istenilen seviyeye doğru ilerlediğine işaret etmiş ve politika faiz oranını 25 baz puan artırarak yüzde 0,75-1,00 aralığına yükseltmiştir.

FED başkanı Yellen toplantı sonrası yaptığı değerlendirmede, yılda üç kez faiz artırmanın kademeli sıkılaştırmayla kesinlikle uyumlu olduğunu belirtmiş, faiz artırma kararının ülke ekonomisinin istihdam ve enflasyon hedeflerine doğru kaydettiği ilerlemeyi yansıttığını vurgulamıştır.

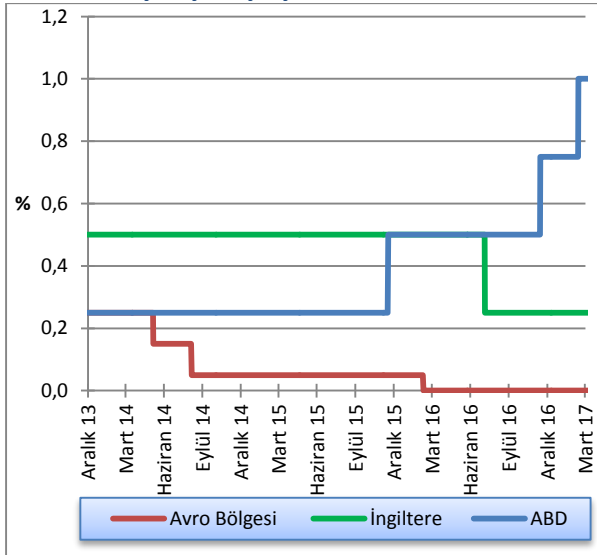
BoE, 2009 Mart ayında tüm zamanların en düşük seviyesi olan binde 5'e indirdiği politika faiz oranını, 2016 yılı Ağustos ayı toplantısında on binde 25'e indirmiş, varlık alım programını 375 milyar sterlin'den 435 milyar sterlin seviyesine yükseltmiştir. 2017 yılı Mayıs ayı toplantısında piyasa beklentilerine paralel olarak, parasal genişleme politikasının temel parametrelerinde herhangi bir değişiklik yapmayan Banka, ülkede tüketici harcamalarının tahmin edilenden daha hızlı bir şekilde yavaşlamasına bağlı olarak 2017 büyüme tahminini aşağı yönlü revize etmiştir. Bu çerçevede 2017 yılı ekonomik büyüme ile ilgili yüzde 2 olan tahmin yüzde 1,9 seviyesine çekilmiş, 2018 yılı için büyüme tahmini ise yüzde 1,6'dan yüzde 1,7'ye yukarı yönlü revize edilmiştir. Banka, enflasyonun 2017 yılı son çeyreğinde yüzde 2,82 ile zirve noktasını görebileceği, 2018 yılının ikinci çeyreğinde ise yüzde 2,8 seviyesinde olacağı tahmininde bulunmuştur.

ECB 2016 yılı Mart ayında yaptığı toplantısında mevduat faizini eksi binde 4 seviyesine, politika faizini yüzde sıfıra, borç verme faiz oranını yüzde 0,25'e düşürmüş, aylık 80 milyar Euro olan varlık alım programına ise aynı şekilde devam edilmesine karar vermiştir. 2016 yılı Eylül ayı toplantısında herhangi bir politika değişikliğine ihtiyaç duymayan ECB, varlık alım programının 2017 yılı Mart ayına kadar devam edeceği yönünde karar almıştır. 2016 yılı Aralık ayı toplantısında varlık alım programının Nisan 2017 itibarıyla 60 milyar Euro'ya düşürülmesi ve süresinin 2017 yılı Aralık ayına kadar uzatılması kararlaştırılmıştır. Mart ve Nisan ayı toplantılarında Banka faiz oranlarının uzun bir süre daha mevcut ya da daha düşük seviyelerde tutulacağını, ekonomik ve finansal görünümün kötüleşmesi durumunda varlık alım programının boyutu veya süresinin artırılacağı söylemini yinelemiştir.

ECB Başkanı Draghi toplantı sonrasında yaptığı açıklamada, daha önceki açıklamalarda yer alan "eldeki tüm enstrümanların kullanılabilirliği" ifadesinin tutanaklarda yer almadığına dikkat çekmiş, ek tedbir alınmasının eskisi kadar aciliyet arz etmediğini ifade etmiştir.

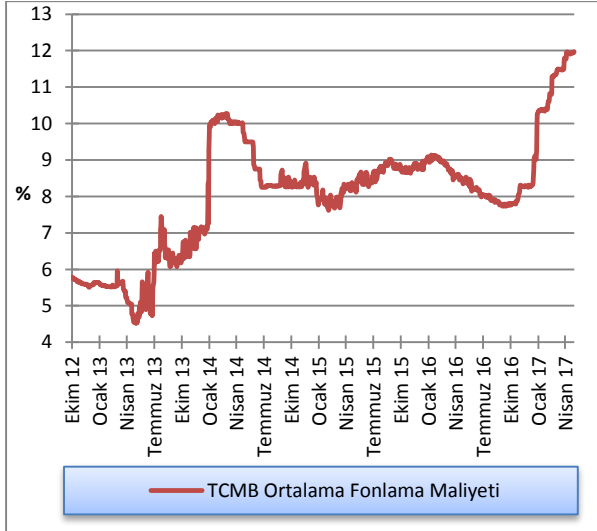
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Para Politikası Kurulu (PPK), 2016 Ağustos, Eylül ve Ekim aylarında yapılan toplantılarında politika faizi olarak kullanılan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranını yüzde 7,5 ve borçlanma faiz oranını yüzde 7,25 düzeyinde sabit tutmuş, marjinal fonlama oranını Ağustos ve Eylül aylarında 25'er baz puan azaltmak suretiyle yüzde 8,25 seviyesine düşürmüştür. 2016 yılı Kasım ayında yaptığı toplantıda ise Kurul politika faizini 50 baz puan artırarak yüzde 8 seviyesine yükseltmiştir. Buna ilave olarak marjinal fonlama oranını da yüzde 8,25'den yüzde 8,50'ye çıkaran PPK, Geç Likidite Penceresi uygulaması çerçevesinde, Bankalararası Para Piyasası'nda saat 16.00 - 17.00 arası gecelik vadede uygulanan merkez bankası borç verme faiz oranını yüzde 9,75'ten yüzde 10'a yükseltmiştir. Aralık ayı toplantısında herhangi bir faiz değişikliği yapmayan kurul, 2017 yılı Ocak ayı toplantısında döviz kurlarında gözlenen aşırı hareketliliğin enflasyon görünümüne dair yukarı yönlü riskleri artırdığı değerlendirmesinde bulunmuş ve marjinal fonlama oranını 50 baz puan artırarak yüzde 9'a, geç likidite penceresi borç verme faiz oranını ise 100 baz puan artırarak yüzde 11 seviyesine yükseltmiştir. 2017 yılı Ocak ayı toplantısında marjinal fonlama oranını yüzde 9,25'e, borç verme faiz oranını da yüzde 11'e yükselten PPK, son aylarda yaşanan maliyet yönlü gelişmeler ve gıda fiyatlarındaki oynaklığın enflasyonun hızlı bir yükseliş göstermesine neden olduğu, döviz kuru hareketlerinin gecikmeli yansımaları ve işlenmemiş gıda fiyatlarındaki baz etkisi nedeniyle kısa vadede enflasyondaki belirgin yükselişin devam edebileceği öngörüsünde bulunmuştur. Bu çerçevede PPK, Mart ve Nisan ayı toplantısında borç verme faiz oranını artırarak yüzde 12,25'e seviyesine çıkarmıştır.

Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkeler MB Faiz Oranları

Kaynak: FED, ECB, BoE

Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti

Kaynak: TCMB

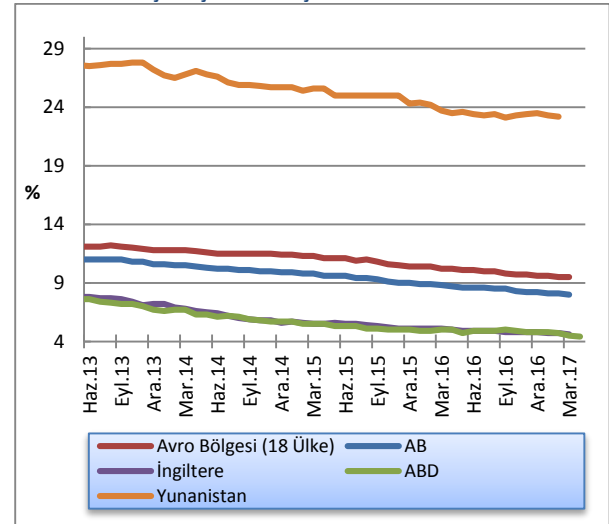
1.2.4 İŞSİZLİK

ABD İşgücü İstatistikleri Bürosu tarafından açıklanan 2017 yılı birinci çeyrek işgücü verilerine göre, ABD'de faiz artırımının zamanlaması için önemli bir veri olarak kabul edilen toplam tarım dışı istihdam Ocak, Şubat ve Mart aylarında sırasıyla 216 bin, 232 bin ve 79 bin kişi artmıştır. Böylece, 2016 yılı sonunda yüzde 4,7 olan işsizlik oranı, 2017 yılı birinci çeyrek sonunda yüzde 4,5 seviyesine gerilemiştir. 2016 yılı Nisan ayında tarım dışı istihdam 211 bin kişi ile beklentilerin çok üzerinde artmış, işsizlik oranı yüzde 4,4 seviyesine gerilemiştir. İstihdam piyasasındaki olumlu gelişmeler FED'in faiz artırma hususunda elini güçlendirmektedir.

2016 yılsonu itibarıyla, bir önceki çeyrek dönem sonuna göre 0,2 puan azalarak yüzde 9,6 seviyesine gerileyen Avro Bölgesi mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı, 2017 yılı Mart ayı sonunda yıllık yüzde 9,5 oranında gerçekleşmiştir. 2017 yılı birinci çeyrek sonunda 28 üye ülkenin oluşturduğu AB'de ise işsizlik oranının yüzde 8 seviyesinde olduğu görülmektedir. 2017 Mart ayı itibarıyla AB içerisinde işsizlik oranının en düşük olduğu ülkeler yüzde 3,2 ile Çekya ve yüzde 3,9 ile Almanya ve yüzde 4,1 ile Malta olmuştur. Aynı dönemde Avrupa Birliği'nde en yüksek işsizlik oranına sahip olan ülkeler ise yüzde 23,5 ile Yunanistan (Şubat 2017 verisi), yüzde 18,2 ile İspanya ve yüzde 12,8 ile Kıbrıs Rum Kesimi'dir. 2016 yılı üçüncü çeyrek sonunda İngiltere işsizlik oranı yüzde 4,6 seviyesindedir.

Türkiye'de 2017 yılı Şubat ayında mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı, geçen yılın aynı dönemine göre 1,7 puanlık artış ile yüzde 12,6 seviyesine yükselmiş, aynı dönemde istihdam edilenlerin sayısı 500 bin kişi artmış ve böylece istihdam oranı yüzde 45,3 olarak gerçekleşmiştir. Anılan dönemde tarım dışı işsizlik oranı 2,1 puanlık artış ile yüzde 14,8 oranına yükselmiş, işgücü 30 milyon 855 bin kişi, işgücüne katılım oranı ise yüzde 51,8 olarak hesaplanmıştır. 15-24 yaş grubunu içeren genç işsizlik oranı bu dönemde 4,7 puanlık artış ile yüzde 23,3 seviyesine yükselmiştir.

Grafik 1.5: Seçilmiş Ülkeler İşsizlik Oranları

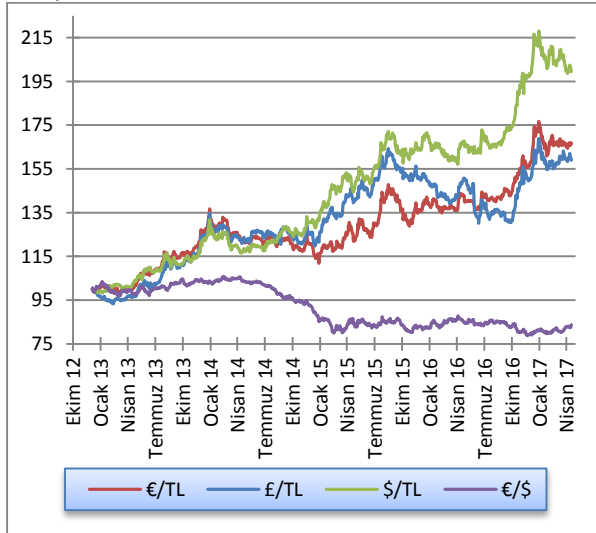
Kaynak: TÜİK ve Eurostat, Mevsimsellikten Arındırılmış(m.a.)

1.2.5 DÖVİZ KURLARI

Grafik 1.6'da döviz kurlarının Nisan 2015 - Nisan 2016 arası bir yıllık değişimleri verilmektedir.

2017 yılı birinci çeyrek döneminde Britanya'nın AB'den ayrılma süreci ile ilgili belirsizliklerin kısmen de olsa ortadan kalkmasıyla birlikte İngiliz sterlini ABD doları karşısında değer kazanmış, FED'in Mart ayı toplantısında politika faiz oranını 25 baz puan artırması neticesinde birçok gelişmekte olan ülke para birimi değer kayıpları yaşamıştır. ABD seçimleri sonrasında gelişmekte olan ülkelere yüksek miktarda sermaye çıkışları görülmüş, FED'in önümüzdeki dönemde para politikasına ilişkin belirsizliklerin azalmasıyla birlikte söz konusu ülkelere tekrardan portföy girişleri başlamıştır. Bu gelişmeler ışığında 2016 yılı Kasım ayı içerisinde 1,09 seviyesinde olan avro/dolar paritesi 2017 yılı Mayıs ayı itibarıyla 1,12 seviyelerine yükselmiştir.

Grafik 1.6: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100)

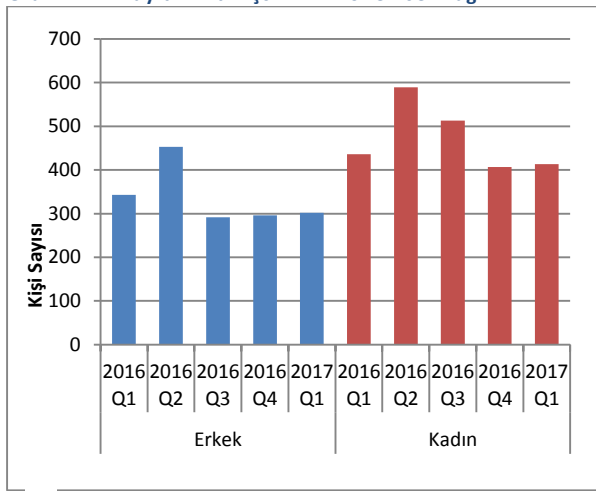
Kaynak: KTCMB

2 İSTİHDAM VE FİYATLAR

2.1 İSTİHDAM

KKTC Çalışma Dairesi Müdürlüğü tarafından hazırlanan işsizlik verilerine göre; 2016 yılı birinci çeyreği sonunda 779 kişi olan kayıtlı işsiz sayısı, 2017 yılının Mart ayı sonu itibarıyla yüzde 8 oranında düşmüş ve 715 kişiye gerilemiştir. Bu yılın Mart ayı işsizlik verileri cinsiyet kompozisyonuna göre incelendiği zaman, aktif kayıtlı işsizlerin yaklaşık yüzde 42'si erkeklerden, yüzde 58'i kadınlardan oluşmaktadır.

Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım

Kaynak: Çalışma Dairesi

Tablo 2.1'de Çalışma Dairesi'nde kayıtlı aktif işsizlerin genel görünümü verilmektedir. 2016 yılının son çeyreğinde iş isteğiyle bekleyen kişi sayısı 700 iken, 2017 yılı birinci çeyreğinde iş isteğiyle yeni müracaat eden kişi sayısı 1.158 olmuştur. 2017 yılı birinci çeyreğinde kayıttan düşen ve işe yerleştirilen toplam 1.146 kişi dikkate alındığında bu dönem sonunda iş isteğiyle bekleyenlerin sayısı 712 olmuştur.

Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)

	2016 Q1	2016 Q2	2016 Q3	2016 Q4	2017 Q1
Bir önceki dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	749	779	1,039	802	700
Dönem içinde iş isteğiyle başvuranlar	1,156	1,822	1,313	1,218	1,158
Dönem içinde işe yerleştirilenler	440	604	581	570	474
Dönem içinde kayıttan düşenler	686	958	969	750	672
Dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	779	1,039	802	700	712

Kaynak: Çalışma Dairesi

Aktif münhal kayıtları incelendiğinde, 2016 dördüncü çeyrek sonu itibarıyla toplam 109 iş münhalinin 2017 birinci çeyreğine aktarıldığı, ilk çeyrekte ise toplam 1.329 yeni münhal açıldığı görülmektedir. 474 adet doldurulan ve 271 adet iptal edilen münhal neticesinde, 2017 birinci çeyrek sonu itibarıyla toplam 693 münhal bir sonraki döneme devredilmiştir.

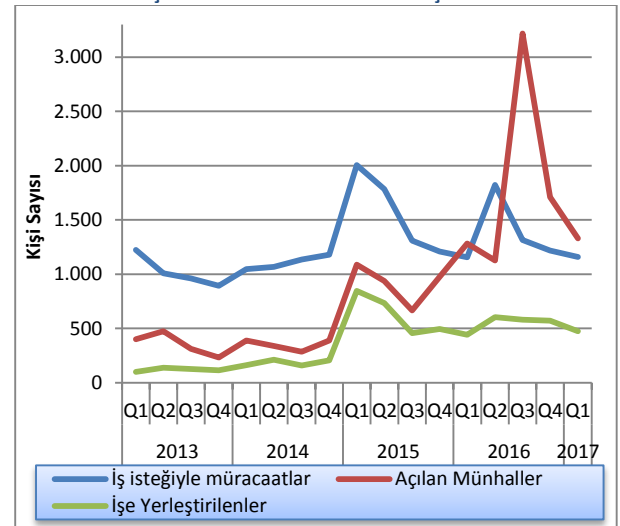
Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)

	2016 Q1	2016 Q2	2016 Q3	2016 Q4	2017 Q1
Geçen dönemden devreden iş münhalleri	310	399	258	164	109
Dönem içinde alınan iş münhalleri	1,283	1,127	3,218	1,709	1,329
Dönem içinde doldurulan iş münhalleri	440	604	581	570	474
Dönem içinde iptal edilen iş münhalleri	754	664	2,731	1,194	271
Ertesi döneme devreden iş münhalleri	399	258	164	109	693

Kaynak: Çalışma Dairesi

Grafik 2.2'de, 2013 yılından bu yana çeyrek dönemler itibarıyla iş isteğiyle yeni başvuru, açılan yeni münhal ve işe yerleştirilenlerin hareketleri görülmektedir.

Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler

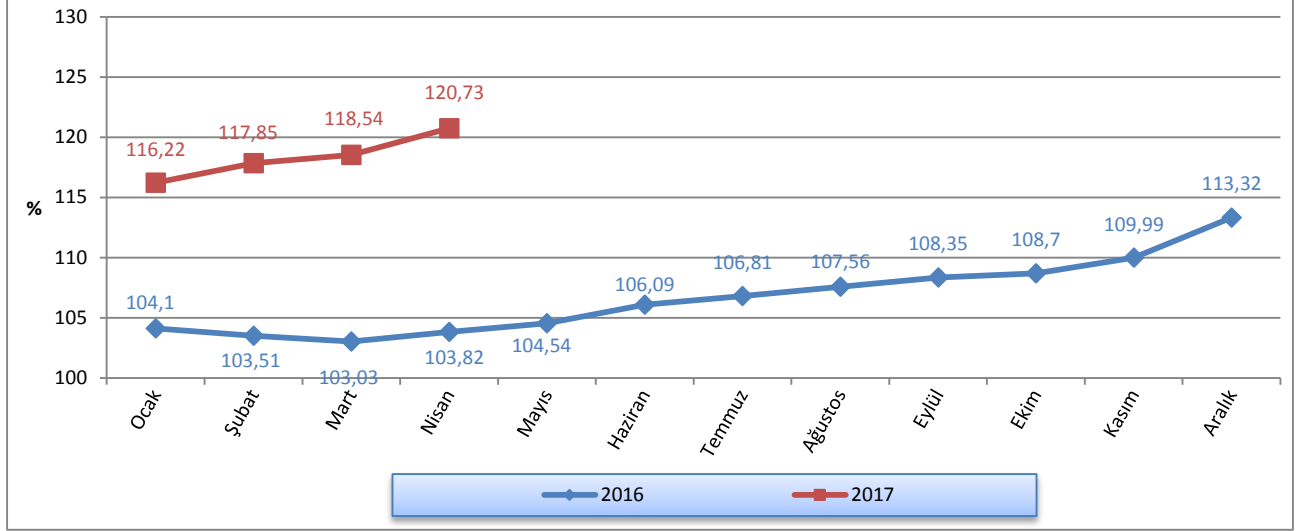
Kaynak: Çalışma Dairesi

2.2 ENFLASYON

2016 Yılı Ocak ayından bu yana gerçekleşen TÜFE değişimlerinin verildiği Grafik 2.2'deki değerler 2015 fiyatları (2015=100) baz alınarak hazırlanmıştır ve 100

endeksinin üzerindeki değerler 2015'e kıyasla gerçekleşen fiyat artışlarını ifade etmektedir.

Grafik 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (2015=100) Temel Yılı Verileri

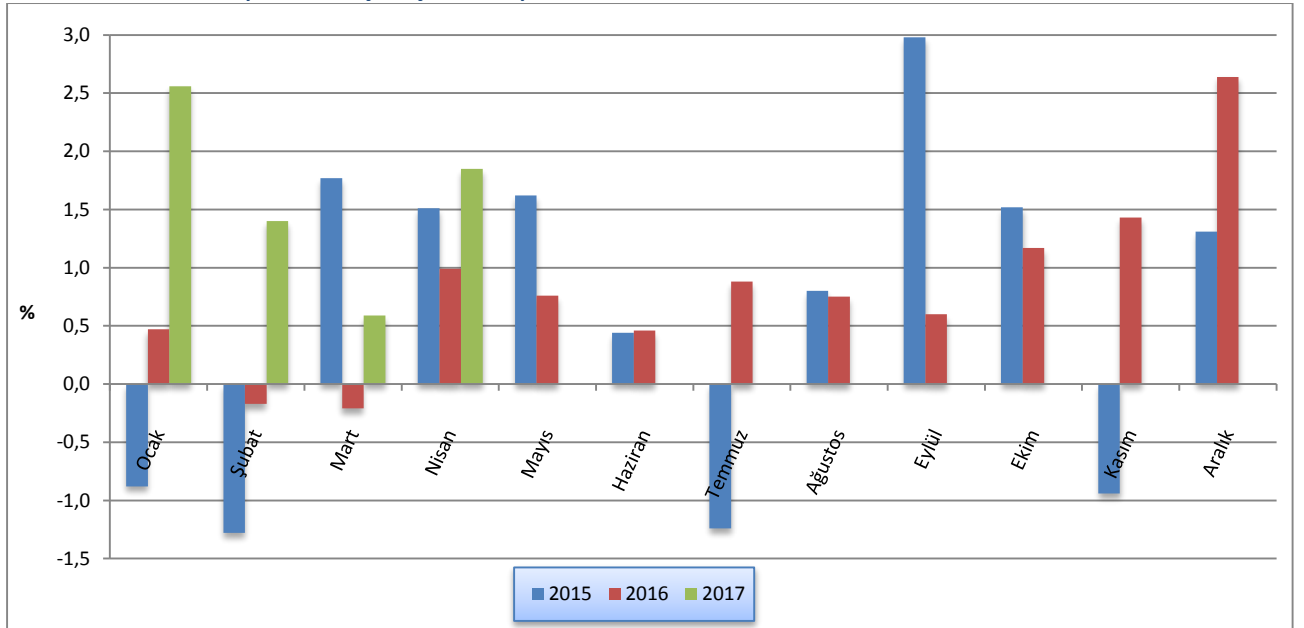

Kaynak: DPÖ

2017 yılı birinci çeyreğinde bir önceki aya göre gerçekleşen enflasyon oranları, 2016 yılının aynı dönemleri ile kıyaslandığında; 2016 yılının Ocak, Şubat ve Mart aylarında sırasıyla yüzde 0,47, yüzde -0,17 ve

yüzde -0,21 olan oranları, 2017 yılının aynı aylarında sırasıyla yüzde 2,56 yüzde 1,40 ve yüzde 0,59 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranları

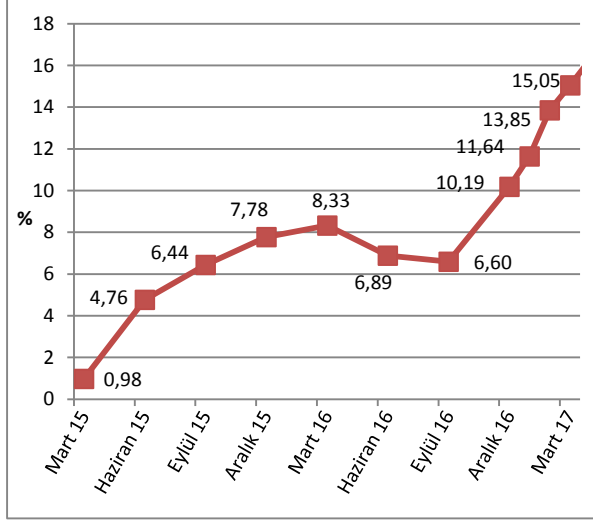

Kaynak: DPÖ

2016 yılı Mart ayında yüzde 8,33, Haziran ayında yüzde 6,89, Eylül ayında yüzde 6,6 ve Aralık ayında yüzde 10,19 olan yıllık enflasyon oranı, 2017 yılı Mart ayında yüzde 15,05 seviyesine yükselmiş ve 2008 yılı Ağustos ayından sonra gelinen en yüksek noktaya ulaşmıştır.

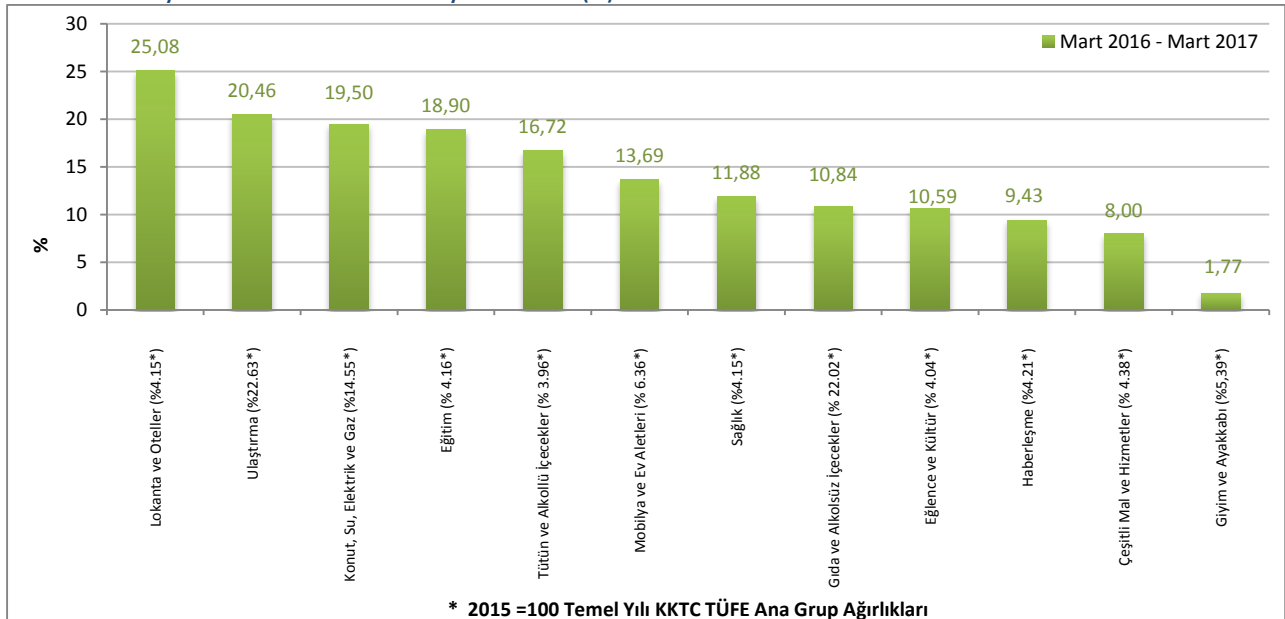
Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı

Kaynak: DPÖ

2017 yılı birinci çeyreğinde bir önceki yılın Aralık ayına göre gerçekleşen enflasyon oranları, 2016 yılının son çeyreğinde başlayan hızlı yükseliş trendine devam etmiştir. 2016 yılı ilk dokuz ayında yüzde 4,63 olan enflasyon oranı son üç ayda yaşadığı hızlı artış ardından yüzde 10,19 seviyesine ulaşmıştır. 2017 yılının ilk üç ayında da artış devam etmiş ve ilk üç ayda enflasyon oranı yüzde 4,61 seviyesine ulaşmıştır. 2015 ve 2016 yıllarında ilk üç ayda enflasyon oranları sırasıyla -0,41 ve 0,09 seviyesinde gerçekleşmişti. 2017

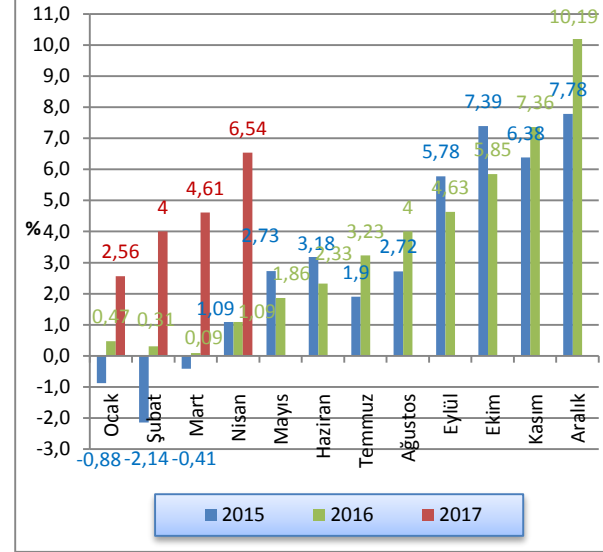
Grafik 2.7: 12 Aylık Birikimli Sektörel Enflasyon Oranları (%)

Kaynak: DPÖ

yılı Nisan ayı itibarıyla dört aylık enflasyon, yüzde 6,54 seviyesine ulaşmıştır.

Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı (TÜFE)

Kaynak: DPÖ

2017 yılı Mart sonu itibarıyla ana harcama grupları tüketici fiyatlarının, bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranları Grafik 2.7'de gösterilmektedir. Grafikten de görüleceği üzere, 2017 yılı Mart ayı sonunda fiyat artışının en yüksek olduğu sektörler sırasıyla, yüzde 25,08 ile lokanta ve oteller, yüzde 20,46 ile ulaştırma ve yüzde 19,50 ile konut, su, elektrik ve gaz kalemleridir. 2017 yılı Mart sonu itibarıyla en düşük fiyat artışı ise yüzde 1,77 ile giyim ve ayakkabı kaleminde gerçekleşmiştir.

2015, 2016 ve 2017 yıllarına ait Tüketici Fiyat Endeksi değışim oranları aylık, bir önceki yılsonuna kıyasla ve yıllık olarak Tablo 2.3'te verilmektedir.

Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (2015=100) Değişim Oranları (%)

	Aylar	Aylık	Yılsonuna Göre	Yıllık
2015	Ocak	-0,88	-0,88	3,39
	Şubat	-1,28	-2,14	-0,21
	Mart	1,77	-0,41	0,98
	Nisan	1,51	1,09	2,15
	Mayıs	1,62	2,73	4,62
	Haziran	0,44	3,18	4,76
	Temmuz	-1,24	1,90	3,20
	Ağustos	0,8	2,72	3,42
	Eylül	2,98	5,78	6,44
	Ekim	1,52	7,39	6,19
	Kasım	-0,94	6,38	5,91
	Aralık	1,31	7,78	7,78
2016	Ocak	0,47	0,47	9,25
	Şubat	-0,17	0,31	10,48
	Mart	-0,21	0,09	8,33
	Nisan	0,99	1,09	7,78
	Mayıs	0,76	1,86	6,87
	Haziran	0,46	2,33	6,89
	Temmuz	0,88	3,23	9,18
	Ağustos	0,75	4,00	9,13
	Eylül	0,60	4,63	6,60
	Ekim	1,17	5,85	6,23
	Kasım	1,43	7,36	8,77
	Aralık	2,64	10,19	10,19
2017	Ocak	2,56	2,56	11,64
	Şubat	1,40	4,00	13,85
	Mart	0,59	4,61	15,05
	Nisan	1,85	6,54	16,29

Kaynak: DPÖ

3 DIŞ TİCARET VE TURİZM

(KKTC Ticaret Dairesi tarafından hazırlanan ihracat-ithalat verileri temin edilemediğinden, güncellenmemiştir).

3.1 İHRACAT VE İTHALAT GELİŞMELERİ

Ticaret Dairesi tarafından açıklanan ihracat ve ithalat verilerine göre; 2016 yılının Ekim ve Kasım aylarında KKTC'nin toplam ihracatı 11,3 milyon, toplam ithalatı ise 225,7 milyon ABD dolarıdır. Bir önceki yılın aynı

dönemine göre incelendiğinde; ihracat Ekim ayında yüzde 1,02 artmış, Kasım ayında yüzde 34,88 azalmıştır. İthalat ise bir önceki yılın aynı ayına göre incelendiğinde; Ekim ayında yüzde 1,41 artmış, Kasım ayında yüzde 8,66 azalmıştır.

Tablo 3.1: İhracat ve İthalat

	İhracat (ABD doları)			İthalat (ABD doları)		
	2015	2016	Yüzde Değişim	2015	2016	Yüzde Değişim
Ocak	10.814.990	7.576.892	-29,94	103.736.082	85.774.658	-17,31
Şubat	13.065.912	11.374.336	-12,95	98.799.174	108.989.244	10,31
Mart	16.380.608	11.349.343	-30,71	127.851.561	122.959.741	-3,83
I. Çeyrek	40.261.510	30.300.571	-24,74	330.386.817	317.723.643	-3,83
Nisan	14.730.098	13.519.194	-8,22	125.550.639	135.894.922	8,24
Mayıs	11.686.120	11.066.526	-5,30	120.825.409	126.570.842	4,76
Haziran	7.413.028	9.034.437	21,87	125.773.768	123.287.974	-1,98
II. Çeyrek	33.829.246	33.620.157	-0,62	372.149.816	385.753.738	3,66
Temmuz	9.431.767	5.444.102	-42,28	114.659.625	130.641.358	13,94
Ağustos	6.849.665	7.290.110	6,43	107.991.978	122.588.360	13,52
Eylül	5.978.797	7.265.636	21,52	97.138.158	104.382.533	7,46
III. Çeyrek	22.260.229	19.999.848	-10,15	319.789.761	357.612.251	11,83
Ekim	6.708.657	6.777.324	1,02	117.562.891	119.218.070	1,41
Kasım	6.870.606	4.473.982	-34,88	116.608.459	106.509.522	-8,66
Aralık						
IV. Çeyrek (Ekim +Kasım)	13.579.263	11.251.306	-17,14	234.171.350	225.727.592	-3,61
Yıl Toplamı (Ocak - Kasım)	109.930.248	95.171.882	-13,43	1.256.497.744	1.286.817.224	2,41

Not: 1) Kıbrıs Rum kesimine yapılan ihracat dâhil değildir.

2) Hidrokarbon ithalatı dâhil değildir.

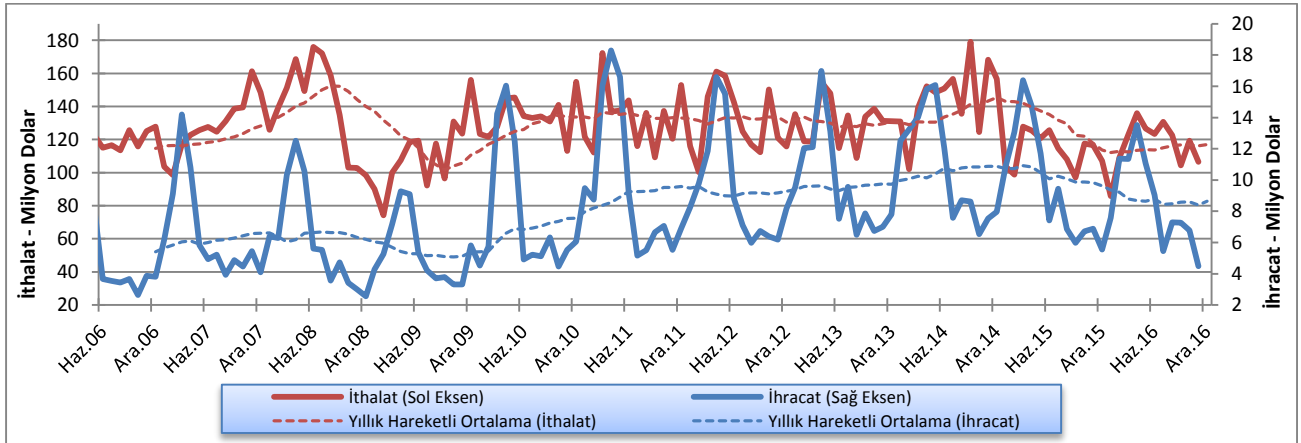
3) 2016 ithalat ve ihracat rakamları kesin olmayan geçici rakamlardır.

Kaynak: Ticaret Dairesi

Her yılın ilk yarısında artan ihracat hacmi, ikinci altı ayda düşmektedir. Buna karşılık ihracat yıllık hareketli ortalaması 2010 - 2014 arası dönemde istikrarlı eğilim sergilemiş, 2015 yılı Nisan ayı sonrası dönemde ise düşüşe geçmiştir. Ayrıca ihracat hacminin volatilitesi ile ihracatın zirve ve dip yaptığı dönemler arasındaki fark yavaş da olsa azalmaktadır. İthalatta ise, 2009

yılının Şubat ayında gerçekleşen en düşük seviye, 2016 yılının Ocak ayında 85,7 milyon ABD doları ile kaydedilmiştir. İthalat yıllık hareketli ortalamasına bakıldığında, 2013 Aralık sonrası dönemde yükseliş eğilimine girdiği, fakat Ocak 2015 sonrası dönemde yön değiştirdiği görülmektedir.

Grafik 3.1: İthalat ve İhracat

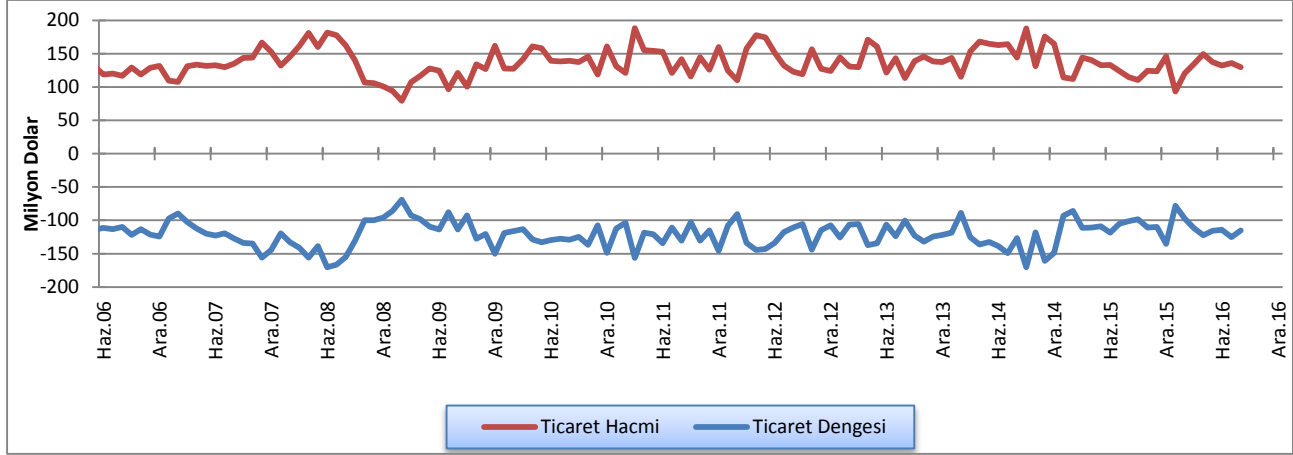

Kaynak: Ticaret Dairesi

İhracatın ithalatı karşılama oranının düşük olması nedeniyle KKTC'nin dış ticaretinin artması, dış ticaret açığının artması anlamına gelmektedir. Kasım 2015 - Kasım 2016 döneminde ticaret hacmi 123,5 milyon ABD dolarından 110,9 milyon ABD dolarına gerilemiş, dış ticaret açığı ise sırasıyla 109,7 milyon ve 102 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2006 - 2010 yılları arasında ihracatın ithalatı karşılama oranı ortalama olarak yüzde 5 oranında gerçekleşirken, 2011 - 2014 döneminde yüzde 7,3 seviyesine ulaşmıştır. 2015 yılı Ocak - Kasım aylarında gerçekleşen ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 8,8 olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılı Ocak - Kasım döneminde ise ihracatın ithalatı karşılama oranı ortalaması yüzde 7,4 dür.

Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dengesi (ihracat - ithalat)

Kaynak: Ticaret Dairesi

2016 yılı Kasım ayına kadar Türkiye'nin toplam ihracat içindeki payında bir önceki yıla kıyasla 8,8 puan artış kaydedilirken, AB ülkelerine yapılan ihracatta da 3,4

puan artış olmuştur. Diğer tüm ülke gruplarının paylarında düşüş kaydedilmiştir.

Tablo 3.2: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu ve Arap Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	47,6	15,0	15,1	17,8	4,5
2007	58,4	15,8	8,8	11,6	5,4
2008	49,9	20,5	5,9	17,0	6,7
2009	54,2	18,5	1,7	19,5	6,1
2010	46,4	12,2	3,6	32,3	5,5
2011	53,3	8,3	1,3	32,0	5,1
2012	51,0	7,7	1,0	35,7	4,6
2013	52,2	7,6	2,3	31,9	6,0
2014	60,1	3,7	0,6	31,1	4,5
2015	57,3	3,2	3,5	30,8	5,3
2016	66,1	6,6	0,7	22,8	3,8
2017 Ocak - Mart					

Not: 2016 yılı ihracat rakamları kesin olmayan geçici rakamlardır.

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC'nin ithalat yaptığı başlıca ülke ve ülke gruplarıyla, bunlardan yapılan ithalatın dağılımı Tablo 3,3'te verilmektedir. Söz konusu tablodan da görüleceği üzere, toplam ithalat içinde en büyük paya sahip olan Türkiye'nin payı 2016 yılı Kasım sonu itibarıyla yüzde 62,3'dür. Öte yandan toplam ithalatımız içindeki payı 2015 yılında 4,2 puan artan AB ülkelerinden yapılan

ithalatın payı, 2016 Kasım itibarıyla yüzde 0,8 oranında azalarak yüzde 18,9'a gerilemiştir. Kasım 2016'da Uzak Doğu Ülkeleri ve Diğer Avrupa Ülkeleri'nden yapılan ithalatın paylarında artış, Ortadoğu ve Arap Ülkeleri ile diğer ülkelerden yapılan ithalatta azalış gerçekleşmiştir.

Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu ve Arap Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	68,8	18,0	6,0	1,2	4,8	1,2
2007	67,9	16,1	7,3	2,6	4,3	1,8
2008	69,8	14,0	6,5	4,7	3,4	1,6
2009	69,6	15,5	6,6	2,3	4,0	2,0
2010	70,9	15,6	5,7	1,9	4,3	1,6
2011	68,6	16,8	4,9	2,5	5,2	2,0
2012	72,4	14,5	4,8	1,7	4,8	1,8
2013	66,7	15,8	6,6	3,8	5,4	1,7
2014	64,7	15,5	8,1	4,6	4,9	2,2
2015	61,4	19,7	8,3	3,2	5,2	2,2
2016	62,3	18,9	8,8	3,6	4,5	1,9

2017 Ocak - Mart

Not: 2016 yılı ithalat rakamları kesin olmayan geçici rakamlardır.

Kaynak: Ticaret Dairesi

3.2 TURİZM

KKTC'ye gelen yolcu sayısı 2016 ve 2017 yılları birinci çeyrek sonu itibarıyla karşılaştırmalı olarak bakıldığında, 2017 yılının birinci çeyreğinde 380.397 olan toplam gelen yolcu sayısı, 2016 yılının aynı dönemine göre yüzde 14,2 oranında artmıştır.

Birinci çeyrekte KKTC'ye gelen T.C. uyruklu yolcu sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 9,8 oranında,

3. ülke uyruklu yolcu sayısı ise yüzde 30,8 oranında artmıştır. 2016 ve 2017 yılları birinci çeyreğinde gelen yolcu sayılarına aylar itibarıyla bakıldığında; 2017 yılının, Ocak, Şubat ve Mart aylarında, bir önceki yılın aynı aylarına göre artış kaydedilmiştir

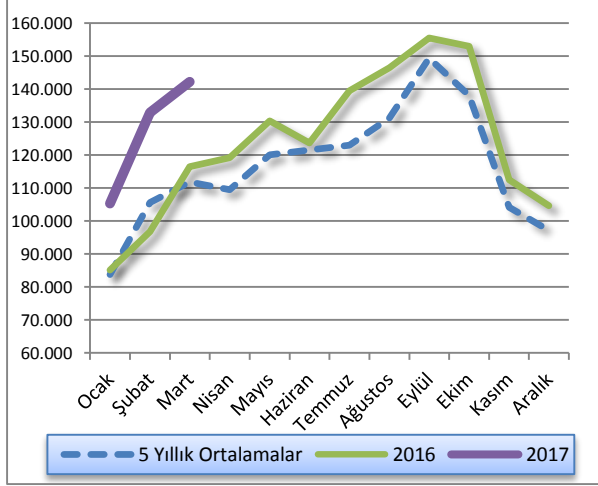
Tablo 3.4: KKTC'ye Gelen Yolcu Sayısı

Dönem	T.C. Uyruklu			3. Ülke Uyruklu			Toplam		
	2016	2017	Yüzde Değişim (%)	2016	2017	Yüzde Değişim (%)	2016	2017	Yüzde Değişim (%)
Ocak	75.523	85.102	12,7	15.022	20.243	34,8	90.545	105.345	16,3
Şubat	98.719	101.113	2,4	24.845	31.737	27,7	123.564	132.850	7,5
Mart	88.230	101.949	15,5	30.627	40.253	31,4	118.857	142.202	19,6
I. Çeyrek	262.472	288.164	9,8	70.494	92.233	30,8	332.966	380.397	14,2

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

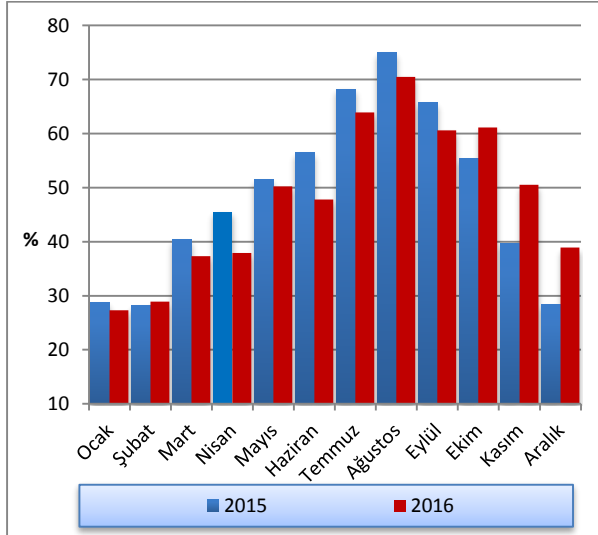
Grafik 3.3'te 2017 yılında gelen yolcu sayısı bir önceki yıllara ve son beş yılın ortalamalarıyla karşılaştırmalı olarak verilmektedir. 2017 yılının birinci çeyreğinde gelen toplam yolcu sayısının 2016 yılı ve son 5 yıl ortalamalarının üzerinde olduğu görülmektedir.

Grafik 3.3 2017 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2016 Yılıyla ve Son 5 Yıllık Ortalamalarla Karşılaştırılması

Doluluk oranı 2017 Ocak, Şubat ve Mart aylarında bir önceki yılın aynı aylarına göre 27,1, 27,1 ve 42,5 oranında artmıştır.

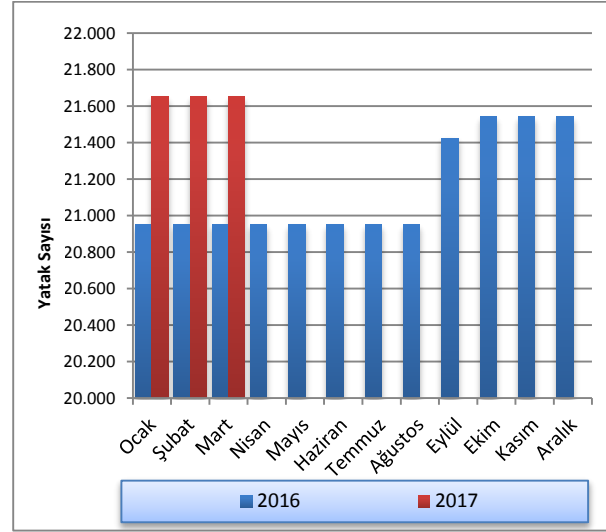
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Doluluk Oranı (%)

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2016 yıl sonunda 21.543 olan yatak kapasitesi 112 artışla 2017 Mart sonunda 21.655'e ulaşmıştır.

Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

4 BÜTÇE GELİŞMELERİ

4.1 2017 YILI BİRİNCİ ÇEYREK SONUÇLARI

2017 mali yılının birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla, KKTC bütçe gelir toplamında yüzde 24,5, gider toplamında yüzde 17,8 oranında artış olmuştur. Bu değişimlerin ardından bütçe gelirleri ve bütçe giderleri 2017 yılı birinci çeyreğinde 1.045,2 ve 902,2 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılının birinci çeyreğinde 73,4 milyon TL fazla veren kamu maliyesi, 2017 yılının aynı döneminde 143 milyon TL fazla vermiştir.

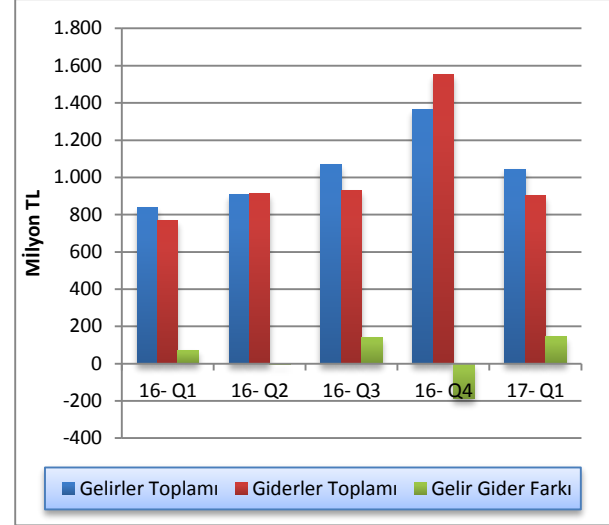
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)

	2016		2017		% Değişim
	Yıllık Gerçekleşme	Ocak-Mart. Gerçekleşme	Yıllık Öngörülen	Ocak-Mart. Gerçekleşme	
Bütçe Gelirleri	4,181.1	839.2	4,794.0	1,045.2	24.5
Bütçe Giderleri	4,160.2	765.8	5,000.7	902.2	17.8
Bütçe Dengesi	20.9	73.4	-206.7	143.0	94.8

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2016 yılının tamamında elde edilen 4.181,1 milyon TL tutarındaki bütçe gelirleri toplamının yüzde 20,1'i birinci çeyrek içinde tahsil edilmiştir. 2017 yılının aynı döneminde öngörülen toplam bütçe gelirlerinin ise yüzde 21,8'i tahsil edilmiştir. 2017 yılı içinde hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılacağı tahmin edilen 5 milyar TL'lik bütçe giderinin yüzde 18'i birinci çeyrek içinde kullanılmıştır. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.2 GELİRLER

2017 mali yılı birinci çeyreği itibarıyla bütçe gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre 206 milyon TL artış göstererek 1.045,2 milyon TL olmuştur. Bütçe gelirleri içerisinde en büyük paya sahip vergi gelirleri kalemi toplamı 2017 yılı birinci çeyreği içinde 589,1 milyon TL olmuştur. Vergi gelirleri toplamı 2016 yılının aynı döneminde 551,2 milyon TL idi. 2016 yılı birinci çeyreğinde gelir sağlanmayan alınan bağış, yardım ve krediler kalemi 2017 yılı birinci çeyreğinde 147,8 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılı birinci çeyreği içinde vergi dışı gelirler kalemi de önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6,6 artış göstererek 306,9 milyon TL olmuştur.

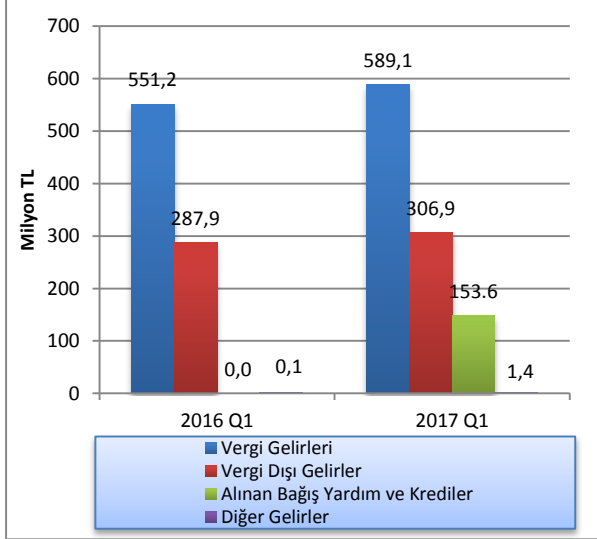
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)

Açıklama	2016	2017	% Değişim
	Ocak - Mart	Ocak - Mart	
Vergi Gelirleri	551.2	589.1	6.9
Vergi Dışı Gelirler	287.9	306.9	6.6
Alınan Bağış Yardım ve Krediler	0.0	147.8	-
Diğer Gelirler	0.1	1.4	-
Toplam	839.2	1,045.2	24.5

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2016 yılının birinci çeyreğinde alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin toplam bütçe gelirleri içindeki payı sıfır iken, 2017 yılı aynı döneminde yüzde 14,1 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemler içinde vergi gelirleri kaleminin payı yüzde 65,7 iken yüzde 56,4, vergi dışı gelirler kaleminin payı ise yüzde 34,3 iken, yüzde 29,4 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.2: Bütçe Gelirleri Dağılımı (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.3 GİDERLER

2017 yılı birinci çeyreği itibarıyla bütçe giderleri toplamı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 17,8 oranında artış göstermiş ve 765,8 milyon TL'den 902,2 milyon TL'ye ulaşmıştır. Söz konusu dönemlerde, cari transferler, mal - hizmet alım giderleri ile personel gideri kalemlerinde sırasıyla yüzde 12,5, 62 ve 11,9 oranlarında değişim olmuştur.

KKTC bütçesinin cari transferler gider kalemi, 2017 yılı birinci çeyreğinde 423,6 milyon TL olmuştur. Bu dönemde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 11,9 oranında artış gösteren personel giderleri kalemi, 358,8 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Sermaye giderleri ve transferler kalemi de aynı dönemler içinde yüzde 236,8 artış göstermiş ve 2017 yılı birinci çeyreğinde 35,7 milyon TL olmuştur.

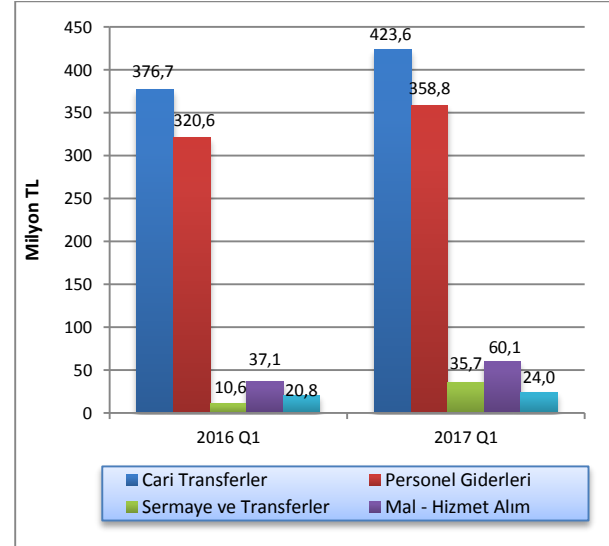
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)

Açıklama	2016 Oca.- Mart	2017 Oca.- Mart	% Değişim
Cari Transferler	376.7	423.6	12.5
Personel Giderleri	320.6	358.8	11.9
Sermaye Giderleri ve Transferler	10.6	35.7	236.8
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	37.1	60.1	62.0
Diğer Giderler	20.8	24.0	15.4
Toplam	765.8	902.2	17.8

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Personel giderleri kaleminin toplam giderler içindeki payı, 2016 yılı birinci çeyreği içinde yüzde 41,9 iken, 2017 yılı birinci çeyreğinde yüzde 39,8 seviyesinde gerilemiştir. 2016 yılı birinci çeyreğinde bütçe giderleri toplamının yüzde 49,2'sini oluşturan cari transferler kaleminin payı, 2017 yılı birinci çeyreğinde düşüş göstermiş ve yüzde 47 olmuştur. Personel giderleri ile cari transferler kalemleri toplamının bütçe giderleri içindeki payı, 2016 yılı birinci çeyreğinde yüzde 91,1 iken 2017 yılı aynı döneminde yüzde 86,7 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.3: Bütçe Giderleri Dağılımı (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.4 BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI

2017 yılı birinci çeyreği sonunda, 2017 yılı için öngörülen bütçe gelirlerinin yüzde 21,8'i tahsil edilmiş, öngörülen toplam bütçe giderlerinin ise yüzde 18'i

harcanmıştır. 2016 yılı aynı dönemi için bu oranlar sırasıyla yüzde 20 ve yüzde 18,41 seviyelerindeydi.

Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)

	2016 Gerçekleşme	2017 Bütçe Tahmini	2016 – 2017 Değişim (%)	2016 Üç Aylık Gerçekleşme	2017 Üç Aylık Gerçekleşme	2016 Üç Aylık Gerçekleşme Oranı (%)	2017 Üç Aylık Gerçekleşme Oranı (%)
Gelirler							
Vergi Gelirleri	2,495.80	2,628.00	5.30	551.20	589.10	22.09	22.42
Vergi Dışı Gelirler	957.40	948.00	-0.98	287.90	306.90	30.07	32.37
Alınan Bağış Yardım Krediler	726.40	1,162.00	59.97	0.00	147.80	0.00	12.72
Diğer Gelirler	1.50	56.00	3633.33	0.10	1.40	6.67	2.50
Genel Toplam	4,181.10	4,794.00	14.66	839.20	1,045.20	20.07	21.80
Giderler							
Cari Transferler	1,995.60	2,133.90	6.93	376.70	423.60	18.88	19.85
Personel Giderleri	1,537.60	1,566.30	1.87	320.60	358.80	20.85	22.91
Sermaye Giderleri ve Transferleri	233.10	348.60	49.55	10.60	35.70	4.55	10.24
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	298.90	354.50	18.60	37.10	60.10	12.41	16.95
Diğer Giderler	95.00	597.40	528.84	20.80	24.00	21.89	4.02
Genel Toplam	4,160.20	5,000.70	20.20	765.80	902.20	18.41	18.04

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.5 FİNANSMAN DENGESİ

Bütçe gelirlerinden T.C. kredileri ve iç borçlanma kalemlerinin çıkarılması suretiyle elde edilen toplam gelir rakamı ile bütçe giderleri arasındaki farka eşit olan finansman dengesi, 2017 yılı birinci çeyreğinde 2016 yılının aynı dönemine göre yüzde 19,6 azalarak 59 milyon TL olmuştur. Finansman kaynağı olarak kullanılan, 2016 yılı birinci çeyreğinde gelir sağlanmayan T.C. kredileri kaleminden bu dönem içinde 84 milyon TL gelir elde edilmiştir.

Vergi gelirleri ve vergi dışı gelirler kalemlerinde, 2017 yılının birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla gerçekleşen 37,9 ve 19 milyon TL artışlara bağlı olarak, yerel gelirler kalemi yüzde 6,93 oranında artmış ve 897 milyon TL'ye ulaşmıştır.

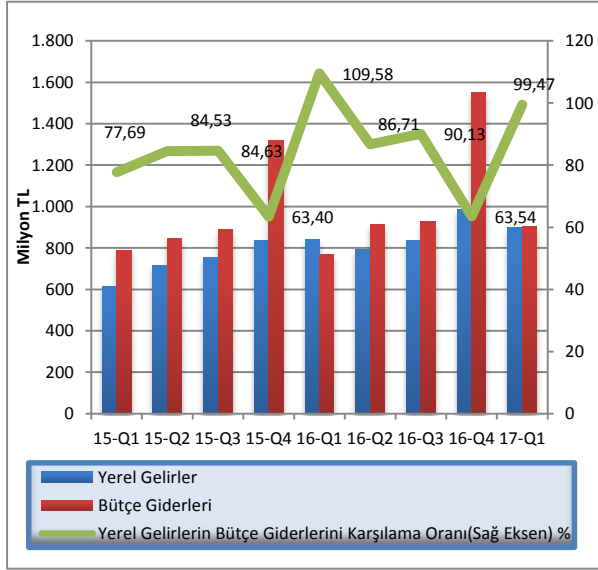
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)

	2016 Ocak - Mart	2017 Ocak - Mart
Bütçe Gelirleri - (T.C. Kredi + İç Borçlanma)	839.2	961.2
1. Yerel Gelirler	839.2	897.4
Vergi Gelirleri	551.2	589.1
Vergi Dışı Gelirler	287.9	306.9
Diğer Gelirler	0.1	1.4
2. Dış Yardımlar	0.0	63.8
T.C. Yardımları	0.0	63.8
Bütçe Giderleri	765.8	902.2
Personel Giderleri	320.6	358.8
Cari Transferler	376.7	423.6
Sermaye Giderleri	10.6	35.7
Diğer Giderler	57.9	84.1
Finansman Dengesi	73.4	59.0
Finansman	0.0	84.0
T.C. Kredileri	0.0	84.0
İç Borçlanma	0.0	0.0

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2016 yılı birinci çeyreğinde yüzde 109,6 olan yerel gelirlerimizle bütçe giderlerini karşılama oranı 2017 yılı birinci çeyreğinde yüzde 99,5 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.4: Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: Maliye Bakanlığı

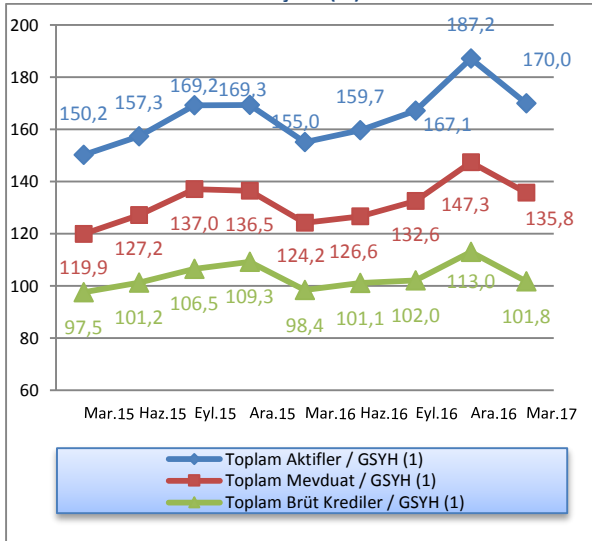
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER

5.1 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GENEL GÖRÜNÜMÜ

5.1.1 FİNANSAL DERİNLEŞME

2017 yılı birinci çeyrek finansal derinleşme rakamlarını incelediğimizde; toplam brüt kredilerin GSYH'ye oranı yüzde 113'den yüzde 101,8'e, toplam aktiflerin GSYH'ye oranı yüzde 187,2'den yüzde 170'e ve toplam mevduatın GSYH'ye oranı yüzde 147,3'den yüzde 135,8'e gerilemiştir.

Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)

Not: (1) 2012-2015 yılları için GSYH gerçekleşme, 2016 ve 2017 yılları için DPÖ'nün GSYH tahmin rakamları kullanılmıştır.

Kaynak: KKTCCMB, DPÖ

5.1.2 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN PERFORMANS RASYOLARI

Sektörde, likit aktiflerin toplam aktifler içindeki payı 2017 yılı birinci çeyreğinde yüzde 25,28'e yükselmiştir. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 22,12 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2016 yılsonu itibarıyla yüzde 18,03 olan SYSR 2017 yılının ilk çeyreğinde 0,23 puan artarak yüzde 18,26'ya yükselmiştir.

TGA'nın brüt krediler içindeki payı, Mart 2017 sonunda bir önceki döneme göre 0,40 puan azalarak yüzde 6,2'ye gerilemiştir.

Mevduatın krediye dönüşüm oranını gösteren brüt kredilerin mevduata oranı, 2017 yılının ilk çeyreğinde bir önceki döneme göre 1,76 puan azalmış ve yüzde 74,96 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Mart 2016'da yüzde 63,49 seviyesinde olan brüt kredilerin aktif toplamı içerisindeki payı, 2017 yılının ilk çeyreğinde yüzde 59,86 seviyesine gerilemiştir. Bir önceki çeyrek döneme göre ise 0,53 puan azalmıştır.

Brüt kredilerdeki büyüme hızında, 2017 yılı birinci çeyrekte bir önceki döneme göre yüzde 3,67 oranında artış gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı döneminde brüt kredilerde binde 4,7 azalış olmuştur.

Bir önceki çeyrek dönemle karşılaştırıldığında edildiğinde, Aralık 2016 sonunda yüzde 11,12 artan mevduat, 2017 yılının ilk çeyreğinde yüzde 6,11'lik artış göstermiştir.

2016 Aralık sonu itibarıyla 9,23 olan finansal kaldıraç oranı, 2017 yılının ilk çeyreğinde 9,24 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.1: Performans Rasyoları

Açıklama	2016			2017	
	Mar.	Haz.	Eyl.	Ara.	Mar.
Likit Aktifler / Top. Aktifler (%)	22,12	21,47	23,11	24,96	25,28
SYSR (%)	17,39	17,18	18,59	18,03	18,26
TGA / Brüt Krediler (%)	6,92	6,59	6,82	6,60	6,20
Brüt Krediler / Top. Mevduat (%)	79,26	79,86	76,96	76,72	74,96
Brüt Krediler / Top. Aktifler (%)	63,49	63,33	61,05	60,39	59,86
Brüt Kredilerdeki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	-0,47	2,74	0,88	10,78	3,67
Mevduattaki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	0,53	1,97	4,68	11,12	6,11
Finansal Kaldıraç ¹	9,14	9,00	8,91	9,23	9,24

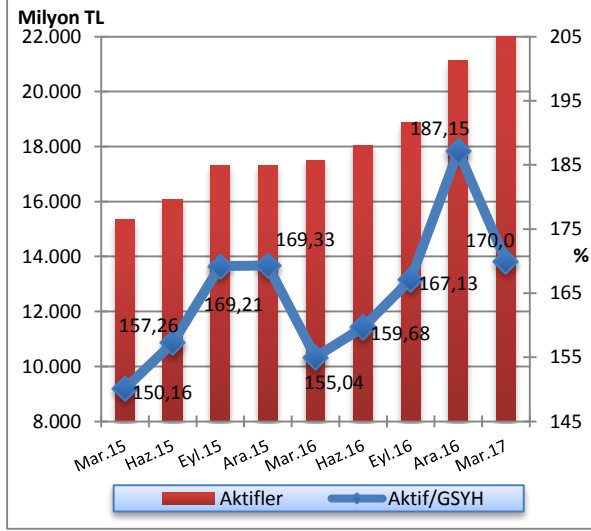
Not: (1) Yabancı Kaynaklar / Toplam Özkaynaklar

Kaynak: KKTCCMB

5.1.3 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ

2017 yılının Mart ayı sonunda bankacılık sektörü bilanço büyüklüğünün GSYH'ye oranı yüzde 170'e gerilemiştir.

Grafik 5.2: Bankacılık Sektörünün Gelişimi

Not: (1) 2012-2015 yılları için GSYH gerçekleşme, 2016 ve 2017 yılları için DPÖ'nün GSYH tahmin rakamları kullanılmıştır.

5.1.4 BANKACILIK SEKTÖRÜNDE YOĞUNLAŞMA

Bankacılık sektöründe yoğunlaşma incelendiği zaman, 2016 yılı ilk çeyrekte aktif büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 55,23, ilk on bankanın toplam aktifler içindeki payı ise yüzde 77,64 olarak gerçekleşmiştir.

Aynı dönemde brüt krediler büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 58,34, ilk on bankanın payı ise yüzde 81,80 düzeyindedir.

Mevduat büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın toplam mevduatlar içindeki payı yüzde 57,51 ilk on bankanın payı ise yüzde 80,09 seviyesindedir.

Söz konusu dönemde özkaynaklar büyüklüğü açısından ilk beş bankanın toplam özkaynaklar içindeki payı yüzde 51,01, ilk on bankanın payı ise yüzde 76,7 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Bankalara borçlar kaleminin büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 62,9, ilk on bankanın payı ise yüzde 89,08 düzeyindedir.

Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)

İlk Beş Bankanın Sektör İçindeki Payları	2016				2017
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart
Aktifler	55,52	55,64	56,37	55,58	55,23
Brüt Krediler	58,15	57,55	57,45	57,83	58,34
Mevduat	57,56	57,41	58,27	57,46	57,51
Bankalara Borçlar	58,30	65,76	60,75	62,83	62,90
Toplam Özkaynaklar	51,45	51,69	50,91	50,86	51,01
İlk On Bankanın Sektör İçindeki Payları					
Aktifler	78,17	78,46	78,67	78,00	77,64
Brüt Krediler	79,89	79,78	80,16	80,56	81,80
Mevduat	79,85	80,15	80,58	80,08	80,09
Bankalara Borçlar	93,87	94,58	92,76	90,83	89,08
Özkaynaklar	76,69	76,97	75,83	76,84	76,70

Kaynak: KKTCMB

5.1.5 BANKA, ŞUBE VE PERSONEL SAYISI

Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 2017 Mart ayı sonunda 22'dir. Sektördeki 22 bankanın

2'si kamu bankası, 14'ü özel sermayeli banka ve 6'sı şube bankasıdır.

Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler

	Mar.15	Haz.15	Eyl.15	Ara.15	Mar.16	Haz.16	Eyl.16	Ara.16	Mar.17
Kamu Bankaları	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Özel Sermayeli Bankalar	13	13	13	13	13	13	14	14	14
Şube Bankaları	7	7	7	7	7	7	6	6	6
Toplam	22	22	22	22	22	22	22	22	22

Kaynak: KKTCCMB

Sektörde hizmet sunum birimi olan banka şubesi sayısı, 2017 yılının ilk çeyreğinde 232'dir. Şube sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında, toplam

şube sayısının yüzde 65,52'si özel sermayeli bankalara, yüzde 18,96'sı şube bankalarına, yüzde 15,52'si kamu bankalarına ait olduğu görülmektedir.

Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi

Şube Sayısının Gelişimi (adet)									
	Mar.15	Haz.15	Eyl.15	Ara.15	Mar.16	Haz.16	Eyl.16	Ara.16	Mar.17
Kamu Bankaları	36	36	36	36	36	36	36	36	36
Özel Sermayeli Bankalar	141	141	139	145	145	145	152	151	152
Şube Bankaları	45	45	46	46	46	46	45	45	44
Toplam	222	222	221	227	227	227	233	232	232
Personel Sayısının Gelişimi (kişi)									
Kamu Bankaları	526	524	516	518	516	504	554	548	564
Özel Sermayeli Bankalar	1.816	1.809	1.788	1.827	1.814	1.807	1.875	1.934	1.924
Şube Bankaları	541	552	550	555	551	567	560	562	564
Toplam	2.883	2.885	2.854	2.900	2.881	2.878	2.989	3.044	3052

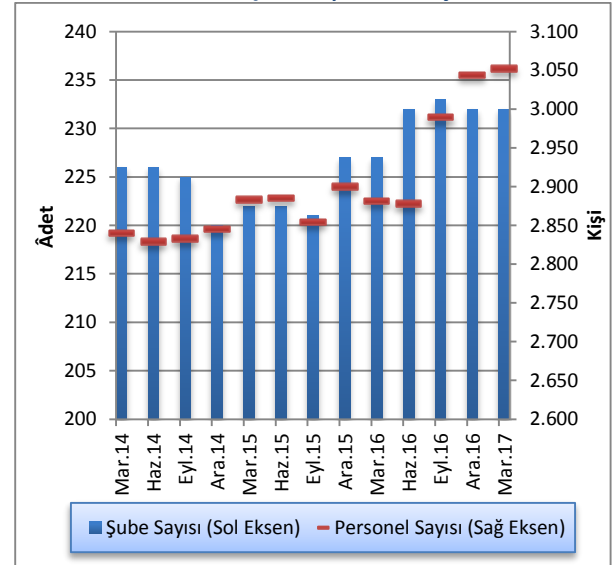
Kaynak: KKTCCMB

Sektörde istihdam edilen personel sayısı, Aralık 2016 - Mart 2017 döneminde 8 kişi artarak 3.044'den 3.052'ye yükselmiştir. Söz konusu personelin 564'ü kamu bankalarında, 1.924'ü özel sermayeli bankalarda ve 564'ü şube bankalarında çalışmaktadır. Bu dönemde, özel sermayeli bankalardaki personel sayısı 1.934'den 1.924'e gerilemiş, kamu bankalarındaki personel sayısı 548'den 564'e, şube bankalarındaki personel sayısı ise, 562'den 564'ye yükselmiştir.

Mart 2016 - Mart 2017 döneminde sektörde çalışan personel sayısı, 171 kişi artarak 2.881'den 3.052'ye ulaşmıştır. Söz konusu dönemde personel sayısındaki değişim banka grupları bazında incelendiğinde; kamu bankalarında 48, özel sermayeli bankalarda 110 ve şube bankalarında çalışan personel sayısının 13 kişi arttığı görülmektedir.

2017 yılının ilk çeyreğinde sektörde çalışan personelin yüzde 18,48'inin kamu bankalarına, yüzde 63,04'ünün özel sermayeli bankalara, yüzde 18,48'inin şube bankalarına ait olduğu görülmektedir.

Grafik 5.3: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi

Kaynak: KKTCCMB

5.2 BANKACILIK SEKTÖRÜ KONSOLİDE BİLANÇOSU

2016 yılı Aralık ayı sonunda 21.134 milyon TL seviyesinde olan bankacılık sektörünün aktif toplamı, 2017 yılının ilk çeyreğinde yüzde 4,59 artarak 22.105 milyon TL'ye yükselmiştir. İlgili dönemde, likit aktiflerde yüzde 5,94, brüt kredilerde yüzde 3,67, MDC'de yüzde 5,5 ve diğer aktiflerde yüzde 11,95 artış görülmüştür. Mart 2016 - Mart 2017 döneminde sektörün toplam aktifleri yüzde 26,26 likit aktifleri

yüzde 44,35, brüt kredileri yüzde 19,04, MDC yüzde 30,57 artış göstermiştir. Aynı dönemde mevduat yüzde 25,87, özkaynaklar ise yüzde 25,08 artmıştır.

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, Aralık 2016 - Mart 2017 döneminde yüzde 6,11, özkaynaklar ise yüzde 4,5 artmıştır.

Tablo 5.5: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2016				2017	Yüzde Değişim	
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart	12/2016 - 03/2017	03/2016 - 03/2017
Likit Aktifler	3.871,9	3.870,9	4.360,1	5.275,8	5.589,2	5,94	44,35
MDC	1.222,8	1.314,7	1.408,8	1.587,8	1.596,6	0,55	30,57
Toplam Brüt Krediler	11.115,4	11.420,4	11.521,2	12.763,1	13.231,5	3,67	19,04
Diğer Aktifler	1.297,5	1.429,5	1.582,9	1.507,5	1.687,7	11,95	30,07
Aktif-Pasif Toplamı	17.507,6	18.032,5	18.873,0	21.134,2	22.105,0	4,59	26,26
Mevduat	14.024,2	14.300,5	14.969,8	16.635,2	17.652,4	6,11	25,87
Bankalara Borçlar	1.024,2	1.025,7	1.148,4	1.597,9	1.460,1	-8,62	42,56
Diğer Pasifler	733,0	902,4	851,2	834,9	833,3	-0,19	13,68
Özkaynaklar	1.726,2	1.803,9	1.903,6	2.066,2	2.159,2	4,50	25,08

Kaynak: KKTÇMB

5.2.1 AKTİF / PASİF YAPISINDAKİ GELİŞMELER

2017 yılının birinci çeyreğinde, sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay, yüzde 59,86 ile brüt kredilere aittir. Brüt kredileri sırasıyla yüzde 25,28 payla likit aktifler, yüzde 7,22 ile MDC ve yüzde 7,64'lük payla diğer aktifler takip etmektedir.

Bankacılık sektörü Mart 2016 - Mart 2017 dönemi aktif yapısını oluşturan kalemlerin payları yönünden değerlendirildiğinde; MDC, likit aktifler ve diğer aktiflerde artış, brüt kredilerde ise azalış olduğu görülmektedir.

Mart 2017 itibarıyla, toplam pasifin yüzde 79,86'sını mevduat, yüzde 9,77'sini özkaynaklar, yüzde 6,61'ini bankalara borçlar ve yüzde 3,76'sını diğer pasifler oluşturmaktadır.

Mart 2016 - Mart 2017 döneminde bankacılık sektörünün pasif yapısını oluşturan kalemlerin payları yönünden değerlendirildiğinde, bankalara borçlar kaleminde artış, mevduat, özkaynaklar ve diğer pasifler kalemlerinde ise azalış olduğu görülmektedir.

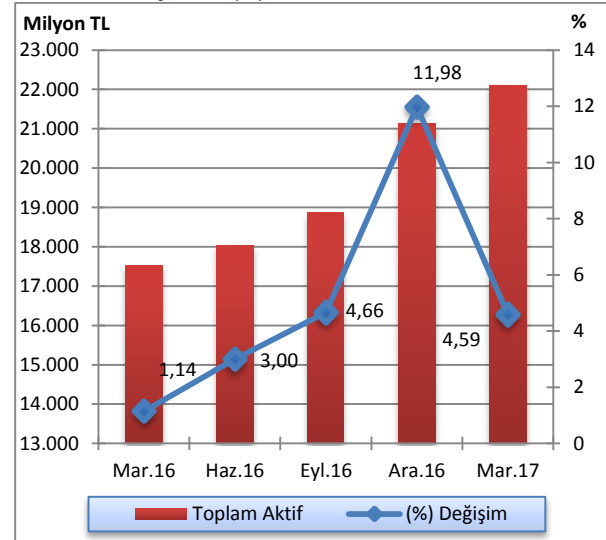
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yapısal Yüzde Dağılımı (%)

Aktif	2016				2017
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart
Likit Aktifler	22,12	21,47	23,11	24,96	25,28
MDC	6,98	7,29	7,46	7,51	7,22
Toplam Brüt Krediler	63,49	63,33	61,05	60,39	59,86
Diğer Aktifler	7,41	7,91	8,38	7,14	7,64
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pasif					
Toplam Mevduat	80,10	79,30	79,32	78,71	79,86
Bankalara Borçlar	5,85	5,69	6,08	7,56	6,61
Diğer Pasifler	4,19	5,01	4,51	3,95	3,76
Özkaynaklar	9,86	10,00	10,09	9,78	9,77
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: KKTCCMB

Mart 2016 - Mart 2017 aralığındaki tüm dönemlerde büyüyen bankacılık sektörünün toplam aktifi, 2016'nın birinci ve ikinci çeyreklerinde sırasıyla yüzde 1,14 ve yüzde 3 oranlarında, üçüncü çeyrek itibarıyla yüzde 4,66 ve dördüncü çeyrek itibarıyla yüzde 11,98 oranlarında artış kaydetmiştir. 2017 Mart ayı sonunda toplam aktiflerde yüzde 4,59 oranında artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.4: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)

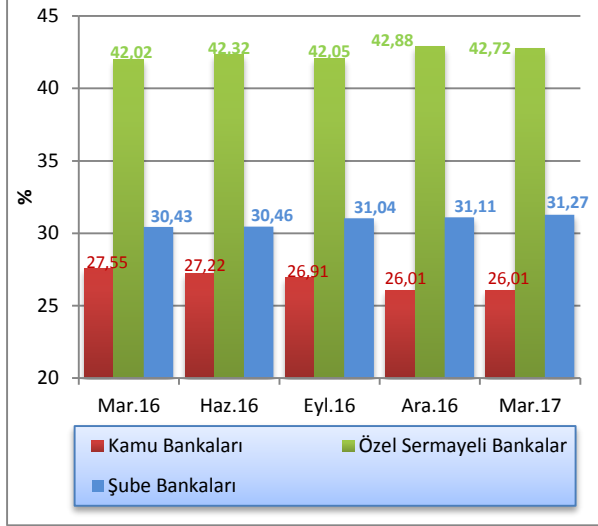

Kaynak: KKTCCMB

Sektör aktif toplamı, 2017 yılının birinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla, kamu bankaları grubunda yüzde 26,01 düzeyinde kalmış, özel sermayeli bankalar grubunda yüzde 42,88'den yüzde 42,72'ye gerilemiş, şube bankaları grubunda ise yüzde 31,11'den yüzde 31,27 düzeyine yükselmiştir. Mart 2016 - Mart 2017 döneminde ise, kamu bankaları grubunda küçülme, özel sermayeli bankalar ve şube bankaları gruplarında ise büyüme görülmüştür.

2017 yılının ilk çeyreğinde, bir önceki çeyrek döneme göre, kamu bankaları aktif toplamında yüzde 4,57, özel sermayeli bankalarda yüzde 4,21 ve şube bankalarında ise yüzde 5,14 oranlarında artış olmuştur. Bir önceki yılın aynı dönemine göre ise, aktif toplamı kamu bankalarında yüzde 19,2, özel sermayeli bankalarda yüzde 28,37, şube bankalarında yüzde 29,73 oranlarında artmıştır.

Grafik 5.5: Banka Gruplarının Sektör Aktifindeki Payları (%)

Kaynak: KKTCCMB

Tablo 5.7: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)

	2016				2017	Yüzde Değişim	
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart	12/2016-03/2017	03/2016-03/2017
Kamu Bankaları	4.823,1	4.910,0	5.079,5	5.498,0	5.749,3	4,57	19,20
Özel Sermayeli Bankalar	7.357,0	7.630,6	7.935,4	9.062,8	9.444,1	4,21	28,37
Şube Bankaları	5.327,5	5.491,9	5.858,1	6.573,4	6.911,6	5,14	29,73
Toplam	17.507,6	18.032,5	18.873,0	21.134,2	22.105	4,59	26,26

Kaynak: KKTCCMB

5.2.2 LİKİT VARLIKLAR

Bankacılık sektörü likit aktiflerini oluşturan nakit değerler, bankalardan alacaklar, Merkez Bankası'ndan alacaklar ve BPP işlemlerinden alacaklar kalemlerinin toplamı, 2017 yılının birinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 5,94 artarak 5.275,8 milyon TL'den 5.589,2 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bu dönemde nakit değerler kaleminde 16,1 milyon TL, Merkez Bankası'ndan alacaklar kaleminde 16,5 milyon TL BPP işlemlerinden alacaklar kaleminde 203,7 milyon

TL ve bankalardan alacaklar kaleminde ise 77,1 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

2016 yılı Mart ayı sonunda 3.871,9 milyon TL olan likit aktifler, 2017 yılı Mart ayı sonunda 5.589,2 milyon TL seviyesine yükselmiştir. Anılan dönemde, nakit değerler 37,1 milyon TL, Merkez Bankası'ndan alacaklar kalemi 689,9 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kalemi 416,4 milyon TL ve bankalardan alacaklar kalemi 573,9 milyon TL artmıştır.

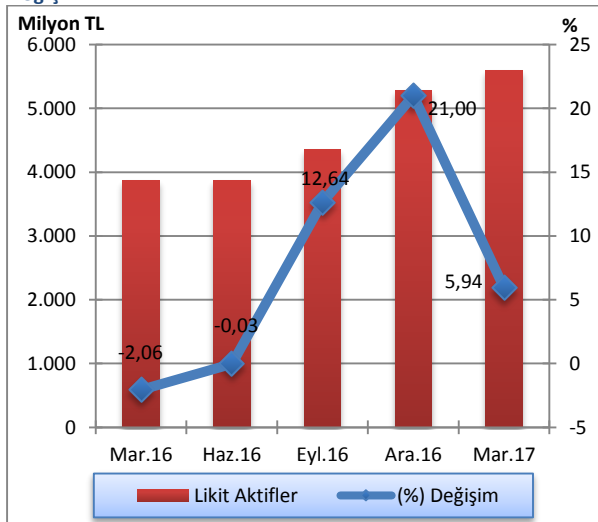
Tablo 5.8: Likit Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)

	2016		2017		Yüzde Değişim 12/2016 - 03/2017	
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık		
Nakit Değerler	152,7	162,2	172,6	173,7	189,8	9,27
Merkez Bankası'ndan Alacaklar	1.339,0	1.367,6	1.575,7	2.012,4	2.028,9	0,82
BPP İşlemlerinden Alacaklar	604,4	439,8	651,0	817,1	1.020,8	24,93
Bankalardan Alacaklar	1.775,8	1.901,3	1.960,8	2.272,6	2.349,7	3,39
Toplam	3.871,9	3.870,9	4.360,1	5.275,8	5.589,2	5,94

Kaynak: KKTCMB

Likit aktifler 2016 yılının ilk çeyreğinde yüzde 2,06 ve ikinci çeyreğinde binde 0,3 oranlarında azalmış, üçüncü ve dördüncü çeyrekte ise sırasıyla yüzde 12,64 yüzde 21 oranlarında artış göstermiştir. 2017 yılı birinci çeyreğinde ise yüzde 5,94 oranında artış göstermiştir.

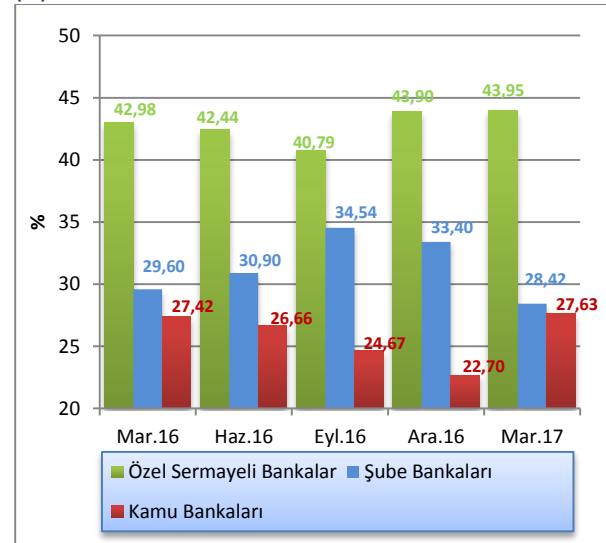
Grafik 5.6: Likit Aktiflerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTCMB

2017 yılının birinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla, özel sermayeli bankaların ve kamu bankalarının likit aktiflerinde artış, şube bankalarının likit aktiflerinde ise azalış gerçekleşmiştir. Mart 2016 - Mart 2017 döneminde de kamu bankaları ve özel sermayeli bankalar gruplarında artış olurken, şube bankaları grubunda ise azalma söz konusudur.

Grafik 5.7: Likit Aktiflerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)

Kaynak: KKTCMB

5.2.3 KREDİLER

2017 yılı Mart ayı itibarıyla 7.206,5 milyon TL olan işletme kredileri, geçmiş dönemlerde olduğu gibi birinci sırada yer almaktadır. Bunu, 3.514,2 milyon TL ile tüketici kredileri izlemektedir.

Mart 2016 - Mart 2017 döneminde işletme kredileri 5.731,3 milyon TL'den 7.206,5 milyon TL'ye, tüketici kredileri ise, 3.085,4 milyon TL'den 3.514,2 milyon TL'ye yükselmiştir.

Tablo 5.9: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)

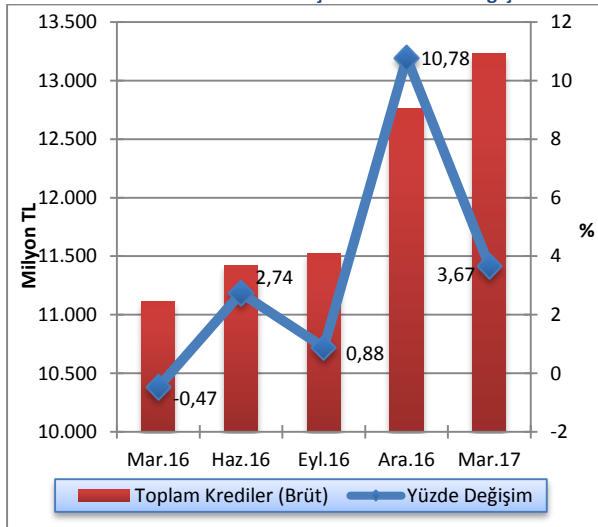
	2016				2017
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart
İşletme Kredileri	5.731,3	5.987,6	6.022,0	6.910,7	7.206,5
Tüketici Kredileri	3.085,4	3.130,2	3.222,1	3.411,8	3.514,2
Kredi Kartları	250,9	279,9	289,8	324,8	358,9
İskonto ve İştira Senetleri	146,2	161,6	161,0	165,8	179,4
Diğer Yatırım Kredileri	90,8	96,6	93,5	102,4	112,6
İthalat Kredileri	3,7	3,0	2,3	3,7	3,8
Fon Kaynaklı Krediler	14,2	13,8	13,5	14,9	14,4
İhtisas Kredileri	17,9	13,6	12,2	16,5	22,8
İhracat Kredileri	7,0	2,1	4,5	3,8	5,6
KKTCMB Kaynaklı Krediler	0,0	4,0	4,2	4,9	0,0
KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	0,5	0,0	0,1	0,1	0,1
İhracat Garantili Yatırım Kredileri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer Krediler	998,9	975,0	910,7	961,2	992,5
Toplam Krediler	10.346,4	10.667,4	10.735,9	11.920,6	12.410,8

Not: TGA dâhil değildir.

Kaynak: KKTCMB

Sektörün brüt kredilerinde, 2016 Mart ayı itibarıyla binde 4,7 azalış, Haziran, Eylül ve Aralık ayları sonunda ise sırasıyla yüzde 2,74, binde 8,8 ve yüzde 10,78 oranlarında artış gerçekleşmiştir. Brüt krediler 2017 yılı Mart ayı itibarıyla ise yüzde 3,67 oranında artış göstermiştir.

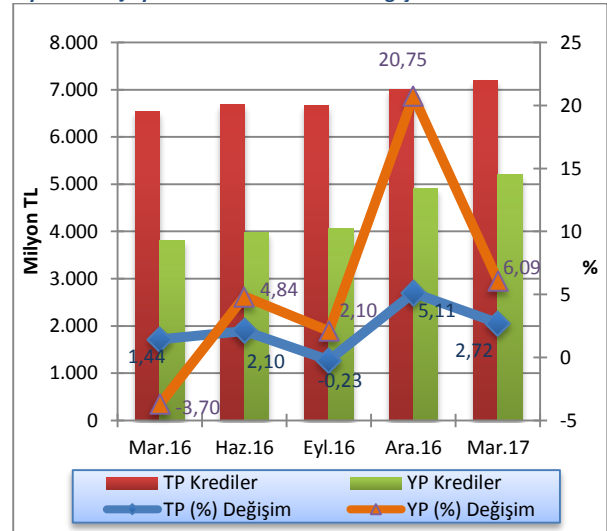
Grafik 5.8: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCMB

2017 yılının birinci çeyreğinde kredilerin 7.201,1 milyon TL'si TP cinsinden, 5.209,7 milyon TL'si YP cinsindedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden kredilerde yüzde 2,72, YP cinsinden kredilerde ise yüzde 6,09 oranında artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.9: Bankacılık Sektörü Krediler(Net) TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Not: TGA dâhil değildir.

Kaynak: KKTCMB

2017 yılının birinci çeyreğinde kamu bankaları brüt kredilerinde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinde binde 3,6 oranında, YP cinsinde ise yüzde 3,36 oranında artış olmuştur. Özel sermayeli bankaların brüt kredileri TP cinsinden yüzde 3,18 oranında, YP

cinsinden ise yüzde 7,08 artış göstermiştir. Şube bankalarının brüt kredileri söz konusu dönemde TP cinsinden yüzde 3,77, YP cinsinden ise yüzde 4,04 artmıştır.

Tablo 5.10: Banka Grupları İtibarıyla Brüt Kredilerin Gelişimi (Milyon TL)

	Aralık 2016			Mart 2017			Yüzde Değişim 12/2016 - 03/2017		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Kamu Bankaları	2.641,2	973,0	3.614,2	2.650,8	1.005,7	3.656,5	0,36	3,36	1,17
Özel Sermayeli Bankalar	2.695,1	2.833,4	5.528,5	2.780,7	3.033,9	5.814,6	3,18	7,08	5,18
Şube Bankaları	2.322,3	1.298,1	3.620,4	2.409,8	1.350,6	3.760,4	3,77	4,04	3,87
Toplam Krediler (Brüt)	7.658,6	5.104,5	12.763,1	7.841,3	5.390,2	13.231,5	2,39	5,60	3,67

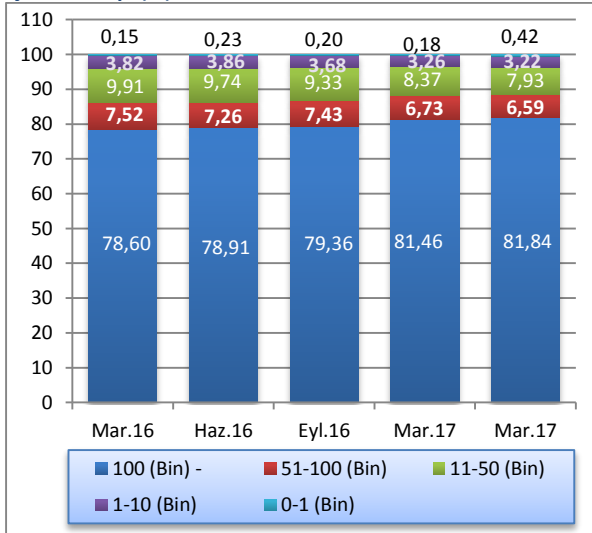
Kaynak: KKTCCMB

2017 birinci çeyreği sonunda 100 bin TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 81,84 olmuştur.

Söz konusu dönemde, kredi büyüklüklerinde ikinci sırayı yüzde 7,93'lük payla 11-50 bin TL dilimindeki krediler almaktadır. 51-100 bin TL ve 1-10 bin TL tutarlarındaki krediler ise, toplam kredilerin sırasıyla yüzde 6,59 ve 3,22'sini oluşturmaktadır. Sektördeki en düşük kredi kullanımı ise, binde 4,2 payla bin TL'ye kadar olan krediler diliminde gerçekleşmiştir.

Mart 2016 - Mart 2017 döneminde; kredi büyüklüklerinin toplam krediler içindeki yüzdeleri itibarıyla 100 bin TL'den büyük kredilerde ve 0-1 bin TL kredilerde artış, 51-100 bin TL, 11-50 bin TL ve 1-10 bin TL dilimlerindeki kredilerde ise azalış olmuştur.

Grafik 5.10: Kredi Büyüklüklerinin Toplam Krediler İçindeki Payı (%)

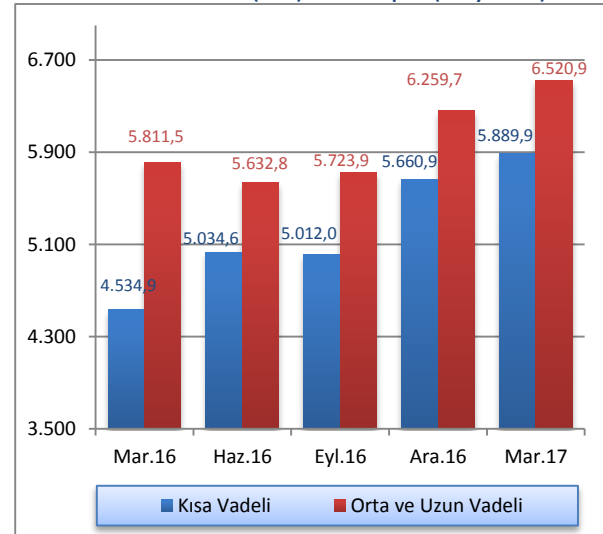

Not: TGA dâhil değildir.

Kaynak: KKTCCMB

Kısa vadeli krediler, 2017 yılının birinci çeyreğinde bir önceki döneme göre 5.660,9 milyon TL'den milyon 5.889,9 TL'ye yükselmiştir. Bu dönemde orta ve uzun vadeli krediler, 6.259,7 milyon TL'den 6.520,9 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Mart 2016 - Mart 2017 döneminde kısa vadeli krediler ile orta ve uzun vadeli kredilerde sırasıyla yüzde 29,88 ve 12,21 oranlarında genişleme olmuştur.

Grafik 5.11: Kredilerde (Net) Vade Yapısı (Milyon TL)

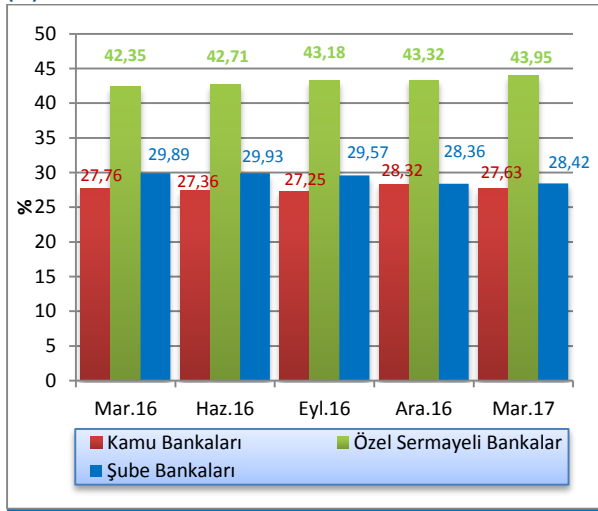

Not: 1 yıla kadar vadeli olanlar kısa vadeli kredi olarak sınıflandırılmaktadır.

Kaynak: KKTCCMB

Brüt kredilerin değişimi incelendiğinde, 2017 yılının birinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla şube bankalarının payı yüzde 28,36'dan yüzde 28,42'ye, özel sermayeli bankaların payı yüzde 43,32'den yüzde 43,95'e yükselmiştir. Kamu bankaları grubunun kullandığı kredilerin toplam krediler içindeki payı ise yüzde 28,32'den yüzde 27,63'e gerilemiştir. Mart 2016 - Mart 2017 döneminde şube bankalarının ve kamu bankalarının kullandıkları kredilerin toplam krediler içindeki paylarında azalış, özel sermayeli bankaların payında ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.12: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)

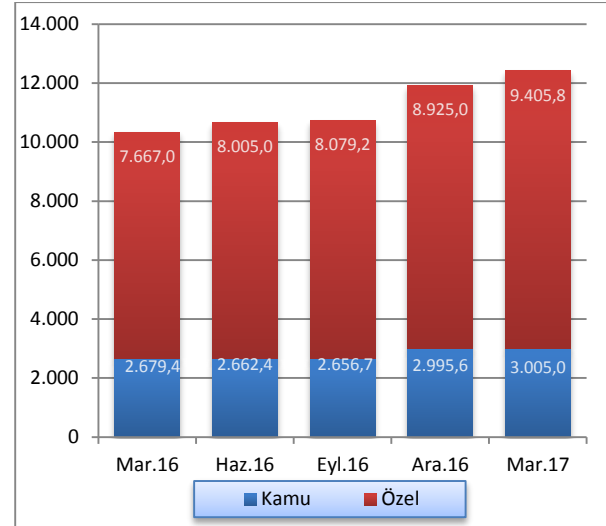

Kaynak: KTCMB

Mart 2017 itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin yüzde 75,79'unu özel sektöre, yüzde 24,21'ini ise kamu sektörüne kullanılmıştır. Söz konusu dönemde kamu kesiminin kullandığı krediler bir önceki çeyreğe göre 2.995,6 milyon TL'den 3.005 milyon TL'ye, özel kesim kredileri ise 8.925 milyon TL'den 9.405,8 milyon TL'ye yükselmiştir.

Mart 2016 - Mart 2017 döneminde kamu tarafından kullanılan kredilerin artış oranı yüzde 12,15, özel kesime kullanılan kredilerin artış oranı ise yüzde 22,68'dir.

Grafik 5.13: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)

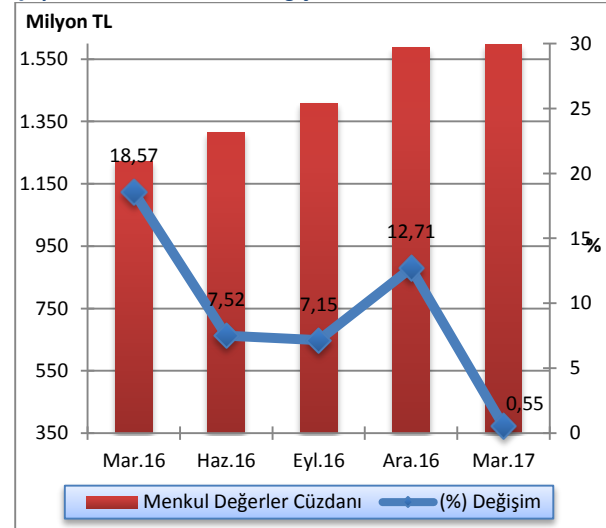

Kaynak: KTCMB

5.2.4 MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

MDC, 2017 yılı Mart ayı itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre binde 5,5 oranında artmıştır. 2016 yılı Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında sırasıyla yüzde 18,57, yüzde 7,52, yüzde 7,15 ve yüzde 12,71 oranlarında artış göstermiştir.

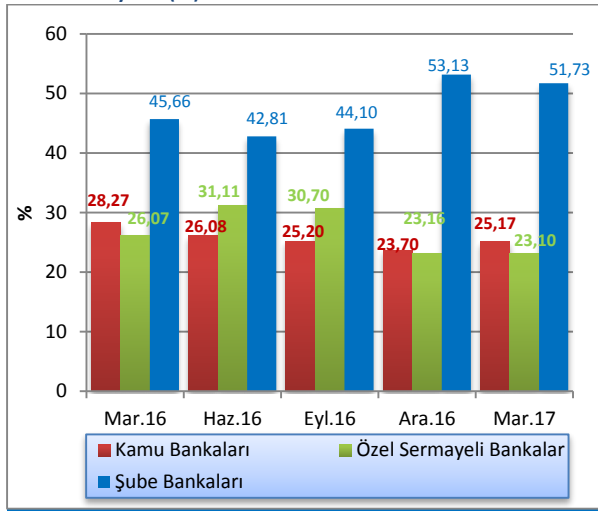
Grafik 5.14: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KTCMB

MDC'nin banka gruplarına göre dağılımının gösterildiği Grafik 5.15'e göre; 2017 yılının birinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla kamu bankalarının toplam MDC'deki payı yüzde 23,7'den yüzde 25,17'ye yükselmiş, şube bankalarının ve özel sermayeli bankaların payları ise sırasıyla yüzde 53,13'den yüzde 51,73'e yüzde ve 23,16'dan yüzde 21,1 seviyesine gerilemiştir. Mart 2016 - Mart 2017 döneminde özel sermayeli bankalar ve kamu bankaları gruplarında azalış, şube bankaları grubunda ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.15: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanı Payları (%)

Kaynak: KKTCMB

5.2.5 MEVDUAT

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, bir önceki çeyreğe göre yüzde 6,11 artmıştır. Mevduat bir yıllık dönemde, yüzde 25,87 artış göstermiş ve 2017 Mart sonunda 17.652,4 milyon TL olmuştur.

Aynı tabloda 2017 Mart sonu itibarıyla, geçmiş dönemlerde olduğu gibi, en büyük payın 12.895,4 milyon TL ile tasarruf mevduatına ait olduğu gözlenmektedir. Bunu sırasıyla 3.310,7 milyon TL ile ticari mevduat, 1.107,3 milyon TL ile resmi mevduat izlemektedir. Mart 2016 - Mart 2017 döneminde; tasarruf mevduatında yüzde 21,87, ticari mevduatta yüzde 39,06 ve resmi mevduatta yüzde 34,14 artış gerçekleşmiştir.

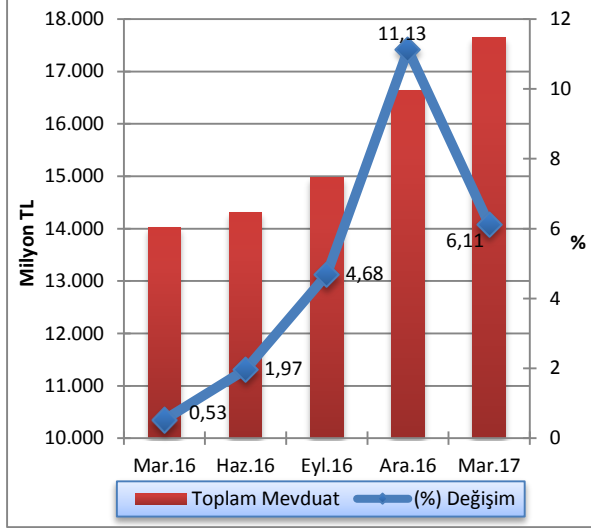
Tablo 5.11: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)

	2016				2017
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart
Tasarruf	10.581,1	10.745,4	11.022,3	12.287,2	12.895,4
Ticari	2.380,8	2.442,4	2.744,1	3.040,5	3.310,7
Resmi	825,5	881,3	913,5	991,7	1.107,3
Diğer	236,8	231,4	289,9	315,8	339,0
Toplam Mevduat	14.024,2	14.300,5	14.969,8	16.635,2	17.652,4
Bankalara Borçlar	1.024,2	1.025,7	1.148,4	1.597,8	1.460,0
Bankalara Borçlar dâhil Toplam Mevduat	15.048,4	15.326,2	16.118,2	18.233,0	19.112,4

Kaynak: KKTCMB

Toplam mevduat 2016 yılının ilk çeyreğinde binde 5,3, ikinci çeyreğinde yüzde 1,97, üçüncü çeyreğinde 4,68, dördüncü çeyreğinde ise yüzde 11,13 oranlarında artış göstermiştir. 2017 yılının birinci çeyreğinde de artış eğilimi devam etmiş ve yüzde 6,11 oranında artış gerçekleşmiştir.

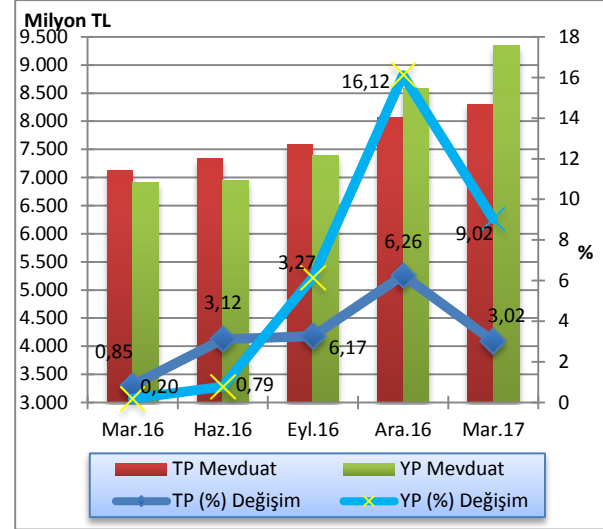
Grafik 5.16: Mevduatın Gelişimi ve Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTÇMB

2017 yılının birinci çeyreğinde mevduatın 8.302,2 milyon TL'sinin TP cinsinden, 9.350,2 milyon TL'sinin ise YP cinsinden oluştuğu gözlemlenmektedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden mevduatta yüzde 3,02, YP cinsinden mevduatta ise yüzde 9,02 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.17: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTÇMB

Mart 2017 sonunda bir önceki çeyrek döneme göre kamu bankalarının TP mevduatı yüzde 18,11 azalmış, YP mevduatı ise yüzde 43,13 artmış, özel sermayeli bankaların TP mevduatında yüzde 2,58, YP mevduatında yüzde 6,57 oranlarında artış gerçekleşmiştir. Aynı dönemde şube bankalarının TP mevduatında yüzde 30,15 artış, YP mevduatında ise yüzde 13,09 oranlarında azalma görülmüştür.

Tablo 5.12: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)

	Aralık 2016			Mart 2017			Yüzde Değişim 12/2016-03/2017		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Kamu Bankalar	2.857,6	1.794,7	4.652,3	2.340,2	2.568,8	4.909,0	-18,11	43,13	5,52
Özel Sermayeli Bankalar	2.927,3	4.512,9	7.440,2	3.002,9	4.809,3	7.812,2	2,58	6,57	5,00
Şube Bankalar	2.273,6	2.269,1	4.542,7	2.959,1	1.972,1	4.931,2	30,15	-13,09	8,55
Toplam Mevduat	8.058,5	8.576,7	16.635,2	8.302,2	9.350,2	17.652,4	3,02	9,02	6,11

Kaynak: KKTÇMB

Sektör mevduatındaki vade yoğunluğu, önceki dönemlerde olduğu gibi, yüzde 54,8'lik oranla bir ay vadeli mevduattadır. Bir ay vadeli mevduatı, yüzde 17,91 payla üç ay vadeli, yüzde 14,05 payla vadesiz, yüzde 9,14'lük payla bir yıl ve yüzde 4,1'lik payla 6 ay vadeli mevduat izlemektedir.

Mevduatın vade dağılımı bir önceki çeyrek dönemle kıyaslandığında, 1 ay vadeli mevduatta 2,96 puan artış,

vadesiz, 3 ay vadeli, 6 ay vadeli ve 1 yıl vadeli mevduatlarda sırasıyla 0,34, 2,29, 0,04 ve 0,29 puan azalış gerçekleşmiştir.

Mart 2016 - Mart 2017 döneminde 1 ay vadeli ve 6 ay vadeli mevduatta sırasıyla 1,67 ve 0,12 puan azalış, vadesiz mevduatta 1,57, 3 ay vadeli mevduatta 0,16 ve 1 yıl vadeli mevduatta 0,06 puan artış olmuştur.

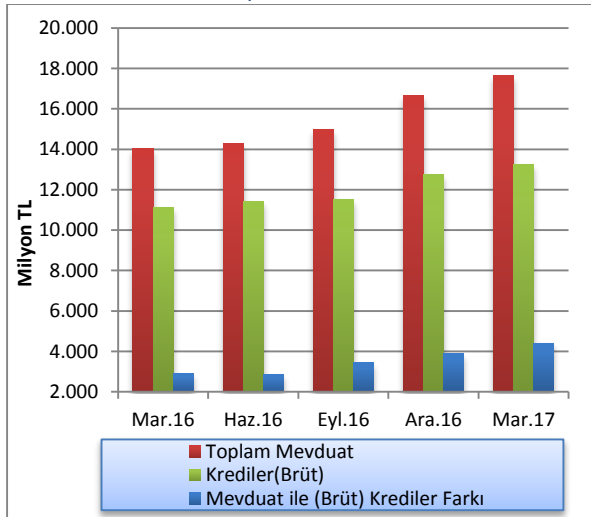
Tablo 5.13: Mevduatın Vade Dağılımı (%)

	2016				2017		Değişim (Puan)	
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart	12/2016-03/2017	03/2016-03/2017	
Vadesiz	12,48	13,38	13,79	14,39	14,05	-0,34	1,57	
1 Ay Vadeli	56,47	55,46	54,83	51,84	54,80	2,96	-1,67	
3 Ay Vadeli	17,75	18,07	18,38	20,20	17,91	-2,29	0,16	
6 Ay Vadeli	4,22	4,21	4,06	4,14	4,10	-0,04	-0,12	
1 Yıl Vadeli	9,08	8,88	8,94	9,43	9,14	-0,29	0,06	
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00			

Kaynak: KKTCMB

Toplam mevduat ile brüt krediler arasında Aralık 2016 sonunda 3.872 milyon TL olan fark, 2017 Mart ayında 549 milyon TL artmış ve 4.421 milyon TL'ye yükselmiştir.

Grafik 5.18: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark

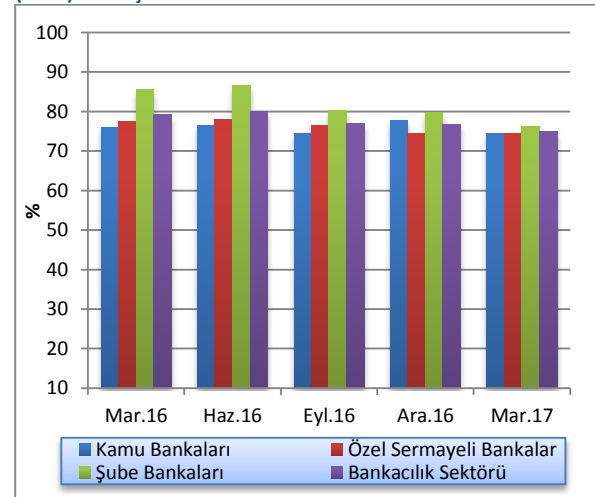
Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektörünün derinliği ile aracılık fonksiyonunun göstergelerinden biri olan kredilerin toplam mevduata oranı, Aralık 2016 sonunda yüzde 76,72 oranında gerçekleşmiş ve Mart 2017 sonunda

yüzde 74,96 seviyesine gerilemiştir. Kredilerin toplam mevduata oranı bir yıllık dönemde 4,3 puan azalmıştır.

2017 yılının Mart ayı sonunda mevduatın kredilere dönüşüm oranı bankalar bazında incelendiği zaman, şube bankaları yüzde 76,26 ile birinci sırada yer almaktadır. Şube bankalarını yüzde 74,49 oranla kamu bankaları takip etmektedir. Özel sermayeli bankalar ise yüzde 74,43 dönüşüm oranına sahiptir.

Grafik 5.19: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTCMB

5.2.6 ÖZKAYNAKLAR

Sektörün istikrarı ve sağlıklı gelişmesi açısından büyük önem taşıyan özkaynaklar, bir önceki çeyreğe göre yüzde 4,5 oranında artarak 2017 yılının birinci çeyreği sonunda 2.159,2 milyon TL düzeyine yükselmiştir.

Özkaynaklar Mart 2016 - Mart 2017 döneminde ise yüzde 25,08 oranında artış göstermiştir. Bir yıllık dönemde sektörün ödenmiş sermayesi 200,6 milyon TL, yedek akçeler ise 94 milyon TL artmıştır.

Tablo 5.14: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

	2016				2017
	Mar.	Haz.	Eyl.	Ara.	Mar.
Ödenmiş Sermaye	791,8	848,5	878,4	976,7	992,4
Yedek Akçeler	426,1	425,3	423,8	426,4	520,1
Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Fonu	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Menkul Değerler Değer Artış Fonu	78,7	72,3	72,7	82,1	85,9
Dönem Kârı (Zararı)	56,1	156,3	227,5	306,8	104,7
Geçmiş Yıllar Kârı (Zararı)	373,3	301,2	301,0	273,9	455,8
Toplam	1.726,2	1.803,5	1.903,6	2.066,2	2.159,2

Kaynak: KKTCMB

5.2.7 PARA ARZI

En dar tanımlı para arzı M1, Aralık 2016 dönemine göre 2017 yılı Mart ayı sonunda yüzde 5,95 oranında artmış, 3.544,1 milyon TL seviyesinden 3.754,8 milyon TL'ye yükselmiştir. M1 para arzında bir yıllık dönemde yüzde 34,2 oranında artış olmuştur.

Aralık 2016 sonunda 16.946,4 milyon TL düzeyinde olan M2 tanımlı para arzı, 2017 yılının birinci çeyreğinde yüzde 6,33 oranında artarak 18.019,6 milyon TL'ye yükselmiştir. M2 para arzı bir yıllık dönemde yüzde 25,66 oranında artmıştır.

M2 para arzına resmi mevduat ve KKTC Merkez Bankası nezdindeki diğer mevduatın ilave edilmesiyle bulunan en geniş tanımlı para arzı M3, 2017 yılının birinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, yüzde 6,74 oranında artarak 17.996,6 milyon TL'den 19.209,2 milyon TL seviyesine yükselmiştir. M3'te bir önceki yılın aynı dönemine göre meydana gelen artış oranı yüzde 26,53'dür.

Tablo 5.15: Para Arzı Verileri (Milyon TL)

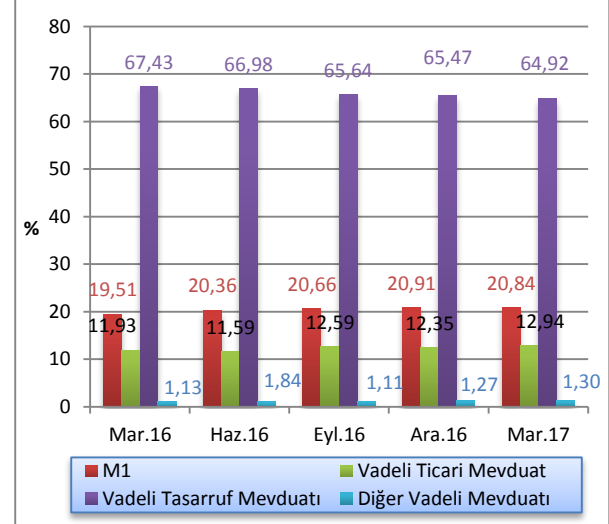
Yıllar	Dönem	M1	Yüzde Değişim	M2	Yüzde Değişim	M3	Yüzde Değişim
2013		1.963,4	5,95	10.562,0	5,68	11.345,1	5,17
2014	IV	2.211,0	2,22	11.880,2	2,60	12.660,2	1,82
2015	I	2.338,5	5,77	12.470,8	4,97	13.249,2	4,65
	II	2.532,7	8,30	13.211,3	5,94	14.056,5	6,09
	III	2.829,9	11,73	14.279,2	8,08	15.106,4	7,47
	IV	2.841,2	0,40	14.215,8	-0,45	15.109,8	0,02
2016	I	2.797,9	-1,53	14.340,3	0,88	15.181,6	0,48
	II	2.976,9	6,40	14.620,3	1,95	15.593,1	2,71
	III	3.158,0	6,08	15.285,2	4,55	16.319,0	4,66
	IV	3.544,1	12,23	16.946,4	10,87	17.996,6	10,28
2017	I	3.754,8	5,95	18.019,6	6,33	19.209,2	6,74

Kaynak: KKTCMB

Önceki dönemlerde olduğu gibi, Mart 2017 itibarıyla M2'deki en büyük payın yüzde 64,92 ile vadeli tasarruf mevduatında olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla, yüzde 20,84'lük payla M1, yüzde 12,94 ile vadeli ticari mevduat ve yüzde 1,30'luk oranla diğer vadeli mevduat izlemektedir.

M2'nin yapısı içinde en büyük payı oluşturan vadeli tasarruf mevduatı, Mart 2016 - Mart 2017 döneminde oransal olarak 2,51 puan azalarak yüzde 64,92'ye gerilemiştir. Söz konusu dönemde, M2'nin diğer alt bileşenlerinden vadeli ticari mevduat yüzde 11,93'den yüzde 12,94'e, M1 yüzde 19,51'den yüzde 20,84'e ve vadeli diğer mevduat yüzde 1,13'den yüzde 1,30'e yükselmiştir.

Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları

Kaynak: KKTCMB

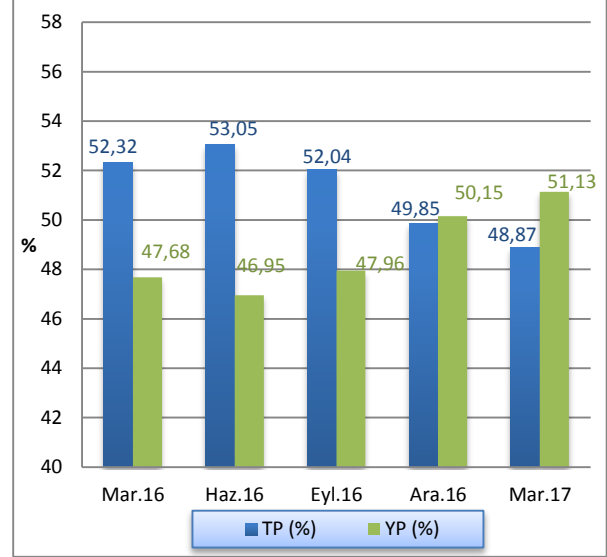
M3 tanımlı para arzının TP-YP yüzde dağılımı Mart 2017 itibarıyla incelendiğinde, TP mevduatın M3 içindeki payının yüzde 48,87, YP mevduatın ise yüzde 51,13 oranında olduğu görülmektedir. Bu paylar Mart 2016 sonunda TP'de yüzde 52,32, YP'de ise yüzde 47,68 seviyesinde idi.

5.3 BANKALARARASI PARA PİYASASI GENEL GÖRÜNÜM

2016 yılı birinci çeyrek verileri, BPP'nin yeni bir bilişim altyapısına geçmesinden dolayı Şubat ve Mart aylarını kapsamaktadır.

2017 yılı birinci çeyrek itibarıyla TL'de 765, ABD dolarında 245, avroda 207 ve sterlinde 702 adet gerçekleşen işlem bulunmaktadır. Söz konusu dönemde, TP cinsinden 17.094 milyon TL, YP cinsinden, ABD dolarında 1.637 milyon ABD doları, avroda 1.321 milyon avro ve sterlinde 6.672 milyon sterlin tutarında işlem gerçekleşmiştir.

Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı

Kaynak: KKTCCMB

Tablo 5.16: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi

	TL		₺		€		£	
	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim
2016								
Şubat - Mart	101	948.500	48	543.000	60	139.150	136	1.296.050
Q2	468	4.486.250	224	2.732.400	245	532.200	551	5.281.550
Q3	465	5.473.600	116	2.125.500	174	787.300	424	3.917.600
Q4	909	9.985.350	194	2.799.200	214	1.197.550	559	4.854.300
2017								
Q1	765	17.094.850	245	1.637.875	207	1.321.300	702	6.972.375

Kaynak: KKTCCMB

2017 yılı birinci çeyrekte gerçekleşen işlemlerin hacim dağılımlarına bakıldığında, TL'de yüzde 96,99, ABD dolarında yüzde 76,73, avroda 99,52 ve sterlinde yüzde 100 oranlarında gecelik vadede gerçekleştiği görülmektedir. TL ve ABD Dolarında 1 ve 2 haftalık işlemlerin gerçekleştiği görülmektedir. Bir ay vadeli

işlemlerin hacim dağılımlarına bakıldığında ise, TL'de yüzde 1,7, ABD dolarında yüzde 22,86 ve avroda 0,48 oranlarında aylık vade tercih edilmiştir. Üç ay vadeli işlemlerin hacim dağılımına bakıldığında ise ABD dolarında 500 bin TL'lik işlem gerçekleşmiştir.

Tablo 5.17: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x 1.000)

	TL		₺		€		£	
	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)
2016 Şubat-Mart	948.500		543.000		139.150		1.296.050	
O/N	851.500	70,30	542.000	97,92	138.650	98,33		
1M	97.000	29,70	1.000	2,08	500	1,67	1.290.050	100,00
2016 Q2	4.486.250		2.732.400		532.200		5.281.550	
O/N	4.090.750	74,15	2.729.150	97,77	532.200	100,00	5.281.550	100,00
1W	1.000	0,21						
1M	394.500	25,64	3.250	2,23				
2016 Q3	5.473.600		2.125.500		787.300		3.917.600	
O/N	5.090.600	75,27	2.114.300	92,24	787.050	99,43	3.917.600	100,00
1M	383.000	24,73	11.200	7,76	250	0,57		
2016 Q4	9.985.350		2.799.200		1.197.550		4.854.300	
O/N	9.697.350	89,99	2.784.700	90,21	1.193.550	99,07	4.854.300	100,00
1M	288.000	10,01	14.000	9,28	4.000	0,93		
1W			500	0,52				
2017 Q1	17.094.850		1.637.875		1.321.300		6.972.375	
O/N	17.027.850	96,99	1.599.025	76,73	1.320.300	99,52	6.972.375	100
1W	42.000	1,18						
2W	1.000	0,13						
1M	24.000	1,70	38.350	22,86	1.000	0,48		
3M			500	0,41				

Kaynak: KKTÇMB

2017 yılı birinci çeyreğinde gerçekleşen gecelik vadeli işlemlerde ortalama faiz oranları TL'de yüzde 7,25, ABD dolarında ve avroda yüzde 0,5, sterlinde yüzde 0,75'tir. 1 ay vadeli işlemlerin ortalama faiz oranları ise

TL'de yüzde 9,50, ABD dolarında yüzde 1,34 ve avroda yüzde 1,25'dir. Bu dönemde sterlinde 1 ay vadeli işlem gerçekleşmemiştir.

Tablo 5.18: Ortalama Faiz Oranları (%)

	TL					₺				€		£	
	O/N	1W	2W	1M	3M	O/N	1W	1M	3M	O/N	1M	O/N	1M
2016 Şubat-Mart	7,25			9,83		0,50		1,50		0,50	1,75	0,75	
Q2	7,25	10,00		10,00		0,50		1,60		0,50		0,75	
Q3	7,25			9,88		0,50		1,25		0,50	1,75	0,75	
Q4	7,25			9,77		0,50	1,00	1,29		0,50	1,25	0,75	
2017 Q1	7,25	9,58	10,00	9,75		0,50		1,34	1,75	0,50	1,25	0,75	

Kaynak: KKTÇMB

5.4 KREDİ KARTLARI AZAMI FAİZ ORANLARI

20 Kasım 2014 tarih, 232 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 58/2014 Sayılı “Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası”, kredi kartları işlemlerinde uygulanacak azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını belirleme görev ve yetkisini KKTC Merkez Bankası’na vermiştir.

KKTC Merkez Bankası bu çerçevede kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını ilk kez 2 Ocak 2015 tarihinde yayımlayarak yürürlüğe koymuştur.

KKTCMB tarafından belirlenerek yayımlanan kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarına ilişkin bilgi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 5.19: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	TP		YP	
	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme
3/7/2015 (RG 108)	1,88	2,38	1,31	1,81
02/10/2015 (RG 144)	1,89	2,39	1,30	1,80
04/01/2016 (RG 1)	1,96	2,46	1,29	1,79
01/04/2016 (RG 41)	2,09	2,59	1,27	1,77
01/07/2016 (RG 85)	2,14	2,64	1,26	1,76
01/10/2016 (RG 123)	2,12	2,62	1,24	1,74
01/10/2016 (RG 123)	2,12	2,62	1,24	1,74
02/01/2017 (RG 2)	2,06	2,56	1,23	1,73
03/04/2017 (RG 61)	2,00	2,50	1,21	1,71

Kaynak: KKTCMB

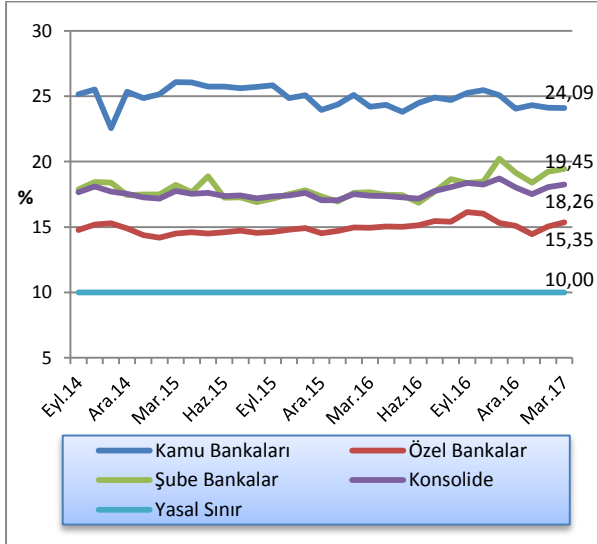
6 FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ

6.1 SERMAYE YETERLİLİĞİ

2016 yılının birinci çeyreğinde sektörün sermaye yeterliliği standart rasyosu bir önceki çeyreğe göre 0,23 puan artmış ve yüzde 10 olan yasal sınırın oldukça üzerinde, yüzde 18,26 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Mart 2017 itibarıyla banka grupları bazında SYSR, kamu bankalarında yüzde 24,09, özel sermayeli bankalarda yüzde 15,35 ve şube bankalarında yüzde 19,45 olarak gerçekleşmiştir. Aralık 2016 itibarıyla bu oranlar sırasıyla yüzde 24,06, 15,09 ve 19,15 seviyesinde idi. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, SYSR şube bankalarında 1,79 puan ve özel sermayeli bankalarda 0,41 puan artmasına karşın, kamu bankalarında 0,10 puan azalmıştır.

Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu

Kaynak: KKTCCMB

Sektörün risk ağırlıklı varlıklarının, Mart 2017 sonunda bir önceki dönemle kıyaslandığında, yüzde 0 risk ağırlığı taşıyan varlıklar yüzde 3,67, yüzde 20 risk ağırlığı taşıyan varlıklar yüzde 7,65, yüzde 50 risk ağırlığı taşıyan varlıklar yüzde 7,93, yüzde 100 risk ağırlığı taşıyan varlıklar yüzde 3,55 oranında arttığı görülmektedir. İlgili dönemde piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir önceki döneme göre 2,5 milyon TL artarak 2.320,4 milyon TL'ye yükselmiştir. Sektörün piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir yıllık dönemde ise (Mart 2016 - Mart 2017) 349,7 milyon TL artmıştır.

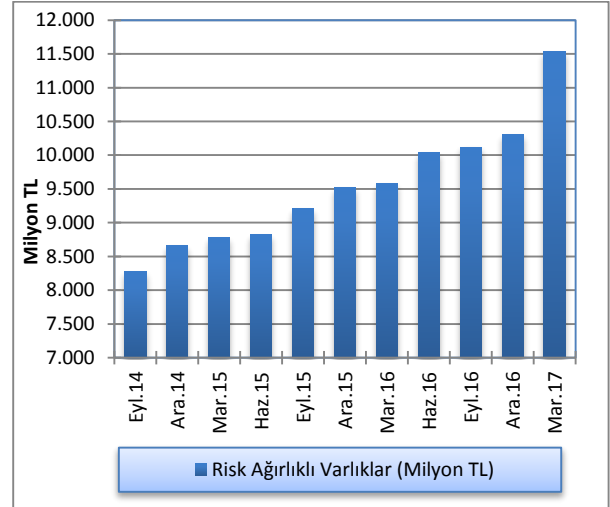
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar

	Mar. 2016	Haz. 2016	Eyl. 2016	Ara. 2016	Mar. 2017	Yüzde Değişim (12/16-03/17)
% 0	7.865,8	7.944,9	8.598,2	9.810,4	10.170,6	3,67
% 20	1.414,6	1.445,0	1.505,7	1.709,6	1.840,3	7,65
% 50	3.338,4	3.436,9	3.567,6	4.027,2	4.346,5	7,93
% 100	5.661,4	5.988,8	5.992,3	6.439,4	6.667,9	3,55
Piyasa Riski + Operasyonel Risk	1.970,7	2.040,7	2.042,0	2.317,9	2.320,4	0,11

Kaynak: KKTCCMB

2017 yılının birinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, risk ağırlıklı varlıklarda yüzde 11,8 oranında artış olmuştur. Aralık 2016 itibarıyla 10.312,5 milyon TL olan risk ağırlıklı varlıkların ağırlıklandırılmış toplamı, Mart 2017 sonunda 1.217,2 milyon TL artarak 11.529,7 milyon TL düzeyine yükselmiştir. Sektörün risk ağırlıklı varlıkları Mart 2016 - Mart 2017 döneminde yüzde 20,3 artmıştır.

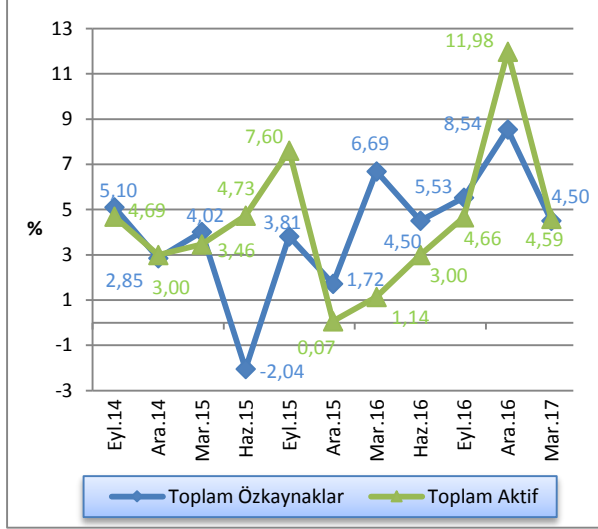
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar

Kaynak: KKTCCMB

Mart 2017 sonu itibarıyla bir önceki döneme göre toplam aktifler yüzde 4,59, toplam özkaynaklar ise yüzde 4,5 oranında artmıştır. Toplam aktifler ve özkaynaklar önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla, yüzde 26,26 ve yüzde 25,08 oranlarında artmıştır.

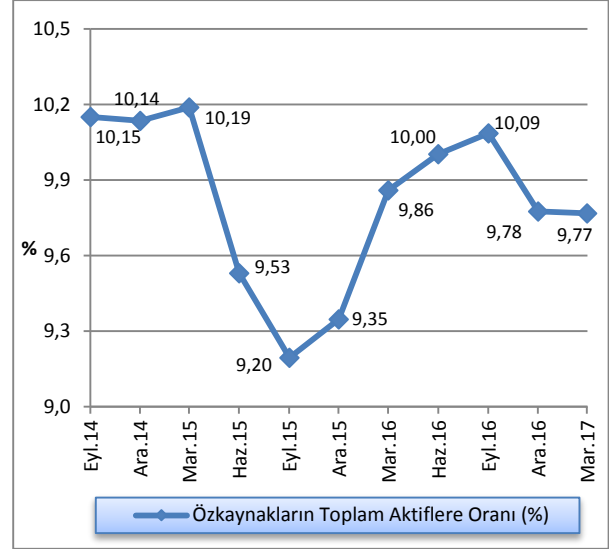
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerde Artış Oranları

Kaynak: KKTÇMB

Bankacılık sektöründeki toplam özkaynakların toplam aktiflere oranı, 2016 yılının ilk çeyreğinde yüzde 9,86 iken, ikinci çeyrekte yüzde 10'a, üçüncü çeyrekte yüzde 10,09'a yükselmiş, dördüncü çeyrekte ise yüzde 9,78'e gerilemiştir. Bu oran 2017 yılının ilk çeyreği itibarıyla ise yüzde 9,77 seviyesindedir.

Grafik 6.4: Bankacılık Sektörü Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı

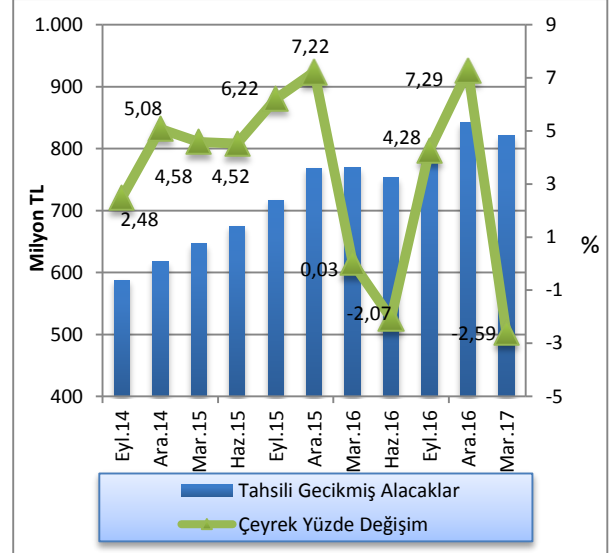

Kaynak: KKTÇMB

6.2 TAHSİLİ GECİKMİŞ ALACAKLAR

2016 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla 842,5 milyon TL olan sektörün toplam tahsili gecikmiş alacakları, Mart 2017 sonu itibarıyla yüzde 2,59 oranında azalarak 820,7 milyon TL'ye gerilemiştir. Tahsili gecikmiş alacaklar bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6,73 oranında artmıştır.

Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi

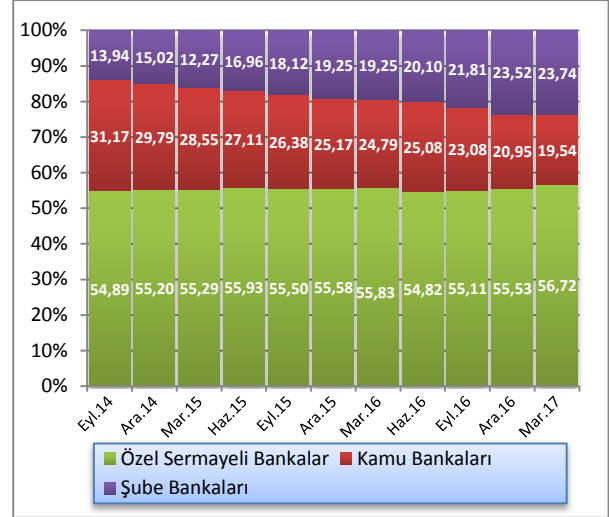

Kaynak: KKTÇMB

2017 yılı birinci çeyrek sonu itibarıyla özel sermayeli bankalar ile şube bankalarının toplam TGA içindeki paylarında bir önceki çeyreğe göre artış, kamu bankalarının payında azalış olduğu görülmektedir. Buna göre, Aralık 2016 - Mart 2017 döneminde özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 55,53'den yüzde 56,72'ye, şube bankaların payı yüzde 23,52'den yüzde 23,74'e yükselirken, kamu bankalarının toplam TGA içindeki payı yüzde 20,95'den yüzde 19,54'e gerilemiştir. Mart 2016 - Aralık 2017 döneminde özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 55,83'den yüzde 56,72'e, şube bankaların payı yüzde 19,25'den yüzde 23,74'e yükselmiştir. Kamu bankalarının payı ise yüzde 24,79'dan yüzde 19,54'e gerilemiştir.

Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı

Kaynak: KKTCMB

2017 yılı birinci çeyreğinde, toplam aktifler 22.104,9 milyon TL, toplam brüt krediler 13.231,5 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiş, tahsili gecikmiş alacaklar 820,7 milyon TL, özel karşılıklar 500,4 milyon TL olmuştur. Banka grupları bazında incelendiğinde, Mart 2017 itibarıyla kamu bankalarında toplam aktifler 5.749,2 milyon TL, toplam brüt krediler 3.656,5 milyon TL, tahsili gecikmiş alacaklar 160,4 milyon TL, özel karşılıklar ise 108,7 milyon TL seviyesindedir. Özel sermayeli bankalarda toplam aktifler 9.444,1 milyon TL, toplam brüt krediler 5.814,6 milyon TL, tahsili gecikmiş

alacaklar 465,5 milyon TL, özel karşılıklar 228,4 milyon TL düzeyindedir. Şube bankalarında ise toplam aktifler 6.911,6 milyon TL, toplam brüt krediler 3.760,4 milyon TL, tahsili gecikmiş alacaklar 194,8 milyon TL, özel karşılıklar 163,3 milyon TL seviyesindedir.

Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre TGA'lar, Özel Karşılıklar, Toplam Aktifler ve Brüt Krediler Gelişimi (Milyon TL)

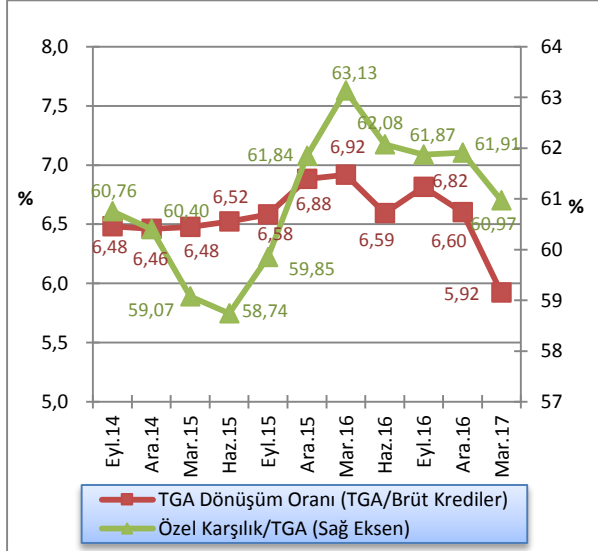
	Toplam Aktifler			Toplam Brüt Krediler			TGA			Özel Karşılıklar		
	Eyl.16	Ara.16	Mar.17	Eyl.16	Ara.16	Mar.17	Eyl.16	Ara.16	Mar.17	Eyl.16	Ara.16	Mar.17
Kamu Bankaları	5.079,5	5.497,9	5.749,2	3.139,8	3.614,2	3.656,5	181,3	176,6	160,4	117,1	124,1	108,7
Özel Sermayeli Bankalar	7.935,4	9.062,8	9.444,1	4.974,1	5.528,6	5.814,6	432,8	467,8	465,5	214,1	231,8	228,4
Şube Bankaları	5.858,1	6.573,5	6.911,6	3.407,3	3.620,3	3.760,4	171,2	198,1	194,8	154,7	165,7	163,3
Toplam	18.873,0	21.134,2	22.104,9	11.521,2	12.763,1	13.231,5	785,3	842,5	820,7	485,9	521,6	500,4

Kaynak: KKTCMB

2014 yılı dördüncü çeyreğinden itibaren artış eğiliminde olan TGA dönüşüm oranı, 2016 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 0,33 puan azalarak yüzde 6,59'a gerilemiş, 2016 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre 0,23 puan artarak yüzde 6,82'ye yükselmiştir. TGA dönüşüm oranı, 2016 yılının son çeyreğinde üçüncü çeyreğe göre 0,22 puan azalarak yüzde 6,6'ya gerilemiştir. Bu oran 2017 yılı birinci çeyreğinde Aralık 2016 sonuna göre 0,68 puan azalarak yüzde 5,92 seviyesinde gerçekleşmiştir. TGA dönüşüm oranında bir yıllık dönemde (Mart 2016 - Mart 2017) 2,16 puan azalma olmuştur.

TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı, 2016 Aralık sonu itibarıyla yüzde 61,91 iken, Mart 2017'de 0,94 puan azalmış ve yüzde 60,97'ye gerilemiştir. Mart 2016 - Mart 2017 döneminde TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı 2,16 puan gerilemiştir.

Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA

Kaynak: KKTÇMB

2016 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 1,65 olan sektör aktif kârlılığı, 2017 yılı birinci çeyrekte yüzde 1,80'e, yüzde 16,56 olan özkaynak kârlılığı yüzde 18,18'e yükselmiş, net faiz marjı ise yüzde 3,25'den yüzde 3,18'e gerilemiştir. Mart 2016 - Mart 2017 döneminde sektör aktif kârlılığı yüzde 1,06'dan yüzde 1,80'e, özkaynak kârlılığı yüzde 10,99'dan yüzde 18,18'e yükselmiş, net faiz marjı ise yüzde 3,28'den yüzde 3,18'e gerilemiştir.

Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları

Açıklama	2016			2017	
	Mar.	Haz.	Eyl.	Ara.	Mar.
Aktif Kârlılığı¹	1,06	1,32	1,37	1,65	1,80
Özkaynak Kârlılığı²	10,99	13,74	13,96	16,56	18,18
Net Faiz Marjı³	3,28	3,27	3,31	3,25	3,18

1 Aktif Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Aktif

2 Özkaynak Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Özkaynak

3 (Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı+TGA Özel Provizyonu) / Toplam Aktif

Kaynak: KKTÇMB

EK A. EKONOMİK KARARLAR

Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası

Konu	Tebliğ, Genelge ve Resmi Gazete’de Yayımlanan Yönetim Kurulu Kararları		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Kredi kartları yeni dönem azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarının belirlenmesi.			02.01.2017	2
KKTC Merkez Bankası Yönetim Kurulu’nun, 41/2001 Sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasası’nın 11 (1) maddesi uyarınca, KKTC Merkez Bankası nezdindeki özel ve tüzel kişiler ile bankaların faize tabi Türk Parası ve Yabancı Para mevduat hesaplarına, uygulanan faiz oranı değişiklik kararı.	23.03.2017	947	03.04.2017	61
Kredi kartları yeni dönem azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarının belirlenmesi.			03.04.2017	61

Tablo A.2: Ekonomik Kararlar - KKTC Cumhuriyet Meclisi

Konu	Yasa/Yasa Tasarısı		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Yasalar				
Yasa Tasarıları				
Cumhurbaşkanlığı'nca Onaylanacak Yasalar				
Tüzükler				

EK B. İSTATİSTİK TABLOLARI

Tablo B.1: KKTOMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)

Tarih	Likit Varlıklar	Krediler	Diğer Aktifler	Aktif Toplamı	Özkaynaklar	Mevduatlar	Yasal Karşılıklar	Diğer Pasifler	Pasif Toplamı
31 Ara. 2012	2.454.557.334	91.651.874	40.831.510	2.587.040.718	260.911.511	1.357.819.974	700.000.506	268.308.727	2.587.040.718
31 Mar. 2013	2.529.386.602	99.080.149	2.320.907	2.630.787.658	217.047.397	1.366.592.597	746.030.636	301.117.028	2.630.787.658
30 Haz. 2013	2.622.682.346	105.015.585	1.830.484	2.729.528.415	217.783.359	1.352.697.549	805.019.967	354.027.540	2.729.528.415
30 Eyl. 2013	3.052.496.431	139.133.835	1.799.949	3.193.430.215	218.683.984	1.724.387.219	828.836.908	421.522.104	3.193.430.215
31 Ara. 2013	3.213.649.639	78.854.104	63.070.913	3.355.574.656	291.100.579	1.818.251.291	870.763.371	436.559.672	3.355.574.656
31 Mar. 2014	3.079.515.185	147.484.184	1.728.249	3.228.727.618	245.971.070	1.675.102.982	876.948.620	430.704.946	3.228.727.618
30 Haz. 2014	3.270.433.195	121.218.064	1.804.149	3.393.455.408	247.254.958	1.792.772.785	890.156.351	463.271.314	3.393.455.408
30 Eyl. 2014	3.511.228.059	119.312.114	1.752.480	3.632.292.653	248.132.449	1.917.060.863	938.524.944	528.574.397	3.632.292.653
31 Ara. 2014	3.645.697.257	171.220.524	25.331.106	3.842.248.887	258.929.182	1.493.119.701	954.982.558	1.135.217.446	3.842.248.887
31 Mar. 2015	3.739.517.315	115.254.133	2.248.301	3.857.019.749	276.152.356	1.408.442.288	1.006.554.132	1.165.870.973	3.857.019.749
30 Haz. 2015	4.297.312.709	132.031.767	18.942.188	4.448.286.664	276.996.548	1.482.713.730	1.062.691.010	1.625.885.376	4.448.286.664
30 Eyl. 2015	4.883.071.770	133.138.667	2.280.396	5.018.490.833	278.408.386	1.554.299.105	1.159.694.120	2.026.089.222	5.018.490.833
31 Ara. 2015	4.820.323.929	184.465.057	20.635.529	5.025.424.515	400.156.276	1.597.089.925	1.143.470.037	1.884.708.277	5.025.424.515
31 Mar. 2016	4.759.331.238	177.928.840	2.511.781	4.939.771.859	317.637.476	1.368.093.189	1.158.875.053	2.095.166.141	4.939.771.859
30 Haz. 2016	4.743.182.458	213.175.830	2.640.121	4.958.998.409	318.658.983	1.476.230.465	1.172.163.993	1.991.944.968	4.958.998.409
30 Eyl. 2016	5.466.386.701	186.416.180	2.729.886	5.655.532.767	319.829.286	1.706.384.976	1.233.282.326	2.396.036.179	5.655.532.767
31 Ara. 2016	6.362.944.796	67.051.670	22.187.719	6.452.184.185	465.169.093	2.083.019.935	1.359.700.420	2.544.294.737	6.452.184.185
31 Mar. 2017	6.764.573.400	101.158.224	3.401.183	6.869.132.807	365.686.916	2.121.997.651	1.448.684.018	2.932.764.222	6.869.132.807

Not: Mevduat toplamına bankalara borçlar kalemi dahildir.

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.2: KKTTCMB Likit Varlıklar (TL)

Tarih	Nakit Değerler	Altın Deposu	Bankalar Nezdindeki Mevduat (TP)	Bankalar Nezdindeki Mevduat (YP)	Yurt Dışı Bankalar	MDC	Toplam
31 Ara. 2012	41.824.170	2.506.876	1.224.645.577	1.016.589.138	126.405.173	42.586.400	2.454.557.334
31 Mar. 2013	48.582.643	2.506.876	1.248.835.118	1.153.243.815	23.927.150	52.291.000	2.529.386.602
30 Haz. 2013	61.108.724	2.506.876	1.274.274.978	1.206.215.874	36.180.430	42.395.464	2.622.682.346
30 Eyl. 2013	88.890.514	2.506.876	1.359.032.554	1.456.467.434	26.347.485	119.251.568	3.052.496.431
31 Ara. 2013	62.270.427	2.146.362	1.403.280.967	1.522.482.954	78.923.761	144.545.168	3.213.649.639
31 Mar. 2014	57.681.769	2.146.362	1.068.596.270	1.717.402.462	35.043.690	198.644.632	3.079.515.185
30 Haz. 2014	37.813.934	2.146.362	1.173.711.609	1.837.164.805	51.540.117	168.056.368	3.270.433.195
30 Eyl. 2014	63.855.297	2.146.362	1.167.075.364	1.915.670.506	63.391.520	299.089.010	3.511.228.059
31 Ara. 2014	59.575.201	2.341.331	1.307.875.937	1.925.886.634	60.933.484	289.084.670	3.645.697.257
31 Mar. 2015	93.270.862	2.341.331	1.456.217.149	1.979.335.666	48.438.307	159.914.000	3.739.517.315
30 Haz. 2015	82.385.984	2.341.331	1.467.167.127	2.411.582.643	113.843.324	219.992.300	4.297.312.709
30 Eyl. 2015	140.974.336	2.341.331	1.467.337.337	2.899.368.703	114.480.913	258.569.150	4.883.071.770
31 Ara. 2015	87.625.194	2.611.239	1.402.006.529	2.945.775.755	55.692.162	326.613.050	4.820.323.929
31 Mar. 2016	117.668.364	2.611.239	1.499.576.679	2.952.607.384	77.638.972	109.228.600	4.759.331.238
30 Haz. 2016	90.757.864	2.611.239	1.614.592.023	2.855.674.301	33.822.031	145.725.000	4.743.182.458
30 Eyl. 2016	238.570.625	2.611.239	2.029.877.829	3.097.871.008	-	97.456.000	5.466.386.701
31 Ara. 2016	216.724.660	3.440.019	2.260.530.677	3.687.779.940	-	194.469.500	6.362.944.796
31 Mar. 2017	165.588.687	3.440.019	2.101.326.259	4.030.683.635	-	463.534.800	6.869.132.807

Kaynak: KKTTCMB

Tablo B.3: KKTCCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullandırılan Krediler (TL)

Tarih	Tarım	Ticari	Sanayi	İhracat	Küçük Esnaf	Turizm	Eğitim	Toplam
31 Ara. 2012			453.024					453.024
31 Mar. 2013			464.117				2.369.863	2.833.980
30 Haz. 2013							2.546.937	2.546.937
30 Eyl. 2013							2.718.359	2.718.359
31 Ara. 2013								-
31 Mar. 2014							2.431.745	2.431.745
30 Haz. 2014							2.381.303	2.381.303
30 Eyl. 2014							2.580.963	2.580.963
31 Ara. 2014								-
31 Mar. 2015							4.466.517	4.466.517
30 Haz. 2015							4.642.279	4.642.279
30 Eyl. 2015							5.311.384	5.311.384
31 Ara. 2015								-
31 Mar. 2016								-
30 Haz. 2016							4.083.448	4.083.448
30 Eyl. 2016							4.270.101	4.270.101
31 Ara. 2016							5.065.643	5.065.643
31 Mar. 2017								-

Not: Rakamlara faiz gelir reeskontları dâhil edilmiştir.

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.4: KKTOMB Nezdindeki Mevduat (TL)

Tarih	Kamu Mevduatı		Bankalar				Diğer		Toplam
			A-Serbest		B-Zorunlu Karşılıklar				
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	
31 Ara. 2012	29.068.032	12.594.336	569.036.541	705.950.851	427.106.666	272.893.840	6.803.900	34.366.314	2.057.820.480
31 Mar. 2013	48.816.728	11.822.337	613.253.255	654.092.851	453.851.811	292.178.825	6.076.543	32.530.883	2.112.623.233
30 Haz. 2013	55.172.326	12.858.690	491.417.120	772.260.838	486.606.486	318.413.481	396.500	20.592.075	1.157.717.516
30 Eyl. 2013	86.265.299	18.449.179	620.407.179	975.835.456	482.994.224	345.842.684	426.258	23.003.848	2.553.224.127
31 Ara. 2013	18.846.398	20.578.975	735.826.294	1.013.142.338	487.900.228	382.863.143	609.831	29.247.455	2.689.014.662
31 Mar. 2014	38.950.361	43.565.188	472.182.955	1.094.180.494	491.575.544	385.373.076	438.945	25.785.039	2.552.051.602
30 Haz. 2014	53.919.830	11.982.605	466.591.523	1.122.184.360	499.327.153	390.829.198	17.474.716	120.619.751	2.682.929.136
30 Eyl. 2014	69.233.058	18.698.887	502.033.797	1.136.473.300	526.918.645	411.606.299	27.425.327	163.196.494	2.855.585.807
31 Ara. 2014	17.094.271	9.256.228	567.445.436	868.076.651	532.525.648	422.456.910	629.724	30.617.391	2.448.102.259
31 Mar. 2015	10.753.910	21.354.653	497.415.629	849.731.141	555.437.616	451.116.516	441.602	28.745.353	2.414.996.420
30 Haz. 2015	18.278.584	34.669.328	421.856.540	988.595.032	565.747.200	496.943.810	428.189	18.886.057	2.545.404.740
30 Eyl. 2015	14.819.534	30.301.580	346.773.076	1.141.287.770	578.364.670	581.329.450	396.168	20.720.977	2.713.993.225
31 Ara. 2015	57.528.409	19.608.857	377.112.293	1.111.941.851	583.627.835	559.842.202	751.281	30.147.234	2.740.559.962
31 Mar. 2016	6.022.339	9.748.736	300.772.726	1.024.849.739	596.821.843	562.053.210	529.628	26.170.021	2.526.968.242
30 Haz. 2016	78.931.631	12.662.410	294.047.768	975.886.690	606.507.229	565.656.764	479.769	114.222.197	2.648.394.458
30 Eyl. 2016	51.544.433	68.733.216	389.781.881	1.098.732.181	622.344.234	610.938.092	527.417	97.065.848	2.939.667.302
31 Ara. 2016	29.069.115	35.483.804	459.264.539	1.442.174.000	652.163.031	707.537.389	794.582	116.233.895	3.442.720.355
31 Mar. 2017	58.041.406	24.242.055	461.185.477	1.467.785.063	691.268.617	757.415.401	624.885	110.118.765	3.570.681.669

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.5: KKTTCMB Döviz Kurları

Yıllar	Aylar	USD		EURO		GBP	
		Alış	Satış	Alış	Satış	Alış	Satış
2011		1,8889	1,8980	2,4438	2,4556	2,9170	2,9322
2012		1.7826	1.7912	2.3517	2.3630	2.8708	2.8858
2013		2.1343	2.1381	2.9365	2.9418	3.5114	3.5297
2014		2.3189	2.3230	2.8207	2.8258	3.5961	3.6149
2015		2.9076	2.9128	3.1776	3.1833	4.3007	4.3231
2016		3.5192	3.5255	3.7099	3.7166	4.3189	4.3414
2017	1	3.8324	3.8393	4.0983	4.1057	4.7957	4.8207
	2	3.5882	3.5946	3.7963	3.8032	4.4479	4.4711
	3	3.6386	3.6452	3.9083	3.9153	4.5169	4.5404
	4	3.5504	3.5568	3.8744	3.8814	4.5835	4.6074
	5						
	6						
	7						
	8						
	9						
	10						
	11						
	12						

Kaynak: KKTTCMB

Tablo B.6: Çapraz Kurlar

Yıllar	Aylar	Yabancı Para / ABD doları	
		£	€
2011		1,5449	1,2938
2012		1,6111	1,3192
2013		1,6480	1,3759
2014		1,5535	1,2164
2015		1.4817	1.0929
2016		1.2293	1.0542
2017	1	1.2535	1.0694
	2	1.2417	1.0580
	3	1.2435	1.0741
	4	1.2932	1.0913
	5		
	6		
	7		
	8		
	9		
	10		
	11		
	12		

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.7: KKTCCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	₺	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz				
05.02.2008	15,00	3,00	2,25	4,25	05.02.2008	635	19.02.2008	32
29.02.2008	14,75	2,10	2,25	4,00	29.02.2008	640	13.03.2008	50
25.03.2008	14,75	1,50	2,25	4,00	25.03.2008	646	03.04.2008	59
22.05.2008	15,25	1,25	2,25	3,75	22.05.2008	652	16.06.2008	113
26.06.2008	15,75	1,25	2,25	3,75	26.06.2008	662	02.07.2008	124
30.07.2008	16,25	1,25	2,25	3,75	30.07.2008	666	15.08.2008	153
17.10.2008	16,25	0,75	2,00	3,25	16.10.2008	673	22.10.2008	187
14.11.2008	16,25	0,25	1,75	2,25	13.11.2008	676	26.11.2008	207
28.11.2008	15,75	0,25	1,75	2,25	27.11.2008	679	16.12.2008	217
22.12.2008	14,50	0,05	1,25	1,00	19.12.2008	682	25.12.2008	223
19.01.2009	12,60	0,05	1,25	0,75	16.01.2009	691	23.01.2009	18
20.02.2009	11,25	0,05	1,25	0,50	20.02.2009	698	04.03.2009	47
20.03.2009	10,25	0,05	1,25	0,50	20.03.2009	708	27.03.2009	58
17.04.2009	9,50	0,05	1,00	0,50	17.04.2009	712	27.04.2009	78
08.05.2009	9,50	0,05	0,75	0,50	08.05.2009	718	18.05.2009	85
15.05.2009	9,00	0,05	0,75	0,50	15.05.2009	720	28.05.2009	92
17.06.2009	8,50	0,05	0,75	0,50	17.06.2009	725	22.06.2009	107
17.07.2009	8,00	0,05	0,75	0,50	17.07.2009	729	03.08.2009	133
19.08.2009	7,50	0,05	0,75	0,50	19.08.2009	734	03.09.2009	152
18.09.2009	7,00	0,05	0,75	0,50	18.09.2009	738	06.10.2009	170
16.10.2009	6,50	0,05	0,75	0,50	16.10.2009	741	22.10.2009	182
07.12.2009	6,25	0,05	0,75	0,50	04.12.2009	749	15.12.2009	211
17.09.2010	6,00	0,05	0,75	0,50	17.09.2010	786	29.09.2010	167
15.10.2010	5,50	0,05	0,75	0,50	15.10.2010	788	25.10.2010	183
27.12.2010	5,00	0,05	0,75	0,50	24.12.2010	796	31.12.2010	220
01.01.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	20.12.2012	835	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,05	0,75	0,50	09.05.2013	847	16.05.2013	85
01.09.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	22.08.2013	853	29.08.2013	138
03.02.2014	5,00	0,25	0,75	0,50	30.01.2014	869	04.02.2014	26
01.04.2014	7,00	0,25	0,75	0,50	20.03.2014	876	27.03.2014	70
01.03.2015	6,50	0,25	0,25	0,50	10.02.2015	900	17.02.2015	25
03.04.2017	7,00	0,40	0,25	0,50	23.03.2017	947	03.04.2017	61

Not: Vadesiz Türk Lirası ve döviz mevduatına uygulanan faiz oranları, vadeli mevduat için de geçerlidir.

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.8: KKTOMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	₺	\$	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
07.05.2002	12,00	0,50	0,50	1,50	30.04.2002	474	07.05.2002	50
12.12.2002	12,00	0,35	0,50	1,25	29.11.2002	483	12.12.2002	121
09.07.2003	12,00	0,25	0,50	1,25	02.07.2003	498	09.07.2003	79
01.09.2004	12,00	0,50	0,50	1,75	25.08.2004	531	01.09.2004	127
01.04.2005	10,00	0,75	0,50	1,75	29.03.2005	549	31.03.2005	47
01.11.2005	10,00	1,25	0,75	2,00	27.10.2005	567	08.11.2005	197
01.02.2006	10,00	2,00	1,00	2,00	31.01.2006	577	10.02.2006	27
03.07.2006	12,00	2,00	1,00	2,00	29.06.2006	587	14.07.2006	119
26.10.2007	11,75	2,00	1,00	2,00	26.10.2007	620	06.11.2007	197
22.11.2007	11,25	2,00	1,00	2,00	22.11.2007	622	04.12.2007	214
14.12.2007	10,75	2,00	1,00	2,00	14.12.2007	627	19.12.2007	224
18.01.2008	10,50	1,50	1,00	2,00	18.01.2008	632	24.01.2008	17
05.02.2008	10,50	1,00	1,00	2,00	05.02.2008	636	19.02.2008	32
29.02.2008	10,25	1,00	1,00	2,00	29.02.2008	638	13.03.2008	50
25.03.2008	10,25	0,50	1,00	2,00	25.03.2008	647	03.04.2008	59
22.05.2008	10,75	0,50	1,00	2,00	22.05.2008	653	16.06.2008	113
30.07.2008	11,00	0,50	1,00	2,00	30.07.2008	665	15.08.2008	153
17.10.2008	11,00	0,25	1,00	1,75	16.10.2008	674	22.10.2008	187
14.11.2008	11,00	0,10	1,00	1,25	13.11.2008	675	26.11.2008	207
28.11.2008	10,75	0,10	1,00	1,25	27.11.2008	680	16.12.2008	217
22.12.2008	9,75	0,00	0,75	0,50	19.12.2008	683	25.12.2008	223
19.01.2009	8,00	0,00	0,75	0,25	16.01.2009	692	23.01.2009	18
20.02.2009	6,50	0,00	0,75	0,25	20.02.2009	699	04.03.2009	47
08.05.2009	6,50	0,00	0,50	0,25	08.05.2009	719	18.05.2009	85
17.07.2009	6,00	0,00	0,50	0,25	17.07.2009	730	03.08.2009	133
19.08.2009	5,50	0,00	0,50	0,25	19.08.2009	735	15.09.2009	157
16.10.2009	5,25	0,00	0,50	0,25	16.10.2009	742	22.10.2009	182
07.12.2009	5,00	0,00	0,50	0,25	04.12.2009	750	15.12.2009	211
01.01.2013	4,00	0,00	0,50	0,25	20.12.2012	836	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,00	0,50	0,25	09.05.2013	849	16.05.2013	85
01.03.2015	3,50	0,00	0,00	0,00	10.02.2015	899	17.02.2015	25

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi																
	TL					₺				€			£				
	Tic.	San. Tur. Tar. Eğt.	İhr.	Esn.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs
06.02.04	55	42	40	35	35	10	6	6	8	10	6	6	8	11	7	7	9
10.12.04	42	32	30	28	28	10	6	6	8	10	6	6	8	11	7	7	9
04.02.05	35	30	28	26	26	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.04.05	33	28	26	24	24	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
03.06.05	30	26	24	22	22	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.11.05	26	24	22	20	20	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.06.06	26	24	22	20	20	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
03.07.06	33	28	26	24	24	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
21.09.07	30	26	24	22	22	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
26.10.07	30	26	24	22	22	10,5	6,5	6,5	6,5	10	6	6	6	11	7	7	7
29.02.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
25.03.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
29.12.08	22	19	19	18	19	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
02.03.09	20	17	17	16	16	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.06.09	17	15	15	14	14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
27.12.10	14	12	12	11	11	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.01.13	11	8	8	8	8	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.06.13	11	7	7	7	7	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)

Yürürlüğe Giriş Tarihi	Açıklama	Türk Parası Yükümlülüklerde	Yabancı Para Yükümlülüklerde
30.06.2002		15	16
30.11.2002		14	15
30.04.2003		13	14
30.10.2003		12	13
31.01.2004		11	12
31.07.2004		10	11
31.12.2005		10	11
30.06.2006		9	10
30.09.2007		9	9
31.12.2008		8	8
31.07.2012	Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	8	8
	Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	7	8
	Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	6	8
	Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	5	8
	Mevduat hariç Türk Parası diğer yükümlülüklerde	8	8
	Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	0	0
28.02.2014	Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	8	8
	Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	7	7
	Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	6	6
	Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	5	5
	Mevduat hariç Türk Parası diğer yükümlülüklerde	8	8
	Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	0	0

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.11: Karşılıksız Çekler

Yıllar	Aylar	Çek Kullanmaktan Men Edilenler (Şahıs Adedi)	
		Aylık Toplam	Kümülatif Toplam
2011			3.244
2012			3.842
2013			2.910
2014			3,366
2015			3.699
2016	1	278	278
	2	241	519
	3	247	766
	4	204	970
	5	232	1.202
	6	275	1.477
	7	229	1.706
	8	263	1.969
	9	214	2.183
	10	299	2.482
	11	242	2.724
	12	253	2.977
2017	1	347	347
	2	197	544
	3	182	726
	4	174	900
	5		
	6		
	7		
	8		
	9		
	10		
	11		
	12		

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)

Tarih	Likit Aktifler	Menkul Değerler Cüzdanı	Mevduat Munzam Karşılıkları	Brüt Krediler	Ayrılan Karşılıklar	Diğer	Aktif Toplam	Mevduat	Diğer	Özkaynak	Pasif Toplam
31 Ara. 2013	3.463,2	416,6	869,3	8.405,8	-343,6	544,0	13.355,3	11.323,6	670,4	1.361,3	13.355,3
31 Mar. 2014	3.126,5	525,7	868,5	8.456,2	-347,5	657,9	13.287,3	10.708,9	1.233,6	1.344,8	13.287,3
30 Haz. 2014	3.285,9	424,9	888,4	8.782,3	-352,2	730,2	13.759,5	11.037,3	1.331,1	1.391,1	13.759,5
30 Eyl. 2014	3.537,4	411,9	935,7	9.063,1	-357,0	813,2	14.404,3	11.510,8	1.431,4	1.462,1	14.404,3
31 Ara. 2014	3.310,5	890,9	958,4	9.557,8	-373,0	491,5	14.836,1	11.773,8	1.558,7	1.503,6	14.836,1
31 Mar. 2015	3.380,1	768,2	1.002,9	9.969,9	-381,5	610,2	15.349,8	12.258,1	1.527,7	1.564,0	15.349,8
30 Haz. 2015	3.364,5	1.039,2	1.059,3	10.349,0	-396,4	1.335,3	16.075,9	13.000,0	1.543,7	1.532,2	16.075,9
30 Eyl. 2015	3.879,7	1.033,9	1.151,8	10.891,5	-429,1	770,1	17.297,9	14.007,8	1.699,5	1.590,6	17.297,9
31 Ara. 2015	3.953,2	1.031,3	1.141,5	11.168,1	-475,4	490,9	17.309,6	13.950,5	1.741,1	1.618,0	17.309,6
31 Mar. 2016	3.872,0	1.223,0	1.152,5	11.115,4	-485,4	630,1	17.507,6	14.024,1	1.757,3	1.726,2	17.507,6
30 Haz. 2016	3.871,0	1.314,7	1.166,8	11.420,4	-467,5	727,1	18.032,5	14.300,5	1.928,1	1.803,9	18.032,5
30 Eyl. 2016	4.360,1	1.408,8	1.229,1	11.521,2	-485,9	839,7	18.873,0	14.969,8	1.999,6	1.903,6	18.873,0
31 Ara. 2016	5.275,8	1.587,8	1.358,4	12.763,1	-521,6	670,7	21.134,2	16.635,2	2.432,8	2.066,2	21.134,2
31 Mar. 2017	5.589,2	1.596,6	1.445,4	13.231,5	-500,4	742,7	22.105,0	17.652,4	2.293,4	2.159,2	22.105,0

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Ara. 2013	90,4	8,2	15,0	0,0	77,2	3.964,7	16,7	11,2	2.563,3	217,1	4,0	0,0	0,0	902,4	7.870,2
31 Mar. 2014	99,6	6,8	6,6	0,0	65,4	4.192,7	20,2	12,2	2.601,0	208,3	2,1	2,4	0,0	673,9	7.891,2
30 Haz. 2014	110,3	2,6	16,0	0,0	59,8	4.317,3	18,5	13,1	2.686,1	219,1	0,6	2,3	0,0	763,2	8.208,9
30 Eyl. 2014	102,8	12,8	3,3	0,0	64,0	4.425,5	11,5	13,5	2.780,3	225,8	2,3	2,5	0,0	831,1	8.475,4
31 Ara. 2014	95,9	9,3	3,2	0,0	77,0	4.802,6	27,0	13,7	2.869,0	229,1	0,1	0,0	0,0	813,5	8.940,4
31 Mar. 2015	98,5	7,4	3,1	0,0	83,1	4.990,4	30,5	14,7	2.936,2	251,4	0,1	4,4	0,0	904,3	9.324,1
30 Haz. 2015	117,1	10,1	3,4	0,0	92,1	5.195,8	15,0	14,5	3.033,7	257,8	0,1	4,6	0,0	929,8	9.674,0
30 Eyl. 2015	133,1	11,8	3,8	0,0	86,1	5.532,5	10,4	15,8	3.152,2	259,9	0,1	5,2	0,0	963,7	10.174,6
31 Ara. 2015	138,5	11,0	3,6	0,0	96,4	5.740,9	15,9	14,8	3.073,4	265,1	0,1	0,0	0,0	1.039,7	10.399,4
31 Mar. 2016	146,2	7,0	3,7	0,0	90,7	5.731,3	17,8	14,2	3.085,4	251,0	0,1	0,0	0,0	999,0	10.346,4
30 Haz. 2016	161,7	2,1	3,0	0,0	96,6	5.987,6	13,5	13,8	3.130,1	279,9	0,1	4,1	0,0	974,9	10.667,4
30 Eyl. 2016	161,0	4,5	2,3	0,0	93,5	6.022,0	12,2	13,5	3.222,1	289,8	0,1	4,2	0,0	910,7	10.735,9
31 Ara. 2016	165,8	3,8	3,7	0,0	102,4	6.910,7	16,5	14,9	3.411,8	324,8	0,1	4,9	0,0	961,2	11.920,6
31 Mar. 2017	179,5	5,6	3,8	0,0	112,6	7.206,5	22,8	14,4	3.514,1	358,9	0,1	0,0	0,0	992,5	12.410,8

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Ara. 2013	69,1	0,3	0,4	0	58,0	2.550,4	16,7	3,6	1.762,5	216,3	3,9	0	0	482,0	5.163,2
31 Mar. 2014	74,6	0,2	0,1	0	55,9	2.537,7	20,2	4,6	1.823,3	207,6	2,1	0	0	456,9	5.183,2
30 Haz. 2014	82,9	0,2	9,7	0	52,6	2.616,4	18,5	5,6	1.883,5	218,1	0,6	0	0	516,3	5.404,4
30 Eyl. 2014	75,4	0	0,1	0	56,8	2.679,4	11,5	5,4	1.958,4	224,7	2,3	0	0	564,2	5.578,2
31 Ara. 2014	66,3	0	0,1	0	60,9	2.898,0	27,0	5,8	2.038,4	228,2	0,1	0	0	566,7	5.891,5
31 Mar. 2015	72,0	0	0,1	0	63,7	2.898,1	30,5	5,8	2.036,9	250,6	0,1	0	0	592,5	5.950,3
30 Haz. 2015	90,2	0	0,1	0	68,0	2.897,1	15,0	5,4	2.084,3	257,0	0,1	0	0	613,4	6.030,6
30 Eyl. 2015	101,5	0	0,1	0	59,1	2.926,8	10,4	5,4	2.135,7	257,9	0,1	0	0	6.11,7	6.108,7
31 Ara. 2015	107,3	0	0,1	0	64,9	3.161,8	16,0	5,4	2.139,0	264,3	0,1	0	0	695,5	6.454,4
31 Mar. 2016	114,4	0	0,4	0	62,1	3.238,7	17,9	5,1	2.166,9	250,1	0	0	0	691,6	6.547,2
30 Haz. 2016	126,0	2,1	0,1	0	57,6	3.311,3	13,5	4,5	2.212,4	278,9	0	0	0	678,0	6.684,4
30 Eyl. 2016	123,0	4,4	0,1	0	52,9	3.296,1	12,1	4,0	2.243,5	288,2	0,1	0	0	644,8	6.669,2
31 Ara. 2016	117,6	3,8	0,3	0	53,2	3.575,9	16,5	3,8	2.270,9	323,1	0,1	0	0	644,9	7.010,1
31 Mar. 2017	127,2	5,6	0,5	0	61,7	3.637,1	22,8	3,5	2.310,6	356,9	0,1	0	0	675,1	7.201,1

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Ara. 2013	21,3	7,9	14,7	0	19,2	1.414,4	0	7,6	800,8	0,8	0	0	0	420,3	2.707,0
31 Mar. 2014	24,9	6,6	6,5	0	9,5	1.655,1	0	7,6	777,7	0,7	0	2,4	0	217,0	2.708,0
30 Haz. 2014	27,5	2,4	6,3	0	7,2	1.700,9	0	7,6	802,4	1,0	0	2,4	0	246,9	2.804,6
30 Eyl. 2014	27,4	12,7	3,2	0	7,1	1.746,2	0	8,1	821,9	1,1	0	2,5	0	267,0	2.897,2
31 Ara. 2014	29,6	9,3	3,1	0	16,0	1.904,6	0	7,8	830,6	1,0	0	0	0	246,9	3.048,9
31 Mar. 2015	26,6	7,5	3,1	0	19,4	2.092,3	0	9,0	899,5	0,1	0	4,5	0	311,8	3.373,8
30 Haz. 2015	26,9	10,1	3,4	0	24,2	2.298,8	0	9,0	949,4	0,7	0	4,5	0	316,4	3.643,4
30 Eyl. 2015	31,7	11,7	3,5	0	27,1	2.605,7	0	10,3	1.016,7	2,0	0	5,1	0	352,1	4.065,9
31 Ara. 2015	31,2	11,0	3,2	0	31,5	2.579,1	0	9,4	934,4	1,0	0	0	0	344,2	3.945,0
31 Mar. 2016	31,8	7,0	3,3	0	28,6	2.492,6	0	9,1	918,5	1,0	0	0	0	307,3	3.799,2
30 Haz. 2016	35,6	0	2,9	0	39,0	2.676,3	0	9,3	917,7	1,0	0	4,1	0	297,1	3.983,0
30 Eyl. 2016	38	0	2,7	0	40,6	2.725,8	0	9,5	978,5	1,5	0	4,2	0	265,9	4.066,7
31 Ara. 2016	48,2	0	3,3	0	49,1	3.334,8	0	11,1	1.141	1,7	0	5,0	0	316,3	4.910,5
31 Mar. 2017	52,3	0	3,3	0	51,0	3.569,4	0	11,0	1.203,5	1,9	0	0	0	317,3	5.209,7

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL)

Tarih	Kısa Vadeli Krediler	Yüzde Değişim	Orta ve Uzun Vadeli Krediler	Yüzde Değişim	Toplam	Yüzde Değişim
31 Ara. 2013	3.709,6	12,10	4.160,6	7,31	7.870,2	9,51
31 Mar. 2014	3.624,4	-2,30	4.266,8	2,56	7.891,2	0,27
30 Haz. 2014	3.726,4	2,81	4.482,5	5,01	8.208,9	4,03
30 Eyl. 2014	3.795,6	1,86	4.679,8	4,40	8.475,4	3,25
31 Ara. 2014	4.076,9	7,41	4.863,5	3,92	8.940,4	5,49
31 Mar. 2015	4.163,4	2,12	5.160,7	6,11	9.324,1	4,29
30 Haz. 2015	4.240,8	1,86	5.433,2	5,28	9.674,0	3,75
30 Eyl. 2015	4.384,3	3,38	5.790,3	6,6	10.174,6	5,17
31 Ara. 2015	4.602,5	4,98	5.796,8	0,11	10.399,4	2,21
31 Mar. 2016	4.535,0	-1,47	5.811,4	0,25	10.346,4	-0,51
30 Haz. 2016	5.034,6	11,02	5.632,8	-3,08	10.667,4	3,11
30 Eyl. 2016	5.012,0	-0,45	5.723,9	1,62	10.735,9	0,64
31 Ara. 2016	5.660,9	12,95	6.259,7	9,36	11.920,6	11,03
31 Mar. 2017	5.889,9	4,05	6.520,9	4,17	12.410,8	4,11

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL)

Tarih	Kamu Kredileri	Yüzde Değişim	Özel Krediler	Yüzde Değişim	Toplam	Yüzde Değişim
31 Ara. 2013	2.115,0	11,41	5.755,3	8,83	7.870,2	9,51
31 Mar. 2014	2.093,7	-1,01	5.797,5	0,74	7.891,2	0,27
30 Haz. 2014	2.177,8	4,02	6.031,1	4,03	8.208,9	4,03
30 Eyl. 2014	2.174,9	-0,13	6.300,5	4,47	8.475,4	3,25
31 Ara. 2014	2.416,9	11,13	6.523,5	3,54	8.940,4	5,49
31 Mar. 2015	2.442,9	1,07	6.881,2	5,48	9.324,1	4,29
30 Haz. 2015	2.411,2	-1,29	7.262,8	5,55	9.674,0	3,75
30 Eyl. 2015	2.484,0	3,02	7.690,6	5,89	10.174,6	5,17
31 Ara. 2015	2.692,1	8,38	7.707,3	0,22	10.399,4	2,21
31 Mar. 2016	2.679,4	-0,47	7.667,0	-0,52	10.346,4	-0,51
30 Haz. 2016	2.662,4	-0,63	8.005,0	4,41	10.667,4	3,10
30 Eyl. 2016	2.656,7	-0,21	8.079,2	0,93	10.735,9	0,64
31 Ara. 2016	2.995,6	12,76	8.925,0	10,47	11.920,6	11,03
31 Mar. 2017	3.005,0	0,31	9.405,8	5,39	12.410,8	4,11

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.18: Kredi Büyüklükleri (Milyon TL)

Tarih	100 Bin TL'den Büyük Krediler	51-100 Bin TL Arasındaki Krediler	11-50 Bin TL Arasındaki Krediler	1 - 10 Bin TL Arasındaki Krediler	Bin TL'den Küçük Krediler	Genel Toplam
31 Ara. 2013	5.801,7	712,8	960,8	358,1	36,8	7.870,2
31 Mar. 2014	5.771,9	707,7	984,9	396,9	29,8	7.891,2
30 Haz. 2014	6.063,1	729,1	988,8	399,1	28,8	8.208,9
30 Eyl. 2014	6.278,3	759,4	991,4	419,3	27,0	8.475,4
31 Ara. 2014	6.706,8	784,8	1.008,3	424,9	15,6	8.940,4
31 Mar. 2015	7.074,3	787,4	1.017,0	429,6	15,8	9.324,1
30 Haz. 2015	7.428,9	768,4	1.023,5	437,4	15,8	9.674,0
30 Eyl. 2015	7.912,1	780,3	1.024,0	443,8	14,4	10.174,6
31 Ara. 2015	8.154,1	780,1	1.017,5	432,5	15,2	10.399,4
31 Mar. 2016	8.137,3	776,4	1.025,0	392,7	15,0	10.346,4
30 Haz. 2016	8.422,4	772,3	1.038,8	408,5	25,4	10.667,4
30 Eyl. 2016	8.520,5	797,2	1.002,0	395,1	21,4	10.735,9
31 Ara. 2016	9.711,1	801,8	998,2	388,2	21,3	11.920,6
31 Mar. 2017	10.156,3	817,8	984,8	400,1	51,8	12.410,8

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

Tarih	Ödenmiş Sermaye	Yedek Akçeler	Sabit Kıymet Yeniden Değ. Fonu	Menkul Değerler Değer Artış Fonu	Dönem Kârı (Zarar)	Geçmiş yıl Kârı (Zararı)	Toplam
31 Ara. 2013	738,1	210,8	3,6	9,6	215,3	183,9	1.361,3
31 Mar. 2014	741,1	222,5	1,4	11,8	63,1	304,9	1.344,8
30 Haz. 2014	785,1	260,0	1,4	13,5	117,8	213,3	1.391,1
30 Eyl. 2014	796,6	260,4	1,4	13,5	177,4	212,8	1.462,1
31 Ara. 2014	800,8	261,6	1,4	13,5	214,7	211,6	1.503,6
31 Mar. 2015	802,4	307,6	1,6	13,5	79,9	359,1	1.564,1
30 Haz. 2015	771,9	353,8	1,4	14,7	128,4	262,0	1.532,2
30 Eyl. 2015	778,9	355,0	1,4	12,6	185,4	257,3	1.590,6
31 Ara. 2015	791,4	367,3	0,2	12,6	201,8	244,7	1.618,0
31 Mar. 2016	791,8	426,1	0,2	78,7	56,2	373,2	1.726,2
30 Haz. 2016	848,5	425,3	0,3	72,3	156,3	301,2	1.803,9
30 Eyl. 2016	878,5	423,7	0,2	72,7	227,5	301,0	1.903,6
31 Ara. 2016	976,7	426,4	0,3	82,1	306,8	273,9	2.066,2
31 Mar. 2017	992,4	520,0	0,3	86,0	104,7	455,8	2.159,2

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)

Tarih	Kamu Bankaları	Özel Sermayeli Bankalar	Şube Bankaları	Bankacılık Sektörü	Yasal Sınır
31 Ara. 2013	24,02	13,81	21,07	18,28	10,00
31 Mar. 2014	24,39	14,09	18,04	17,38	10,00
30 Haz. 2014	24,49	14,36	18,00	17,47	10,00
30 Eyl. 2014	25,15	14,77	17,87	17,66	10,00
31 Ara. 2014	25,35	14,90	17,43	17,53	10,00
31 Mar. 2015	26,08	14,51	18,23	17,75	10,00
30 Haz. 2015	25,74	14,61	17,24	17,36	10,00
30 Eyl. 2015	25,83	14,62	17,18	17,33	10,00
31 Ara. 2015	23,95	14,53	17,35	17,06	10,00
31 Mar. 2016	24,19	14,94	17,66	17,39	10,00
30 Haz. 2016	24,48	15,14	16,85	17,18	10,00
30 Eyl. 2016	25,26	16,14	18,38	18,36	10,00
31 Ara. 2016	24,06	15,09	19,15	18,24	10,00
31 Mar. 2017	24,09	15,35	19,45	18,26	10,00

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.21: Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)

Tarih	Faiz Gelirleri	Faiz Giderleri	Faiz Dışı Gelirler	Faiz Dışı Giderler	Dönem Net Kâr / Zararı
31 Ara. 2013	1.054,2	382,4	227,7	390,5	215,3
31 Mar. 2014	300,8	114,0	60,0	106,6	63,0
30 Haz. 2014	603,5	214,2	125,2	210,1	117,8
30 Eyl. 2014	914,7	315,9	184,8	320,0	177,4
31 Ara. 2014	1.230,1	409,3	246,6	438,5	214,7
31 Mar. 2015	330,9	109,3	68,5	110,6	79,9
30 Haz. 2015	672,2	215,3	132,6	228,3	128,4
30 Eyl. 2015	1.028,1	308,5	191,3	354,2	185,4
31 Ara. 2015	1.391,1	378,4	272,9	485,6	201,8
31 Mar. 2016	375,6	118,3	77,8	125,5	56,1
30 Haz. 2016	758,1	252,3	173,5	251,6	156,3
30 Eyl. 2016	1.150,1	373,9	242,0	373,9	227,5
31 Ara. 2016	1.558,7	465,1	334,8	519,3	306,7
31 Mar. 2017	433,5	156,3	92,1	141,5	104,7

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Ara. 2013	1.996,7	6.136,3	1.629,7	360,6	1.200,3	11.323,6
31 Mar. 2014	1.901,6	6.162,5	1.701,8	391,4	1.156,3	11.313,6
30 Haz. 2014	1.386,0	6.392,3	1.719,3	386,0	1.153,7	11.037,3
30 Eyl. 2014	1.440,2	6.573,9	1.847,5	463,2	1.186,0	11.510,8
31 Ara. 2014	1.469,5	6.744,4	1.910,0	493,0	1.156,9	11.773,8
31 Mar. 2015	1.480,3	7.034,4	2.043,0	466,5	1.233,8	12.258,0
30 Haz. 2015	1.651,8	7.323,3	2.202,8	526,6	1.295,5	13.000,0
30 Eyl. 2015	1.864,3	7.773,2	2.394,4	598,2	1.377,7	14.007,8
31 Ara. 2015	1.859,2	7.689,2	2.516,1	566,5	1.319,5	13.950,5
31 Mar. 2016	1.750,4	7.918,7	2.488,7	591,5	1.274,8	14.024,1
30 Haz. 2016	1.912,7	7.930,3	2.584,2	603,7	1.269,6	14.300,5
30 Eyl. 2016	2.064,9	8.206,5	2.751,7	608,2	1.338,5	14.969,8
31 Ara. 2016	2.394,0	8.623,1	3.360,7	689,5	1.567,9	16.635,2
31 Mar. 2017	2.480,3	9.674,2	3.161,1	723,8	1.613,0	17.652,4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Ara. 2013	1.008,5	3.901,3	927,3	174,2	348,1	6.359,4
31 Mar. 2014	955,5	3.811,3	938,5	169,6	316,3	6.191,2
30 Haz. 2014	749,7	3.968,1	968,8	178,9	296,7	6.162,2
30 Eyl. 2014	749,1	4.052,1	1.005,7	221,2	311,0	6.339,1
31 Ara. 2014	798,0	4.122,7	1.013,8	234,3	299,1	6.467,9
31 Mar. 2015	769,5	4.328,5	1.068,6	213,9	285,6	6.666,1
30 Haz. 2015	821,1	4.403,3	1.137,2	207,8	285,3	6.854,7
30 Eyl. 2015	837,2	4.427,9	1.171,5	202,1	266,5	6.905,2
31 Ara. 2015	865,0	4.452,8	1.259,1	201,5	283,0	7.061,4
31 Mar. 2016	797,1	4.557,7	1.280,1	225,0	261,6	7.121,5
30 Haz. 2016	898,2	4.618,9	1.341,7	221,6	263,3	7.343,7
30 Eyl. 2016	968,4	4.690,1	1.463,3	203,2	258,9	7.583,9
31 Ara. 2016	1.122,6	4.796,3	1.611,5	231,0	297,1	8.058,5
31 Mar. 2017	1.083,7	5.157,3	1.503,4	283,7	274,1	8.302,2

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Ara. 2013	988,1	2.235,1	702,4	186,4	852,2	4.964,2
31 Mar. 2014	600,0	2.351,2	763,3	221,8	840,0	4.776,4
30 Haz. 2014	636,2	2.424,3	750,5	207,1	857,0	4.875,1
30 Eyl. 2014	691,0	2.521,8	841,8	242,1	875,0	5.171,7
31 Ara. 2014	671,5	2.621,7	896,3	258,7	857,7	5.305,9
31 Mar. 2015	710,8	2.705,9	974,5	252,5	948,2	5.591,9
30 Haz. 2015	830,8	2.919,9	1.065,5	318,8	1.010,3	6.145,3
30 Eyl. 2015	1.027,1	3.345,3	1.222,9	396,1	1.111,2	7.102,6
31 Ara. 2015	994,3	3.236,4	1.256,9	365,0	1.036,5	6.889,1
31 Mar. 2016	953,3	3.361,1	1.208,6	366,5	1.013,0	6.902,5
30 Haz. 2016	1.014,5	3.311,4	1.242,5	382,1	1.006,3	6.956,8
30 Eyl. 2016	1.096,5	3.516,5	1.288,3	405,0	1.079,6	7.385,9
31 Ara. 2016	1.271,4	3.826,8	1.749,2	458,5	1.270,7	8.576,7
31 Mar. 2017	1.396,6	4.516,9	1.657,7	440,1	1.338,9	9.350,2

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Ara. 2013	749,1	1.457,6	8.056,6	421,7	638,5	11.323,6
31 Mar. 2014	750,0	1.399,4	8.225,9	333,7	604,6	11.313,6
30 Haz. 2014	760,6	1.461,2	8.544,2	271,3	596,5	11.633,8
30 Eyl. 2014	767,0	1.610,1	8.850,1	283,6	705,2	12.216,0
31 Ara. 2014	760,4	1.696,1	9.016,1	301,2	799,4	12.573,2
31 Mar. 2015	746,3	1.854,6	9.366,2	291,0	750,8	13.008,9
30 Haz. 2015	792,2	2.063,5	9.858,0	286,3	805,0	13.805,0
30 Eyl. 2015	787,1	2.408,0	10.576,4	236,3	867,4	14.875,2
31 Ara. 2015	822,7	2.350,4	10.537,9	239,5	961,3	14.911,8
31 Mar. 2016	825,4	2.380,7	10.581,1	236,9	1.024,2	15.048,3
30 Haz. 2016	881,2	2.442,5	10.745,4	231,4	1.025,7	15.326,2
30 Eyl. 2016	913,5	2.744,1	11.022,3	289,9	1.148,4	16.118,2
31 Ara. 2016	991,7	3.040,5	12.287,2	315,8	1.597,8	18.233,0
31 Mar. 2017	1.107,4	3.310,6	12.895,4	339,0	1.460,1	19.112,5

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Ara. 2013	559,5	862,2	4.567,2	163,7	206,7	6.359,4
31 Mar. 2014	569,2	785,9	4.471,4	106,1	258,6	6.191,2
30 Haz. 2014	612,0	791,2	4.632,2	126,8	266,6	6.428,8
30 Eyl. 2014	594,3	868,7	4.737,8	138,3	357,8	6.696,9
31 Ara. 2014	577,2	879,8	4.875,8	135,1	399,0	6.866,9
31 Mar. 2015	552,5	965,0	5.006,1	142,5	331,0	6.997,1
30 Haz. 2015	588,9	1.015,5	5.120,9	129,4	276,2	7.130,9
30 Eyl. 2015	571,4	1.076,5	5.130,1	127,3	237,6	7.142,9
31 Ara. 2015	614,6	1.110,6	5.193,0	143,2	254,6	7.316,0
31 Mar. 2016	615,7	1.101,8	5.286,0	118,1	285,5	7.407,1
30 Haz. 2016	669,7	1.107,3	5.441,0	125,7	208,8	7.552,5
30 Eyl. 2016	708,4	1.216,8	5.492,2	166,5	227,8	7.811,7
31 Ara. 2016	756,3	1.319,0	5.823,8	159,4	331,8	8.390,3
31 Mar. 2017	809,7	1.352,5	5.963,4	176,8	351,3	8.653,6

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Ara. 2013	189,7	595,4	3.489,4	257,9	431,8	4.964,2
31 Mar. 2014	180,8	613,4	3.754,6	227,6	346,0	5.122,4
30 Haz. 2014	148,5	670,0	3.912,1	144,5	329,8	5.204,9
30 Eyl. 2014	172,6	741,5	4.112,3	145,3	347,4	5.519,1
31 Ara. 2014	183,2	816,3	4.140,3	166,1	400,4	5.706,3
31 Mar. 2015	193,8	889,5	4.360,2	148,5	419,8	6.011,8
30 Haz. 2015	203,3	1.048,0	4.737,1	156,9	528,8	6.674,1
30 Eyl. 2015	215,8	1.331,5	5.446,3	108,9	629,8	7.732,3
31 Ara. 2015	208,1	1.239,8	5.345,0	96,3	706,6	7.595,8
31 Mar. 2016	209,7	1.279,0	5.295,1	118,8	738,6	7.641,2
30 Haz. 2016	211,6	1.335,2	5.304,3	105,6	817,0	7.773,7
30 Eyl. 2016	205,1	1.527,4	5.530,0	123,4	920,6	8.306,5
31 Ara. 2016	235,4	1.721,5	6.463,4	156,4	1.266,0	9.842,7
31 Mar. 2017	297,7	1.958,2	6.932,1	162,2	1.108,7	10.458,9

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL)

Yıl	Devre	M1	Yüzde Değişim	M2	Yüzde Değişim	M3	Yüzde Değişim
2012	III	1.535,6	3,03	8.402,6	3,31	9.024,4	2,91
	IV	1.661,2	8,18	8.765,9	4,32	9.585,4	6,22
2013	I	1.690,9	1,79	8.958,1	2,19	9.608,9	0,25
	II	1.767,3	4,52	9.507,6	6,13	10.177,6	5,92
	III	1.853,2	4,86	9.994,6	5,12	10.787,2	5,99
	IV	1.963,4	5,95	10.562,0	5,68	11.345,1	5,17
2014	I	2.049,8	4,40	10.794,4	2,20	11.601,9	2,26
	II	2.152,4	5,01	11.130,9	3,12	11.957,3	3,06
	III	2.163,0	0,49	11.578,9	4,02	12.433,8	3,99
	IV	2.211,0	2,21	11.880,2	2,60	12.660,2	1,82
2015	I	2.338,5	5,77	12.470,8	4,97	13.249,2	4,65
	II	2.532,7	8,30	13.211,3	5,94	14.056,5	6,09
	III	2.829,9	11,74	14.279,5	8,09	15.106,7	7,47
	IV	2.841,2	0,40	14.215,9	-0,45	15.109,8	0,02
2016	I	2.797,9	-1,53	14.340,3	0,88	15.181,6	0,48
	II	2.976,9	6,40	14.620,3	1,95	15.593,1	2,71
	III	3.158,0	6,08	15.285,2	4,55	16.319,0	4,66
	IV	3.544,1	12,23	16.946,4	10,87	17.996,6	10,28
2017	I	3.754,8	5,95	18.019,6	6,33	19.209,2	6,74

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.29: Bankalar Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar

1	KIBRIS VAKIFLAR BANKASI LTD.
2	AKFİNANS BANK LTD.
3	CREDİTWEST BANK LTD.
4	NOVA BANK LTD.
5	ASBANK LTD.
6	KIBRIS İKTİSAT BANKASI LTD.
7	KIBRIS TÜRK KOOPERATİF MERKEZ BANKASI LTD.
8	LİMASOL TÜRK KOOPERATİF BANKASI LTD.
9	ŞEKERBANK (KIBRIS) LTD.
10	TÜRK BANKASI LTD.
11	UNİVERSAL BANK LTD.
12	VİYA BANK LTD.
13	YAKINDOĞU BANK LTD.
14	KIBRIS KAPİTAL BANK LTD.
15	KIBRIS FAİSAL İSLAM BANKASI LTD.
16	HSBC BANK A.Ş.
17	T. GARANTİ BANKASI A.Ş.
18	T. HALK BANKASI A.Ş.
19	T. İŞ BANKASI A.Ş.
20	TC ZİRAAT BANKASI A.Ş.
21	ALBANK LTD.
22	TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
GSMH (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	4.101,4	4.671,3	5.128,3	5.415,3	5.649,5	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.210,7	11.279,9 ^(T)	11.989,1 ^(T)
GSMH (Milyon ABD doları)	2.845,2	3.598,8	3.995,6	3.502,5	3.750,6	3.908,5	3.840,8	3.969,5	4.031,9	3.744,9	n.a	n.a
Fert Başına GSMH (Cari Fiyatlarla TL)	17.063	19.165	20.739	21.538	22.147	25.850	27.077	29.217	33.128	35.225	n.a	n.a
Fert Başına GSMH (ABD)	11.837	14.765	16.158	13.930	14.703	15.404	15.038	15.302	15.109	13.737,2	13.427,9	12.135,5
Enflasyon Oranı (%)	19,2	9,4	14,5	5,7	3,3	14,7	3,6	10,2	6,5	7,8	10,2	10,9 ^(T)
Mevduatlar (Milyon ABD doları) (2)	3.294,9	4.166,1	3.645,7	4.277,0	4.426,1	4.281,8	5.034,1	5.006,4	5.077,3	4.798,0	4,726,9	n.a
Döviz Rezervi (Milyon ABD doları)	2.030,9	2.072,1	1.802,6	1.974,7	2.069,1	2.116,4	1.775,6	1.555,7	1.379,0	n.a	n.a	n.a
İhracat (Milyon ABD doları) (3)	64,9	83,7	83,6	71,1	96,4	119,9	116,3	120,7	134,0	118,1	105,5	102,9 ^(T)
İthalat (Milyon ABD doları) (4)	1.376,2	1.539,2	1.680,7	1.326,2	1.604,2	1.699,9	1.703,9	1.699,4	1.538,8	1.500,6	1.520,7	1.596,7 ^(T)
Dış Ticaret Dengesi (Milyon ABD doları)	-1.311,3	-1.455,5	-1.597,1	-1.255,1	-1.507,8	-1.580,0	-1.587,6	-1.578,7	-1.404,8	-1.382,5	-1.415,2	-1.493,8 ^(T)
İhracat / İthalat (%)	4,7	5,1	4,4	5,4	6,0	9,0	7,2	7,1	7,5	7,9	6,9	6,4 ^(T)
Gelen Turist Sayısı	715.749	791.036	808.682	800.376	902.390	1.022.089	1.166.186	1.232.753	1.366.007	1.483.244	n.a	n.a
a) Türkiye	572.633	634.580	650.405	638.700	741.925	801.326	904.505	923.308	1.020.577	1.110.795	n.a	n.a
b) Diğer	143.116	156.456	158.277	161.676	160.465	220.763	261.681	309.445	345.430	372.449	n.a	n.a
Net Turizm Geliri (Milyon ABD doları)	303,2	381,0	383,7	390,7	405,8	459,4	571,9	613,4	691,6	746,7	714,4 ^(T)	725,8 ^(T)
İstihdam	91.815	89.787	91.223	91.550	93.498	93.470	96.539	97.867	103.149	112.811	118.387 ^(T)	121.889 ^(T)
İşsiz Sayısı	9.552	9.361	9.881	12.941	12.619	9.864	9.174	8.929	9.320	9.043	n.a	n.a
İşsizlik Oranı (%)	9,4	9,4	9,8	12,4	11,9	9,5	8,7	8,4	8,3	7,4	6,4 ^(T)	5,6 ^(T)
Nüfus (5)	257.513	268.011	274.436	283.736	277.680	283.281	292.129	301.988	313.626	326.158	n.a	n.a
Yıllık Nüfus Artışı (%)	15,6	4,0	2,4	3,3	1,1	-1,3	3,1	3,3	3,8	3,9	n.a	n.a
Nüfus Yoğunluğu	79,4	82,7	84,7	87,5	85,7	87,4	90,1	93,1	96,7	100,6	n.a	n.a
Sağlık Giderleri / GSMH (%)	3,4	3,9	3,5	3,5	3,4	3,1	3,1	3,2	3,1	2,5	n.a	n.a
Sağlık Giderleri / Bütçe (%)	7,2	8,6	7,6	7,4	7,3	7,2	7,3	7,4	7,6	6,6	n.a	n.a
Yıllık Ortalama 1 ABD = TL	1.4415	1.2980	1.2835	1.5461	1,5063	1.6782	1.8006	1.9094	2.1926	2.7266	3,0228	3,7725

1) Dış yardımlar dâhil değildir.

2) Türk Lirası mevduatlar ile döviz mevduatları içermektedir.

3) Kıbrıs Rum kesimine yapılan ihracat dâhil değildir.

4) Hidrokarbon İthalatı dâhil değildir.

5) De-jure

(T) Tahmin

(n.a.) Not available (Bilgi mevcut değildir.)

Kaynak: DPÖ, KKTMB, Ticaret Dairesi, Turizm Planlama Dairesi.

Tablo B.31: Gayri Safi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla Milyon TL)

Sektörler	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ^(T)	2017 ^(T)
1. Tarım	249,4	288,2	259,2	300,6	330,3	366,4	386,5	405,0	489,3	609,7	607,2	738,8
2. Sanayi	377,5	430,8	542,8	516,7	552,4	558,5	587,1	636,6	779,7	937,7	1.049,0	1.227,2
3. İnşaat	314,8	364,4	362,2	346,4	312,1	408,5	335,8	370,7	370,2	480,5	535,8	618,9
4. Ticaret - Turizm	617,5	630,3	721,7	766,3	900,0	1.216,8	1.385,3	1.527,9	1.829,1	2.012,9	2.221,6	2.575,3
5. Ulaştırma - Haberleşme	437,2	533,4	614,5	597,3	525,2	553,1	642,9	711,4	788,0	896,6	988,0	1.141,2
6. Mali Müesseseler	259,3	309,4	357,8	388,4	404,4	472,6	506,0	579,7	637,4	719,4	794,4	913,1
7. Konut Gelirleri	117,7	144,2	175,9	202,5	220,6	274,4	305,8	358,2	398,9	456,2	507,6	589,2
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	441,9	493,5	525,2	609,3	652,3	727,5	801,8	891,6	1.026,1	1.422,6	1.609,3	1.903,9
9. Kamu Hizmetleri	808,0	1.003,5	1.104,0	1.201,2	1.180,1	1.294,3	1.294,9	1.349,9	1.603,6	1.715,2	1.799,2	2.060,2
10. İthalat Vergileri	364,7	406,7	416,6	447,6	536,3	637,0	709,1	775,9	936,4	971,8	1.180,6	1.235,6
11. GSYH	3.988,1	4.604,3	5.079,9	5.376,3	5.614,1	6.509,0	6.955,1	7.606,9	8.858,6	10.222,5	11.292,6	13.003,4
12. Net Dış Alem Faktör Gelirleri	113,3	66,9	48,4	38,9	35,4	50,2	-39,3	-27,5	-18,2	-11,7	-12,7	-14,2
GSMH	4.101,4	4.671,2	5.128,3	5.415,3	5.649,5	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.210,7	11.279,9	12.989,1

(T)Tahmin

Kaynak: DPÖ

Tablo B.32: Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı

Sektörler	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ^(T)	2017 ^(T)
1. Tarım	6,3	6,3	5,1	5,6	5,9	5,6	5,6	5,3	5,5	6,0	5,4	5,7
2. Sanayi	9,5	9,4	10,7	9,6	9,8	8,6	8,4	8,4	8,8	9,2	9,3	9,4
2.1. Taş Ocakçılığı	1,0	1,1	0,8	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,7
2.2. İmalat Sanayi	4,5	4,4	4,0	3,2	2,3	2,5	2,8	2,9	3,1	3,7	3,7	3,8
2.3. Elektrik-Su	3,9	3,9	5,9	5,8	6,9	5,3	5,1	4,8	5,1	4,8	4,9	4,9
3. İnşaat	7,9	7,9	7,1	6,5	5,6	6,3	4,8	4,9	4,2	4,7	4,7	4,8
4. Ticaret - Turizm	15,5	13,7	14,2	14,3	16,0	18,7	19,9	20,1	20,6	19,7	19,7	19,8
4.1. Toptan ve Perakende Ticaret	12,1	9,5	9,7	9,0	10,7	11,1	11,4	11,2	12,3	10,7	10,7	10,6
4.2. Otelcilik ve Lokantacılık	5,6	4,2	4,5	5,2	5,4	7,6	8,5	8,9	8,3	9,0	9,0	9,2
5. Ulaştırma - Haberleşme	10,7	11,6	12,1	11,1	9,4	8,5	9,3	9,4	8,9	8,8	8,7	8,8
6. Mali Müesseseler	6,5	6,7	7,1	7,2	7,2	7,2	7,3	7,6	7,2	7,0	7,0	7,0
7. Konut Sahipliği	3,0	3,1	3,5	3,8	3,9	4,2	4,4	4,7	4,5	4,4	4,5	4,5
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	11,1	10,7	10,3	11,3	11,6	11,2	11,5	11,7	11,6	13,9	14,3	14,6
9. Kamu Hizmetleri	20,3	21,8	21,7	22,3	21,0	19,9	18,6	17,7	18,1	16,8	15,9	15,8
10. İthalat Vergileri	9,2	8,8	8,2	8,3	9,6	9,8	10,2	10,2	10,6	9,5	10,5	9,5
GSYH	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPÖ

Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla Milyon TL)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ^(T)	2017 ^(T)
1. Toplam Kaynaklar	4.394,9	4.996,3	5.629,3	5.516,7	6.065,0	6.849,7	7.141,1	7.664,8	8.866,0	9.470,2	10.499,0	12.259,9
2. Toplam Yatırımlar	1.018,0	1.089,2	1.049,1	946,6	1.049,6	1.266,5	1.175,5	1.147,8	1.276,7	1.598,5	1.791,2	2.138,6
3. Toplam Tüketim	3.376,8	3.907,1	4.580,1	4.570,0	5.015,4	5.583,1	5.965,6	6.516,9	7.589,3	7.871,7	8.707,8	10.121,3
4. Kamu Harcanabilir Geliri	756,0	904,7	1.105,6	751,9	962,2	1.059,2	1.491,8	1.341,3	1.688,9	2.123,1	2.317,2	2.586,1
5. Özel Harcanabilir Gelir	3.345,4	3.766,5	4.022,7	4.663,3	4.687,3	5.449,9	5.424,0	6.238,1	7.151,5	8.087,7	8.962,7	10.403,0
6. Özel Tasarruf Oranı (%)	28,6	29,0	20,1	33,9	26,0	28,0	20,8	25,0	23,3	29,8	29,4	28,1
7. Toplam Yurt İçi Tasarruflar	724,6	764,2	548,2	845,2	634,1	976,1	950,3	1.062,5	1.251,0	2,339,0	2.572,1	2.867,1

(T) Tahmin

Kaynak: DPÖ

Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)

Sektörler	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ^(T)	2017 ^(T)
1. Tarım	-3,2	0,4	-18,2	8,2	10,0	10,8	3,7	-1,6	4,8	14,5	-8,0	8,5
2. Sanayi	20,0	-0,9	-10,3	-9,1	-0,2	3,4	-0,7	1,7	8,5	19,5	2,5	4,7
3. İnşaat	68,1	4,2	-8,0	-18,5	3,8	3,3	-16,0	-0,3	-4,5	6,5	3,0	3,0
4. Ticaret-Turizm	9,5	-2,7	-2,1	-8,7	18,3	6,0	6,1	1,4	8,5	-0,8	1,7	2,7
5. Ulaştırma-Haberleşme	-0,7	-3,6	2,2	-2,8	-20,0	-4,3	5,7	2,0	3,2	5,7	1,8	3,0
6. Mali Müesseseler	8,9	6,3	9,6	1,7	0,3	1,4	8,1	7,5	0,8	1,6	2,0	2,5
7. Konut Sahipliği	20,1	4,6	2,7	3,8	4,0	3,9	3,7	3,2	2,6	3,0	2,8	3,5
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	12,5	6,6	4,3	3,4	-5,3	4,3	1,5	2,3	8,8	9,5	4,5	5,5
9. Kamu Hizmetleri	2,4	8,2	1,2	-5,0	0,4	2,8	1,9	1,4	-0,1	0,1	-0,3	0,5
10. İthalat Vergileri	-0,6	12,3	-0,8	-7,1	18,6	3,9	8,9	-2,1	7,9	-9,6	9,5	-5,0
11. GSYH	12,7	2,8	-2,9	-5,5	3,7	3,9	1,8	1,1	4,8	4,0	2,0	2,7
12. Net Dış Alem Faktör Gelirleri	34,1	-47,3	-36,4	-28,2	-9,8	27,1	-174,5	35,3	40,5	41,9	0,0	0,0
GSMH	13,2	1,5	-3,4	-5,7	3,6	4,0	0,5	1,3	4,9	4,1	2,1	2,7

(T) Tahmin

Kaynak: DPÖ

Tablo B.35: Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (Cari Fiyatlarla Milyon TL)

Sektörler	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ^(T)	2017 ^(T)
1. Tarım	37.0	25.1	33.1	27.1	49.1	51.0	54.2	71.5	80.7	62,1	97,5	123,9
2. Sanayi	154.5	188.4	199.7	103.8	142.7	196.3	182.3	134.1	176.6	224,7	251,4	345,4
3. İnşaat	34.7	20.9	14.0	14.2	18.0	23.8	20.2	18.2	20.2	27,7	33,9	37,1
4. Ticaret-Turizm	90.6	101.2	82.2	55.6	71.0	204.9	99.4	97.4	71.3	263,5	149,6	179,3
5. Ulaştırma-Haberleşme	125.7	72.0	97.3	92.6	143.8	94.7	125.6	124.6	136.0	139,2	207,9	295,8
6. Mali Müesseseler	10.1	11.4	14.9	24.9	12.6	10.4	14.1	12.8	11.4	10,3	17,3	21,8
7. Konut Sahipliği	353.4	467.0	480.2	427.3	403.4	506.4	450.3	543.3	512.9	584,6	722,6	710,4
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	49.1	88.4	78.7	122.7	143.6	68.2	71.1	57.3	84.9	129,9	126,6	150,5
9. Kamu Hizmetleri	37.0	89.9	62.5	62.1	32.1	54.2	77.2	88.4	71.8	102,4	102,4	155,4
Toplam	892,1	1.064,3	1.062,6	930,3	1.016,3	1.209,9	1.094,4	1.147,6	1.165,8	1.544,4	1.709,4	2.019,4

(T) Tahmin
Kaynak: DPÖ

Tablo B.36: Kamu Kesimi Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1. Kamu Gelirleri	1.524.019.743,1	1.739.498.572,7	1.986.206.692,7	1.862.053.831,4	2.089.052.564,2	2.303.325.976,6	2.773.761.861,1	2.796.812.940,2	3.303.034.133,3	3.787.876.529,9
2. Transferler	768.021.456,6	834.788.680,2	944.710.702,4	1.110.115.570,6	1.126.848.647,3	1.244.081.261,1	1.281.938.535,1	1.455.510.968,5	1.614.102.550,8	1.640.841.227,2
3. Kamu Harcanabilir Geliri	755.998.286,5	904.709.892,4	1.041.495.990,3	751.938.260,8	962.203.916,8	1.059.244.715,5	1.491.823.326,0	1.341.301.971,7	1.688.931.582,5	2.147.035.302,7
4. Kamu Cari Giderleri	988.884.634,8	1.231.306.843,6	1.366.456.132,8	1.487.589.785,8	1.547.895.080,9	1.621.100.773,5	1.667.829.509,0	1.836.123.617,8	2.101.198.831,6	2.197.130.018,9
5. Kamu Tasarrufu	-232.886.348,3	-326.596.951,2	-324.960.142,5	-735.651.525,0	-585.691.164,1	-561.856.058,0	-176.006.183,0	-494.821.646,1	-412.267.249,1	-50.094.716,2
6. Kamu Yatırımı	315.787.586,7	255.504.843,5	281.025.335,4	185.112.669,3	181.161.264,3	196.745.696,8	237.422.206,9	183.704.785,6	242.524.709,3	260.408.259,1
7. Kamu Finansman Gereği	548.673.935,0	582.101.794,7	605.985.477,9	920.764.194,3	766.852.428,4	758.601.754,8	413.428.389,9	678.526.431,7	654.791.958,4	310.502.975,3

Kaynak: DPÖ

Tablo B.37: Özel Kesim Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1. Özel Harcanabilir Gelir	3.345.388.904,0	3.766.545.993,5	4.086.838.144,1	4.663.342.438,0	4.687.331.019,2	5.499.929.813,2	5.424.008.303,3	6.238.101.304,5	7.151.456.425,1	8.063.696.357,5
2. Özel Tüketim	2.387.947.714,7	2.675.778.431,4	3.213.685.863,7	3.082.454.773,9	3.467.492.896,7	3.962.008.014,7	4.297.745.493,7	4.680.794.290,1	5.509.552.018,9	5.674.598.609,6
3. Özel Tasarruf	957.441.189,3	1.090.767.562,1	873.152.280,4	1.580.887.664,1	1.219.838.122,5	1.537.921.798,5	1.126.262.809,6	1.557.307.014,4	1.641.904.406,2	2.389.097.747,9
4. Özel Yatırım	702.256.654,3	833.684.967,4	768.116.852,5	761.493.469,8	868.423.234,0	1.069.816.463,7	938.089.479,7	964.130.762,7	1.012.765.867,8	1.338.050.212,6
5. Özel Tasarruf-Yatırım Farkı	255.184.535,0	257.082.594,7	105.035.427,9	819.394.194,3	351.414.888,5	468.105.334,8	188.173.329,9	593.176.251,7	628.138.538,4	1.051.047.535,3

(T) Tahmin
Kaynak: DPÖ

Tablo B.38: Devlet Bütçe Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014(*)	2015(*)
I. Bütçe Gelirleri	1.509.540.794,2	1.912.021.359,7	1.928.800.834,9	1.850.579.976,4	2.094.884.139,9	2.342.746.054,0	2.733.508.126,6	2.717.380.643,9	3.207,9	3.465,0
1. Yerel Gelirler	1.215.615.338,9	1.628.462.492,5	1.634.990.825,2	1.577.760.033,6	1.791.246.833,6	1.952.147.952,7	2.338.729.397,3	2.286.524.201,4	2.708,7	2.915,9
2. Dış Yardımlar	293.925.455,2	283.558.867,2	293.810.009,7	272.819.942,9	303.637.306,3	390.598.101,3	394.778.729,3	430.856.442,4	499,2	549,1
II. Bütçe Giderleri	1.923.710.074,6	2.125.063.562,9	2.364.729.328,4	2.575.108.349,3	2.660.956.990,0	2.844.717.192,2	2.964.278.216,8	3.261.442.097,7	3.635,4	3.841,9
1. Cari Giderler	742.526.703,9	932.560.258,6	1.024.958.715,7	1.103.415.414,9	1.140.049.984,5	1.159.028.230,4	1.199.857.540,4	1.295.770.450,0	1.495,5	1.566,2
2. Transferler	784.546.989,9	844.881.606,6	974.597.265,7	1.154.300.902,4	1.169.441.199,0	1.254.351.944,3	1.319.785.540,6	1.458.418.886,8	1.580,4	1.643,3
3. Savunma	118.843.456,0	120.047.875,5	146.813.407,4	167.395.579,2	163.327.202,5	199.979.873,2	194.687.299,6	201.795.988,0	227,5	240,9
4. Yatırımlar	277.792.924,8	227.573.822,2	218.359.939,6	149.996.452,8	188.138.604,0	231.357.144,3	249.947.836,2	305.456.773,0	362,0	391,4
III. Bütçe Dengesi	-414.169.280,4	-287.087.316,2	-474.386.821,0	-759.185.805,2	-566.072.850,1	-501.971.138,2	-230.770.090,2	-544.061.453,9	-427,6	-376,9

(*) Milyon TL
Kaynak: DPÖ

Tablo B.39: Devlet Bütçe Dengesi (GSMH Yüzdesi)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
I. Bütçe Gelirleri	36,8	40,9	37,6	34,2	37,1	35,7	39,5	35,9	36,3	33,9
1. Yerel Gelirleri	29,6	34,9	31,9	29,1	31,7	29,8	33,8	30,2	30,6	28,6
2. Dış Yardımlar ve Krediler	7,2	6,1	5,7	5,0	5,4	6,0	5,7	5,7	5,6	5,4
II. Bütçe Giderleri	46,9	45,5	46,1	47,6	47,1	43,4	42,9	43,0	41,1	37,6
1. Cari Giderler	18,1	20,0	20,0	20,4	20,2	17,7	17,3	17,1	16,6	15,3
2. Transferler	19,1	18,1	19,0	21,3	20,7	19,1	19,1	19,2	17,9	16,1
3. Savunma	2,9	2,6	2,9	3,1	2,9	3,0	2,8	2,7	2,6	2,4
4. Yatırımlar	6,8	4,9	4,3	2,8	3,3	3,5	3,6	4,0	4,1	3,8
III. Bütçe Dengesi	-10,1	-4,6	-8,5	-13,4	-10,0	-7,7	-3,3	-7,2	-4,8	-3,7

Kaynak: DPÖ

Tablo B.40: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ^(T)	2017 ^(T)
1. Cari İşlemler Dengesi	-203,6	-250,4	-390,3	-65,4	-275,8	-173,1	-125,1	-44,7	-11,7	271,6	258,4	193,3
2. Sermaye Hareketleri Dengesi	390,9	335,0	410,5	495,0	438,5	326,5	346,2	259,7	186,9	168,9	152,6	164,9
3. Rezerv Hareketleri (- Artış, + Azalış)	-433,3	-41,2	269,5	-172,1	-94,4	-47,3	-340,8	-219,9	-176,7	-75,8	-410,9	-358,2
4. Net Hata ve Noksan	246,0	-43,4	-289,7	-257,5	-68,3	-106,1	119,7	4,9	1,5	-364,7	0,0	0,0

(T) Tahmin

Kaynak: DPÖ

Tablo B.41: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim Oranları

Aylar	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ocak	2,6	1,8	3,4	0,7	-0,9	1,0	1,3	1,6	-0,1	-0,27	1,39	-0,70	1,00	2,09	-0,88	0,47	2,56
Şubat	5,9	3,9	6,0	0,3	-0,9	0,7	2,0	2,2	0,1	-0,31	2,10	-0,95	0,46	4,43	-2,14	0,31	4,00
Mart	13,3	6,2	7,9	1,8	-0,9	2,5	3,5	3,8	1,1	0,00	3,88	-0,03	0,66	5,02	-0,41	0,09	4,61
Nisan	30,7	7,3	9,8	2,4	0,5	4,2	4,2	6,3	1,2	0,71	4,85	1,83	1,51	5,38	1,09	1,09	6,54
Mayıs	34,5	7,3	12,9	4,6	-0,2	6,4	4,3	7,9	2,5	0,29	6,46	1,69	1,80	4,56	2,73	1,86	
Haziran	39,2	8,2	9,0	4,2	-0,4	8,5	3,4	9,8	3,2	0,31	5,95	0,73	3,30	4,89	3,18	2,33	
Temmuz	43,3	11,4	6,9	4,2	-0,2	10,2	3,6	11,5	0,8	0,92	7,02	-0,28	3,21	5,15	1,90	3,23	
Ağustos	50,8	15,2	7,1	6,5	0,5	12,6	5,9	11,3	2,6	1,92	9,49	0,84	4,17	5,77	2,72	4,00	
Eylül	59,7	16,9	9,1	8,4	2,0	15,9	7,7	14,3	3,3	2,58	10,39	2,57	6,30	5,84	5,78	4,63	
Ekim	69,1	20,7	10,9	10,3	2,5	18,6	9,3	15,6	4,9	3,61	11,90	3,52	7,89	7,69	7,39	5,85	
Kasım	71,9	21,9	11,7	10,9	2,3	19,0	9,0	16,4	6,0	3,54	13,91	3,61	8,29	6,97	6,38	7,36	
Aralık	76,8	24,5	12,6	11,6	2,7	19,2	9,4	14,5	5,7	3,27	14,72	3,60	10,22	6,49	7,78	10,19	

Kaynak: DPÖ

Tablo B.42: KKTC ve T.C. Enflasyon Oranları

Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC
1984	70,7	49,7	1998	66,5	69,7	2012	3,60	6,16
1985	43,0	44,2	1999	55,3	68,8	2013	10,22	7,40
1986	48,1	30,7	2000	53,2	39,0	2014	6,49	8,17
1987	43,0	55,1	2001	76,8	68,5	2015	7,78	8,81
1988	62,6	77,1	2002	24,5	29,8	2016	10,19	8,53
1989	51,8	64,3	2003	12,6	18,4			
1990	69,4	60,4	2004	11,6	9,3			
1991	46,3	71,1	2005	2,7	7,7			
1992	63,4	66,0	2006	19,2	9,7			
1993	61,2	71,1	2007	9,4	8,4			
1994	215,0	125,5	2008	14,5	10,1			
1995	72,2	76,1	2009	5,7	6,5			
1996	87,5	79,8	2010	3,2	6,4			
1997	81,7	99,1	2011	14,7	10,4			

Kaynak: DPÖ, TCMB

Tablo B.43: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100 Temel Yılı)**Ana Harcama Gruplarının Bir Önceki Aya Göre Değişime Etkileri**

Ana Gruplar	2017											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Gıda ve Alkolsüz İçecekler	0,52	0,28	0,28	0,31								
2. Alkollü İçecekler ve Tütün	0,23	0,00	0,00	0,01								
3. Giyim ve Ayakkabı	-0,40	-0,03	-0,03	0,39								
4. Konut, Su, Elekt., Gaz ve Diğer Yakıtlar	1,15	-0,06	-0,06	0,17								
5. Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hizmetleri	0,32	0,03	0,03	0,02								
6. Sağlık	0,11	0,12	0,12	0,08								
7. Ulaştırma	0,70	-0,07	-0,07	0,06								
8. Haberleşme	0,06	0,21	0,21	0,00								
9. Eğlence ve Kültür	-0,12	-0,04	-0,04	0,29								
10. Eğitim	0,26	-0,09	-0,09	0,02								
11. Lokanta ve Oteller	-0,44	0,21	0,21	0,47								
12. Çeşitli Mal ve Hizmetler	0,17	0,03	0,03	0,03								
Genel	2,56	0,59	0,59	1,85								

Kaynak: DPÖ

Tablo B.44: Asgari Ücret Gelişmeleri

Yıllar	Asgari Ücret (TL / YTL)	Uygulama Tarihi
1990	340.500	01.01.1990
1991	520.000	01.01.1991
1992	806.000	01.01.1992
1993	1.373.000	01.01.1993
1994	3.000.000	01.01.1994
1994	5.000.000	01.08.1994
1995	9.420.000	01.01.1995
1995	11.590.000	01.09.1995
1996	14.800.000	01.01.1996
1997	23.000.000	01.01.1997
1997	33.800.000	01.09.1997
1998	50.250.000	01.01.1998
1998	67.000.000	01.09.1998
1999	85.000.000	01.01.1999
1999	103.000.000	01.01.1999
2000	137.000.000	01.01.2000
2000	160.000.000	01.07.2000
2001	200.000.000	01.01.2001
2001	240.000.000	01.08.2001
2002	320.000.000	01.01.2002
2002	380.000.000	01.10.2002
2003	440.000.000	01.01.2003
2003	500.000.000	01.08.2003
2004	550.000.000	01.03.2004
2004	627.000.000	01.07.2004
2005	720 (YTL)	01.06.2005
2006	780 (YTL)	01.01.2006
2006	860 (YTL)	01.08.2006
2007	950 (YTL)	01.02.2007
2008	1.060 (YTL)	01.01.2008
2008	1.190 (YTL)	01.09.2008
2009	1.237	01.10.2009
2011	1.300	01.01.2011
2013	1.415	01.01.2013
2014	1.560	01.01.2014
2014	1.675	01.11.2014
2015	1.730	01.09.2015
2016	1.834	01.07.2016
2017	2.020	01.02.2017

Kaynak: DPÖ

Tablo B.45: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları

Tarih	Kurşunsuz Benzin		Euro Dizel	Motorin	Gazyağı
	95 Oktan	97 Oktan			
10.01.2014	3,50	3,67	3,66	3,29	3,29
31.01.2014	3,58	3,75	3,73	3,36	3,36
21.02.2014	3,62	3,79	3,73	3,36	3,36
14.03.2014	3,67	3,85	3,77	3,37	3,37
04.04.2014	3,67	3,85	3,72	3,32	3,32
29.04.2014	3,67	3,85	3,68	3,28	3,28
21.05.2014	3,63	3,81	3,66	3,26	3,26
12.06.2014	3,63	3,81	3,64	3,25	3,25
03.07.2014	3,76	3,94	3,75	3,35	3,35
24.07.2014	3,74	3,92	3,71	3,31	3,31
14.08.2014	3,70	3,89	3,71	3,31	3,31
26.09.2014	3,69	3,88	3,70	3,29	3,29
17.10.2014	3,64	3,83	3,65	3,24	3,24
07.11.2014	3,49	3,68	3,53	3,12	3,12
28.11.2014	3,42	3,61	3,48	3,07	3,07
19.12.2014	3,18	3,37	3,26	2,86	2,86
14.01.2015	2,99	3,18	3,06	2,67	2,67
04.02.2015	2,95	3,14	2,97	2,58	2,58
25.02.2015	3,04	3,23	3,06	2,67	2,67
18.03.2015	3,13	3,32	3,15	2,76	2,76
01.05.2015	3,31	3,50	3,32	2,93	2,93
23.05.2015	3,40	3,59	3,41	3,02	3,02
07.07.2015	3,40	3,59	3,39	2,99	2,99
28.07.2015	3,30	3,49	3,22	2,82	2,82
18.08.2015	3,27	3,46	3,22	2,82	2,82
09.09.2015	3,27	3,46	3,22	2,85	2,85
30.09.2015	3,29	3,48	3,26	2,92	2,92
21.10.2015	3,27	3,46	3,23	2,92	2,92
16.01.2016	3,18	3,38	3,07	2,86	2,86
23.01.2016	3,18	3,38	2,97	2,86	2,86
06.02.2016	3,12	3,32	2,86	2,86	2,86
19.03.2016	3,20	3,40	2,94	2,94	2,94
05.05.2016	3,27	3,47	3,03	2,94	3,02
26.05.2016	3,39	3,59	3,20	-	3,17
17.06.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
12.07.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
24.08.2016	3,47	3,67	3,30	-	3,26
20.09.2016	3,54	3,74	3,36	-	3,32
11.10.2016	3,57	3,77	3,36	-	3,35
01.11.2016	3,63	3,83	3,45	-	3,41
07.01.2017	3,83	4,03	3,62	-	3,56
11.03.2017	3,76	3,96	3,59	-	3,51
01.04.2017	3,71	3,91	3,51	-	3,43
18.05.2017	3,67	3,87	3,47	-	3,39

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.46: İstihdam Edilen Nüfusun Sektörel Dağılımı (Hanehalkı İşgücü Anketlerine göre)

Sektörler	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%
1. Tarım, Ormançılık, Avcılık ve Balıkçılık	3.170	3,5	3.171	3,5	4.432	4,8	5.300	5,7	3.377	3,61	3.892	4,03	4.901	5,01	4.017	3,9	4.580	4,1
2. Madencilik ve Taşocakçılığı	115	0,1	113	0,1	106	0,1	73	0,1	39	0,04	179	0,19	157	0,16	119	0,1	109	0,1
3. İmalat Sanayi	7.679	8,5	7.171	7,9	7.312	8,0	8.393	9,0	6.636	7,1	6.632	6,87	5.961	6,09	8.075	7,8	8.971	8,0
4. Elektrik, Gaz, Su, Kanalizasyon, Atık Su Arıtımı	1.103	1,2	860	0,9	952	1,0	1.051	1,1	1.286	1,38	1.356	1,4	1.421	1,45	1.787	1,7	2.384	2,1
5. İnşaat	9.664	10,8	10.491	11,5	9.204	10,1	7.746	8,3	6.496	6,95	7.224	7,48	7.139	7,29	8.096	7,8	8.451	7,5
6. Toptan ve Perakende Ticaret	17.340	19,3	16.123	17,7	15.609	17,0	16.547	17,7	17.256	18,46	16.141	16,72	16.689	17,05	18.817	18,2	19.428	17,2
7. Lokanta ve Oteller	5.493	6,1	5.941	6,5	7.316	8,0	7.470	8,0	7.553	8,08	9.518	9,86	8.007	8,18	8.859	8,6	11.301	10,0
8. Ulaştırma, Depolama, Haberleşme, Yayıncılık ve Programcılık	5.017	5,6	6.082	6,7	4.872	5,3	5.026	5,4	5.282	5,65	5.156	5,34	6.133	6,27	6.431	6,2	6.484	5,7
9. Mali Aracı Kuruluşlar	3.142	3,5	3.638	4,0	3.777	4,1	3.498	3,7	3.560	3,81	3.312	4,43	3.404	3,48	3.730	3,6	4.889	4,3
10. Gayrimenkul, Kiralama, Teknik ve İdari Hizmet Faaliyetleri	4.120	4,6	3.004	3,3	4.180	4,6	4.686	5,0	5.481	5,86	6.714	6,95	5.931	6,06	7.989	7,7	7.802	6,9
11. Kamu Yönetimi	14.344	16,0	14.854	16,3	15.417	16,8	15.669	16,8	17.428	18,65	15.775	16,34	18.559	18,96	15.081	14,6	13.886	12,3
12. Eğitim Hizmetleri	9.479	10,6	9.715	10,6	10.182	11,1	9.149	9,8	9.967	10,66	10.028	10,39	10.040	10,26	9.493	9,2	11.796	10,5
13. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler Faaliyetleri	3.013	3,4	2.907	3,2	2.533	2,8	2.481	2,7	3.020	3,23	3.487	3,61	2.838	2,9	3.130	3,0	3.884	3,4
14. Diğer Toplumsal Hizmetler	6.108	6,8	7.151	7,8	5.658	6,2	6.408	6,9	6.086	6,51	7.125	7,38	6.688	6,83	7.524	7,3	8.850	7,8
Toplam	89.787	100	91.223	100	91.550	100	93.498	100	93.470	100	96.539	100	97.868	100	103.149	100	112.815	100,00

Kaynak: DPÖ

Tablo B.47: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (\$)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İhracat
2005	34.144.209	17.126.856	6.917.539	6.852.957	1.574.261	66.615.822
2006	30.875.362	9.708.799	9.805.754	11.543.938	2.933.694	64.867.547
2007	48.907.443	13.225.555	7.369.006	9.702.231	4.480.578	83.684.813
2008	41.770.636	17.147.124	4.953.414	14.220.270	5.572.694	83.664.138
2009	38.482.808	13.156.210	1.206.347	13.833.521	4.384.880	71.063.766
2010	44.741.216	11.816.654	3.475.821	31.104.188	5.282.030	96.419.909
2011	61.333.755	9.515.772	1.514.866	36.886.525	10.645.168	119.896.086
2012	58.878.076	8.678.585	1.014.857	39.821.898	9.873.712	116.267.128
2013	62.969.817	9.145.514	2.733.484	38.472.891	7.359.533	120.681.239
2014	78.446.382	8.304.840	835.323	40.583.800	5.814.745	133.985.090
2015	62.940.584	3.515.135	3.856.039	33.853.831	5.766.658	109.930.247
2016 (Ocak - Kasım)	62.823.794	6.280.648	707.284	21.814.006	3.546.150	95.171.882

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.48: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (\$)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İthalat
2005	817.348.068	264.336.128	85.160.122	23.586.046	50.148.935	14.900.227	1.255.479.526
2006	946.978.969	247.072.030	82.977.243	16.460.425	65.267.005	17.464.606	1.376.220.278
2007	1.044.965.855	248.220.981	111.304.222	40.423.905	66.253.726	28.022.604	1.539.191.293
2008	1.172.502.792	236.344.802	109.156.742	78.503.072	56.482.297	27.673.475	1.680.657.180
2009	923.438.219	205.604.209	87.720.997	30.311.431	52.507.371	26.582.965	1.326.165.192
2010	1.137.378.970	251.285.189	90.266.660	29.873.873	69.000.395	26.375.578	1.604.180.665
2011	1.165.712.306	286.204.302	82.493.886	42.982.735	87.880.256	34.654.478	1.699.927.963
2012	1.234.214.030	247.749.409	81.109.808	28.245.460	81.484.144	31.111.112	1.703.913.963
2013	1.155.334.547	257.018.820	113.400.316	59.110.065	86.239.017	28.323.666	1.699.426.431
2014	995.563.199	238.330.438	125.280.677	70.915.525	75.481.630	33.204.743	1.538.776.212
2015	967.563.226	271.360.515	115.042.857	45.084.868	70.781.057	30.744.861	1.500.577.384
2016 (Ocak - Kasım)	798.047.367	242.097.912	113.088.069	45.831.891	57.171.417	30.580.568	1.286.817.224

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.49: KKTC'ye giriş yapan yolcuların limanlara göre dağılımı

Yıllar	Ercan	Girne	Gazi Mağusa	Karpaz	Toplam
2014	1.577.347	49.967	18.608	291	1.646.213
2015	1.693.694	60.733	19.196	342	1.773.965
2016	1.785.746	57.513	19.004	295	1.862.558

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.50: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı

Ülkeler	Kişi Sayısı							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Yabancı	114.218	108.343	156.381	183.651	209.379	224.881	235.661	266.208
KKTC	55.440	52.653	45.243	45.175	40.125	49.598	52.335	53.224
Türkiye	304.942	336.240	393.238	459.529	464.397	529.909	588.045	621.819
Genel Toplam	474.600	497.236	594.862	688.355	713.901	804.387	876.041	941.251

Kaynak: DPÖ

EK C. NOTLAR

Para Arzı

En geniş anlamıyla 'Para Arzı'; bir ekonomide belirli bir anda dolanımda bulunan ve para olarak kullanılan araçların toplamını ifade etmektedir. Ülkeden ülkeye

veya zaman içerisinde farklılık gösterse de 'para arzı' likidite derecelerine göre; M1 (Dar Para Arzı), M2 (Ara Para Arzı) ve M3 (Geniş Para Arzı) şeklinde tanımlanmakta ve aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır.

M1= Dolaşımdaki Para + Bankalardaki Vadesiz Mevduat + KKTCCMB'deki Mevduat

M2= M1 + Bankalardaki Vadeli Mevduat

M3= M2 + Bankalardaki Resmi Mevduat + KKTCCMB'deki Diğer Mevduat

Mevduat ve Kredi

Bülten'de yer alan mevduat ve kredi kalemi toplamları 'KKTCC Bankalar Tek Düzen Hesap Planı'ndaki tanımlara göre hazırlanmıştır.

Banka

Şirketler Yasası ve 39/2001 sayılı 'KKTCC Bankalar Yasası' altında kurulan bankalar ile yabancı bankaların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde açılan şubelerini anlatır. Halen KKTCC'de faaliyet gösteren toplam 22 mevduat bankası bulunmaktadır.

Bankacılık Sektörü

Yukarıda tanımlanan bankalardan oluşan sektörü ifade etmektedir. Tanıma uygun 22 bankanın haricindeki her türlü finansal kuruluş sektörün dışında tutulmuştur.

Bankacılık Sektörü Parasal Verileri

Sektöre ait parasal büyüklükler, bankaların KKTCC Merkez Bankası'na göndermiş oldukları geçici bilançolardan derlenmiştir. Söz konusu bilançolar her takvim ayının son günü itibarıyla hazırlanmakta ve bankaların o gün itibarıyla bilanço durumlarını göstermektedir. Ancak, Merkez Bankası yapacağı incelemeler neticesinde, bu bilançoların bazı kalemlerinde düzeltmeler talep edebileceğinden dolayı bu bilançolar 'Geçici' olarak kabul edilmektedir.

Dönüşüm Metodu

Bülten'de yabancı para miktarının Türk Lirası karşılıkları hesaplanırken Bankamızın gösterge niteliğinde belirlediği günlük döviz kurları kullanılmaktadır. Söz konusu dönüştürme, ilgili yabancı para birimine ait 'Döviz Alış Kuru' kullanılmak suretiyle yapılmaktadır.

Bültenle İlgili Diğer Hususlar

Bülten'de bankacılıkla ilgili veriler, genellikle aylık, üç aylık ve yıllık bazda düzenlenmiştir. Bankacılık sektörü ile ilgili söz konusu aylık veriler, aynı zamanda Bankamızın resmi internet sitesinde (www.mb.gov.ct.tr) yayınlanmaktadır.

Bankacılık verileri geçici bilançolardan derlendiğinden dolayı, Bankamız söz konusu mali verilerin doğruluğunu garanti etmemekte ve tamamen bilgi amaçlı yayınlanan bu verilerle ilgili hiçbir sorumluluk üstlenmemektedir. Ayrıca Bankamız, söz konusu verilerde önceden haber vermeden kısmen veya tamamen değişiklik/düzeltilme yapma hakkını saklı tutmaktadır. Bu nedenle, Bülten'de yer alan dönemsel bir bilgi, önceki veya sonraki bültenlerde çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.

